

సంచిక ౧౯౫

102. శ్రీకృష్ణ భగవద్ పాఠశాల

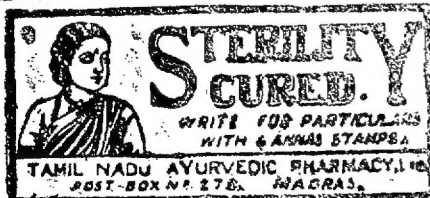

ఈ పటమాను కాటె పైన గమనించి చీకడవలెను.

డి. వి. భద్రులండ్ యమ్. రామమూర్తి కండ్లపి.
5281 కాశీపట్నం.

వ. రామస్వామిశాస్త్రి, పేసిడెంట్ (రిటైర్డ్ న్యబ్బడన్)

5333 ఆధు పబ్లిషింగు, తెనాలి.

4972 బెజవాడ, పూర్వానందంపేట

జ్యోతిషము:—భవిష్యత్తుకు గురించిన 5 ప్రశ్నలకు బదులు వ్రాయబడుటకు డ్య. 1-0-0 పై ప్రతి ప్రశ్నకు 0-4-0 వి. పి ఖర్చులు. 0-4-0 ప్రశ్న వ్రాయుకాలమును తెలుపవలెను. 2595 వి. కే. శతగోపాచారియార్, తిరుత్తణి.

దీర్ఘకవేద్యము

కేటానాలెం. రెండు ముఖ్యమైన వ్యాధులను గూర్చి ఇచ్చి
దుక్కుచున్నాము. నావి అన్నియు శ్రుతివికీర్ణులు వ్యాధిని
లాభునకు. చక్కని సహజ విద్యను. "సర్వో" ఈ ముఖ్యమైన
వికీర్ణయా, చక్కని సహజ మేధా, అత్యుత్తమ శుభం అన్ని
అన్నియు, తిం (ప్రీ) పురుషుని స్వయం ప్రకాశవ్యాధులను గూర్చి.
ట 2/- మందులు పనిచేయించి ఖరీదువాచనము. (49)

అనుబంధములు   పాఠశాల విద్య గురించి

10-11-20

ఆంధ్ర రాష్ట్ర గ్రామీణ మహాసభ

గ్రామీణులక రైత్యమును గురించి దేశోద్ధారకుని ప్రబోధము

శ్రీ నివాస అయ్యంగారి అధ్యక్షోపన్యాసము

(మా ప్రత్యేక ప్రతినిధి నుండి)

నంద్యాల, నవంబరు 18:— ఆంధ్ర రాష్ట్ర గ్రామీణ మహాసభకు ఈ మహాసభ మునిసిపల్ హాలులో నడుచుచున్నది. ఈ మహాసభకు పి. రామకృష్ణయ్యగారు నంది గ్రామీణ క్రైస్తవ శాఖకు ప్రభావంపంతులుగారు నాగేశ్వరరావుగారు నంది జిల్లా సాయకులుగూడ పలువురు విచ్చేసిరి. ఆసభను సందర్శించుటకు నంద్యాల రంగారావుగారు ప్రతినిధులు కాకపోయినందున తమ జిల్లా చాల మొరటిజిల్లా లనియు సంగీతానంద ప్రజలు ఎక్కువయ్యెను. సభకు బహువార గారనియు దిద్దిరి. ఈ మహాసభయందు పెద్దలొసగు పితృపుత్రులైనను తమ ప్రాంతములందు సంగీతాభిమానము గలవనను విశ్వాసమును చెబుచున్నది. పిమ్మట అధ్యక్షులుగ నెన్నుకొనబడిన శ్రీనివాస అయ్యంగారిని సభ్యులకు పరిచయమునకు సంగీత విద్యావ్యాప్తి వారానర్చుచున్న సభ్యులను ప్రసంగించిరి.

అధ్యక్షుడు

పి. ఆర్. శ్రీనివాస అయ్యంగారి రధ్యక్షులకు నది నంది ప్రాంతాల్లో నానాదు నొసగుచు తన కట్టి గౌరవము నొసర్చుచున్నట్లు కృతజ్ఞత చెప్పిరి. అదియున తానాసభ సభ్యుల సంతోషములను, ప్రజాసార్వభౌమ నొక నూతన పరిణామ చిహ్నముగూడ యొకటిగానని నడిచిరి. ఈ రోజులలో నెక్కడ జూచినను గ్రామీణులభిమానము, సంతోషమును జాతీయాభిమానము వ్యాపించుచున్నది. మైసూరు-మైసూరువాళ్ళకు అరవ దేవుడు అరచాడు, ఆంధ్రదేశము ఆంధ్రులకు అని సింహాసాదము లొసర్చు సింహాసాదా నీ మండ్ర గాయక సభకు తమరు డను తనను అధ్యక్షులకునెక్కడ జూడగా, ఆంధ్ర లీసంకు చిత్ర రాష్ట్రీయ ప్రత్యేకాభిమానమును చాటిరిని దెలియుచున్నది. విశాల భారత జాతీయవాద్యి కిది ప్రబల నిదర్శనము. కళా వైభవమునందు; బొందీత్ర ప్రభావమునందు నాకన్న విన్నులసరా రెండో ఆంధ్రభూమియందు గురు. అంతమందియున్న ను, రాష్ట్రీయతనను నన్నికదని సభ్యులందరి వాహ్వించుట ఎంతయో విశాలభావ మున్న నేనాని ఈ కాలమున గాంచుట బహు జ్యోతిషము, తలవదితలపుగా నాశాసనబడిన ఈగారన మనకు నా యాంధ్ర సోదరుల సంతోషము నభినందించు చున్నాడను.

ఇట్టి విశాల జాతీయ భావాభివ్యక్తి గానప్రభావమే కాకగూడు. భాషేతరులు, భాషేతరులను, సమస్తమైనవారిని ఏకైకముగా మహాసభకు గానమునందు గలదు. కల మత భాషావిభేదములు, గానప్రపంచమున తలనెత్తజాలవు. ఆంధ్ర లీసంకుమున గల రచన, విశాల జాతీయత, అభిమానమును, ఇతర రాష్ట్రీయముల కొదవుభూతమై వెలుగుగాక. (ఒకరు:— యీ రెండే అరవచాలో, అర తలెనువారుగూడా) అనును. నేను కవికదేశమున ననుటకంటే, ఎక్కడ ఆంధ్రదేశీయుడ నను విషయము చాలమందికి దెలియదు. నా జీవితమునందు విశేష కాలము కిది ప్రజల ఆంధ్రదేశీయ, ఆంధ్రులపర్య గడపిరిని. అరమలోకంటే ఆంధ్రులలో గా కెక్కడుమంది విశ్రులుగలరు. సకలవిద్యులందు కిద్దరులు కాటకట్టరు, ఆనంద గజపతి మహారాజుగారి యాస్థానమున నున్న కాలమున, నే నున్నావును, ఆంధ్రప్రదేశ్లో నడిచుచు సుమరియ మొనర్చుకొన చక్కటి యాచార్యుని పొందితిను. ఆ విషయముల దలచుకొని అనేక సమయముల నందు నామము మంత్రోపకరణముల తేలి యాచుచున్నాను. నా జన్మస్థలము గర్వము నా మనమును ముగిసి నాచుచున్నాను. ఇట్లు పురు నిగిరియ్యుత్పదవి నొసగి గాథను నాంధ్రభాషాభిమానమున సభల ముగియితిరి.

అధ్యక్షులు అంధ్రులగు సభ్యుల సంతోషములు గా ఆంధ్రగానాల్లో ఆంధ్ర గానమును వివరించుచు, ఆయా గానకళా విభాగాలందు స్వీయ వైదుష్య కీర్తుల దిశికిల దెబబబిన ప్రతిభాపంతుల గురించి సంగ్రహముగ వివరించిరి. గాత్ర సంగీతములందు చాత్రాదవైష్ణవ కళాకర్తృపులను, బొప్పిలి పురవాసియు, బిద్దెజుడును ఆగు బొప్పిలి కేశవయ్యగారి కీర్తిగురించి దేశుగ చెప్పనక్కరలేదు. వీరు భారతదేశమున

దన్ని రాజాస్థానములను జయించి, దక్షిణమున పాండ్యరాజుల యాస్థానమున కరుదెంచి, మొదట నక్కడగూడ దిగ్విజయమును గాంచెను. వీరినిగురించి వినిపించు కథలవలన, వీరెట్టి దురభిమాన రహితులలో, గానకళాప్రియులలో దలియగలదు. గుంటూరుమండల వాస్తవ్యులగు నిరాళూరు కృష్ణయ్యగారి ప్రతిభనుగురించి చాలమంది ఎరిగియుండుదురు. వారి కలిలో మలమగు గాత్రముగలదు. సామాన్య రుద్ధాగ్రాములగున గాన కళావిషయములయందు రాజ్జ్ఞానమునందును వీరికిగల ప్రతిభ అసామాన్యము. పిమ్మట ఉపన్యాసకులు, కర్రాసోదకుల గురించియు, నందిగామ వెంకన్నగారు మొదలగు గాయక ప్రముఖులగుంచి ముచ్చటించిరి. త్రేతయ్యగారిని గురించి, ప్రసంగించుచు, వారి పదములు దక్షిణాక్షిణి త్యాగయ్యగారి కీర్తనలతో నన్ని విషయములందును సరిపోలు నని నుడిచి, అట్టి జాతీయములగు పదముల గాన మొనర్చుటకు ఆంధ్ర గాయకులు తగిన ప్రాధాన్యము నొసగకపోవుటకు విచారమును దెలిపిరి. త్రేతయ్యగారి, పదములయందు గాన్పించు, చేతయ్య, అతిమహోపాధ్యక్షునిది. దక్షిణాక్షిణి త్యాగయ్యగారు మొదలగు ప్రాంతములయందు అరవగాయకులు గూడ, వీరి ప్రాధాన్యమును విశేషముగ మన్నించి గౌరవించుచుండురు. విషయ పాండ్యమునందేమి, సరస్వతి నందేమి త్రేతయ్యగారి పదములు, గాన కళాప్రపంచమున నుత్తమా త్రముల తగగలిగిన సంతోషమును. అధునిక కాలమున, తగిన కీర్తిసామర్థ్యములు గలిగి తమ గాముల గానకళాప్రపంచమున నుత్తమములగు నొనర్చుటకు ప్రయత్నించు గాయకభిమానులు లాంధ్రదేశమున ఇదివరకు కంటే పెక్కుండ్రు బయలుదేరుచున్నాడు. ఇట్టి ఆధునికులలో కొందరిని పేర్కొనెదను. ఇట్టివారు ఇంకను నుండువచ్చును. కొందరిని మాత్రమే పేర్కొనటచే, అన్యాయముగ వివక్షణ మొనర్చుటనని భావించకుండరు గాక. వీరు దక్షిణ దేశపు నుత్తమ గాయకుల కేవిషయమునందును ఇందుకంత యే దీనిపోవువాడు గారు. శ్రీ పాపవల్లి రామకృష్ణయ్య చలికేరల్లి శివారామయ్య, నామిక్రలు పాకాగ్రామము గారు, గాయకలలోకమున నుత్తమములు. ఇటీవల వీరయ్య చాదరి పేర్కొన కరత్యునాయకులుగూడ పేర సంపాదించుచున్నారు.

కొన్ని సలహాలు

నందిరాంధ్ర గాయకుల గానపద్ధతి నా కెంతయు నచ్చి నది. అయినను వీరి కొకటికేరదు సలహా నొసగెదను. ఇందుకు నన్ను మన్నింతుడగాక. వీరిలో పెక్కుండ్రు దక్షిణదేశము నకువచ్చి ధైర్యముగ గానసభలనొనర్చువలయు; వీరు ఆందుకు భయపడవలసిన అవసర మేదాత్రములేదు. వీరు ధైర్యముతో దక్షిణమునకు వచ్చి గానభిల నొనర్చుచో తమ పాండిత్యమునకు తగిన కీర్తిని సంపాదించగలరు. దక్షిణదేశమును జొచ్చి గానసభలనొనర్చి ఆచ్చట గానకళాభిమానుల ప్రశంసకు పాత్రులైన ప్రథమ ఆధునికాంధ్ర గాయకులు పాపవల్లి రామకృష్ణయ్యగారు వీరి కచ్చట మంచి ప్రసిద్ధిగలదు.

నందూరు అవ్వచాద్యులుగూడ నందూరు హనుమంతు గార్లుగురించి విన్నానుగాని వ్యయంగా చూడలేదు. కాలముతో పాటు రుదులుగూడ మారుచుండును. ప్రాచీనకథల గానము ఈ జాతివారికి పూర్తిగా నచ్చకపోవచ్చును. ఆధునికాంధ్ర గాయకు లీవిషయమును గమనించి, తమ పద్ధతులను తమగులముగ మార్చుకొనవలెను. ఇది యిటులండ ఆ వాయకులు తమదేశీయ గానపద్ధతిని పోషించి, అభివృద్ధిచేయవలెను. దక్షిణాక్షిణి గాని, ఉత్తరాక్షిణిగాని యీరక అనుకరించుట చాల అనర్థకాయకము. అనుకరణ మొనర్చునగుజేసినను, అనుకరణముగనే యుండునుగాని, జాతీయముతో సరిపోలజాలదు. అది తమ స్వీయ జాతీయ గాన పద్ధతి కంటే గౌరవ ప్రదముగూడ గాదు. ఆంధ్ర గాయకులు స్వదేశతాదాసను మాని పరదేశతాదాస వ్యామోహితులు గానూడదు.

వైదిక ప్రముఖులు

ఉపన్యాసకులు పిమ్మట, నుత్తరసిద్ధులగు ఆంధ్రవైదిక ప్రముఖులగుంచి ప్రసంగించిరి. విజయనగర సంస్థానమునకు సంబంధించిన గురయచార్యులు, వీరు సాంబయ్యగారు మొదలగునా రెండో ఇదివరకు దక్షిణ భారతదేశమున వైదిక బృందములలో నగ్రగణ్యులను కీర్తిని సంపాదించిరి. వీరు దక్షిణ దేశమున నిందుమించు దేవాంశసంభూతులుగ పరిగణింపబడుచున్నార. ఆధునిక కాలమున వైదిక ప్రపంచమున నగ్రస్థానము పొందినవా రాంధ్రులలోని వారని దెలుపుట కెంతయు సంతోషించుచున్నాను. రవీంద్రనాథునిచే అభిమానింపబడినని చెప్పి, వారిపై మొదటినుండి నా కొక విధముగు ప్రతిభా లభి వాన ముం డె డి డి. వారి పితాగానమును నేనదివరకు వినియుండలేదు. కాని యిటీవలనే మదరాసునందు వారి పితాగానమును వినుట తలపించెను. అట్టి దు ప్రథమగు, ప్రమాణములతో వారి పితాగానమును పరిక్షించిరి. తుదకు సంగమేశ్వర కాశ్మీరీగారివంటి మహావైదికు లాంధ్ర దేశమునగూడ గదా దక్షిణ హిందూదేశమున నెచ్చటనుగూడ తేరిని నిశ్చయించుకొంటిని. ఆంధ్రవరకును వారియెడల దురభిప్రాయపడినందుల కెంతయు పశ్చాత్తాపమునందిరి. ఘనరాగముల నిధియనదగు నందిగామ వెంకన్నగారి ప్రాచీణ్యమంతయు వివర్ణగలదు. ఘనరాగములయందు సంగమేశ్వర కాశ్మీరీగారి నైపుణ్యము, నర్త నాతీతములు కెట్టి సంవిషయములేదు. ఆంధ్రులలో నుత్తమవైదికులు ఇంకను మరెవరగులరు. దుర్వాసులు సూర్యనారాయణకాశ్మీరీగారి పితాగానము, సరిగా వారి ఇంటిపేరునకు తగినయట్లుండును. వారు వీరిపైనే గానము పాడినను, అంత మునిశీతముగను, ఆకర్షకముగను, ఆనందభావముగను నుండెను. వా రావీరిపై పలికించు స్మరణలు ఆంధ్ర ప్రజలకుగ నుండును. నామిక్రలు కాశీనాథుని ధైర్యమూర్తి గారు, శివానందంగారు మొదలగువారు ఆంధ్రలోకమున నుత్తరీచితులు. ఈ సందర్భమున వేంకటస్వామినాయుడు (విజయనగరం) గారిని పేర్కొనకుండనడ వీలులేదు. నేను అనేక మంది, తమిళ వైదికుల వింటిని. వారియందు వేర్వేరు గాన్పించు, గుణము లన్నియును గూడ, ఒక్క వేంకటస్వామి నాయుడుగారి పితాగానమునందు, అంతకంటే మనోహరముగను, అతి తమగను మూర్తిభవించియున్నవని నిశ్చయముగ చెప్పగలను. భారతదేశమునగల వైదికలలో కెల్ల వేంకటస్వామినాయుడు గా రగ్రగణ్యులనుటతో నెట్టి సంవిషయము లేదు. వీరు వలె సార్లు దక్షిణదేశమున కరుదెంచిరి. ఆప్రాంతమున దీర్ఘ యాధిక్యము ప్రతిపాద అంగీకరించినదే.

రెండు ప్రతిభలుగలవారు

రెండురకముల గానవిద్యాప్రావీణ్యము గలవారు ఆంధ్ర దేశమున విశేషము తమిళ దేశమున లేరనియే చెప్పవచ్చును. ఇట్టివారిలో వారణాసి బ్రహ్మయ్యగారిని ప్రథమమున. పేర్కొనవలసియున్నది. కర్ణాటపద్ధతియందుగాని, జాతీయత్య పనలెనిగాని వీరి గానము అన్నివిషయములయందును సర్వలక్షణ శోభితమై యుండును. త్యాగరాయ కీర్తనల గానమొనర్చుటలో వీరి పద్ధతి పరిపూర్ణమైనదని చెప్పవచ్చును. కామరాజు గారు (విజయనగరము) గాత్రమునందును ఫిడెలు నెనను గూడ వీరి గానము అతి మనోహరముగ నుండును. వీరు ఫిడెలు వాయించుచుండగా, గాత్రముతో గానమొనర్చుచుండిరినే నాకొకసార్లు భ్రమించితిని. రెంటికిని మేళవింపు గుర్తింపజాలవలెన సంపూర్ణముగ నుండును.

పిల్లవగ్రోవి గానమునందు, ఆంధ్రులలో పేర్కొనవలగిన ప్రముఖులు గనుపించకపోవు లెంతయు విచారకరము.

మృదంగము

ఉపన్యాసకులు పిమ్మట ఆంధ్రదేశమునందలి మృదంగ కులలో ప్రముఖులగు అశ్వధాటి రామమూర్తి శివనారాయణ వేంకటరాజుగార్లు ప్రతిభను ప్రశంసించిరి. కాని వీరి కెవరికిని ఎక్కడ చొరవ సాహసము యన్నటుల గాన్పించనని నుడిచిరి. వీరు దక్షిణదేశమునకు వచ్చి సభలజేయుటకు వెంటయి, ఇది వీరిలో గొప్పలోపము. వీరు దక్షిణ దేశమునకువచ్చి చొరవచేసి సభలలో తమ పాండిత్యమును గన్నరసినయెడల నులభ్యుగ ప్రశంసిక రాగరు.

పారికథలు

పారికథల గురించియు పారిదాశులగుంచియు. భాగవత తారులగుంచియు ప్రసంగించుచు ఆంధ్రులు అరవ పారికథా పద్ధతిని ఆరవలు ఆంధ్ర పారికథాపద్ధతిని ఆనందింపజాలరని నుడిచిరి. ఈ విషయమున ఇరువుర పద్ధతులను చాల భేదము గలదు. ఆంధ్ర పారికథలలో నొకలోపము గలదు. సామాన్యముగా ఆంధ్ర పారిదాశులు స్మరణిపారికథలనే చెప్పెదరు. ఇతరుల కీర్తనల వారుపాడిరు. ఇటీలోపము. ఇందువలన వీరు ఇతరుల కీర్తనలలోని మంచి గమనించి ఆనందించుట కిరవల కవ కాశముగనివా రగుచున్నారు.

నాటకరంగములు

నాటకరంగములలో సంగీత మొకమాదిరిగ భాగముగా వుండునట్టిగాని, ఈ నాటకరంగములు మర్యాదములగువారి ప్రేమలు జనుటకు అయోగ్యమును సీరియందున్నవి. తమిళ నాటక ప్రదర్శనముల స్థితినిబట్టి నేటియు నడుపుచున్నాను. ఆంధ్ర నాటక రంగములో మొక్కసీరిగూడ అటులే యుండునని అనుకొనుచున్నాను. (కా|| శాగేశ్వరరావుగారు) లేదు. ఆంధ్ర నాటకరంగములం దట్టి లోపములు లేవు)

అధ్యక్షులు ముగించుచు దేశీయగీతములను, కీర్తనలను, వృత్తములను గానమొనర్చుట కాంధ్రగాయకులు విశేషముగ ప్రయత్నింపవలసివదలి యిది. భాగవతములోని వృత్తములు, గానమునకు చాల యోగ్యముగ నుండును. అవి యెంతయో మనోహరముగ గూడ నుండును. వీనిని గురించి ఆంధ్రగాయకులం తగినంత శ్రద్ధబుచ్చుకొనుటవలయు. బొబ్బిలిపాట, బెయ్యపాట, ఎరుకలపాటలు మొదలగు వృద్ధములగున వెన్నియో దేశీయాంధ్రమున గలవు. వానిని గానమొనర్చువారు గాయకవిభాగములలో నొక్కరైనా గలరా? వీని నన్నిటిని నిర్లక్ష్యమునకు వదిలి గొప్ప నేరము. ఆంధ్రగాయకులు ఆంధ్రకవిత్వముయొడల తమధర్మమును దర్శింపరాదు. అప్పుడే, ఆంధ్రదేశమునకును ఆంధ్రజాతికిని వారివలన ప్రయోజనము కలుగును. ఆంధ్రగాయకుల గౌరవము పెచ్చును.

(హర్షధ్వనులు).

అధ్యక్షుల వ్యాసానంతరము కొందరు బాలకృష్ణ బాలిక లకు తమ కళిదాసపాత్రములగు నా యా గావ్యవిద్యలయందు పాటిపరీక్షలు జరిగెను. అందు తీర్ణులైనవారికి నుత్తమతరము లొసగబడినది.

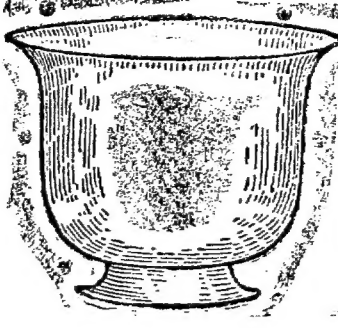
స్థాయిసంఘము కావలెను

పిమ్మట పాదకర్త రామకృష్ణయ్యగారు ప్రసంగించుచు, సంగీతమహాసభకు, ఒక స్థాయిసంఘ ముండవలెననియు, స్వరాది విషయముల సంస్కరించి, సంగీతపద్ధతుల గురించి, స్వప్రమును పద్ధతుల నేర్పరచుటకు వారు ప్రయత్నింపవలెననియు నుడివరి. సంగీత మహాసభ మూడువత్సరములుగా నాంధ్రపథలలో పాటు జరుగుచున్నదిగాని, ఆంధ్రపథ లన్నియు నొక్కచోట జరుగుచుండుటచే, ప్రముఖులందరను రాజకీయాది పథలచే నాకర్షింపబడుచుండిరేగాని, గానపథలయొడ తగినంత శ్రద్ధను గన్పరచుటలేదు. ఈ మూడుసంవత్సరములుగా నీగాయకమహాసభ సాధించిన కార్య విషయం నిర్ధరించి చెప్పబడుటలేదు. సంగీత విద్యాభివృద్ధి మార్గముల గురించి కొన్ని వత్సరములుగా నీపథలలో దర్శించియుంటిమి. కాని వాని నాచరణరూపములోనికి దెచ్చుటకు తగిన ప్రయత్నము లేదయ్యెను. అరియగాక ఈపథ జరుగు చెందుమాడు గంటలకాలములో, సంగీతవిద్యాసమన్వల నన్నిటిని సమగ్రముగ దర్శించుటకు తగిన సాహకారమొక్కడకి అందుచే గతపథలయందు-సంగీత మహాసభ కొక స్థాయిసంఘ ముండవలెననియు, ఆసంఘమువారు, సంగీత సమన్వల దర్శించి తరిష్కరించి తీర్మానములు రూపమును గావించవలెననియు తీర్మానము గావించిరి. కాని అది జరుగుటలేదు. కాని యింత వర కేర్పడలేదు. అట్టి కాళ్ళతమగు స్థాయిసంఘ మొకటి ఏర్పరచవలెనని గోరుచున్నాను.

రామకృష్ణయ్యగారు రింకను మాటలాడుచు, ఆంధ్రదేశములో సంగీతవిద్యకు తగిన ప్రోత్సాహము లేదను విషయము ను యెరిపి అందుల కెఱయించుచువారిచిరి. ఆంధ్రదేశమున సంగీత విద్య ఇంతవరకైనా నిలచియుండుటకు కారణము కాకినాడ లో కొమ్మిరెడ్డి మూర్త్యునారాయణ మూర్తిగారిచే స్థాపింపబడి 25 వత్సరములుగా నిర్వహింపబడుచున్న సరస్వతీ సంగీత సభయే కారణము. దానివలన గలిగినంత ప్రయోజనము ఈసభల వలన గలుగుటలేదు. ప్రాచీనదేశములో ప్రజలు సంగీతవిద్య కొనగట్టి ప్రోత్సాహముననే ఆశ్చర్యమవుతుంది. ఆంధ్రదేశము లో కలాకాలలలోను పాఠశాలలలోను సంగీతమునుగూడ ఒకపర సియ విషయముగ నిర్ణయించుటకు ప్రయత్నింపవలెను. ఆంధ్ర దేశములో ఇంకను కొందరు పద్ధతులుండి విద్యార్థులకు తమ స్వంతపిల్లలకంటె నెక్కువ జూచుకొని అన్నపస్త్రాచలనోపగి విద్య గలవునుండుటచే ఇంకను సంగీత విద్యాంశములు కొంద రైనను ఆంధ్రదేశములో బయలుదేరుతున్నారు. కాని వారి సంఖ్యయు తగ్గిపోవుచున్నది. ఆంధ్రదేశమున సంగీతవిద్యకు చేయూతనొసగుటకు తగు ప్రయత్నముల నాంధ్రజా కులు వెంటనే గావించవలసియున్నది.

కా. నాగేశ్వరరావు పంతులుగారు

పిమ్మట ప్రసంగించుచు, మన దేశములో సంగీత సాహిత్యములకును రాజకీయాది విషయములకును సంబంధములేకను జాతీయవికాసము తగినరీతిని గలుగుట సాధ్యముగాకుండెను. జాతీయదైవ్యమునకును దేశ దౌర్భాగ్యమునకును రాజకీయాది విషయములకును సంగీత సాహిత్యములకును పన్నిపాత సంబంధము లేకుండుటయే మూలకారణము. ఆంధ్రమహాసభల సర్వ

తెలిఫోను ఆఫీసు 3860
రిసిడెన్స్ 3861
స్థాపితం 1890

మా ధరలనుచూచి యితరులు
ఆశ్చర్యపడుచున్నారు
చేతకూలి తులం 1 కి 2 అణాలు
పూర్వసిల్వర్ గ్యారంటీ యివ్వబడినది.
తులం 1 కి రు 0-10-0
కోటా మునిరత్నంబైట్టి ఆందునన్స్
217, వైనాబజారుబోడ్డు, మద్రాసు.

తెలిగ్రామ్స్
"నంద"

యాత్రకు పోవువారిలో

తిరువన్నామలే పర్వత ష్రేత్రమును దర్శింపుడు

కృత్తిగా ఉత్సవ దినములందు అనగా

14-11-28 తేది నుండి 29-11-28 వరకు

దీపదర్శనం 26-11-28.

ప్రేమనుపద్ద కంపెనీవారి ఆధీనముక్రింద హిందూ
రిఫ్రెష్ మెంటు షాల్ నుంచబడును.

ప్రత్యేకపు రైల్వేనిమిత్తం ప్రేమనుపద్ద
నోటీసు బోర్డును చూడుడు.

5314

సాత్ ఇండియన్ రైల్వే కంపెనీ, లిమిటెడ్.

(ఇంగ్లాండులో యిన్ కార్పొరేటు కాబడినది.)

తోడుఖమైన జాతీయవికాసమును జేయుటకేర్పడినది. ఆంధ్ర మహాసభలో ప్రారంభమనడు సాహిత్య విజ్ఞానములకును కళలకును సమ్యేక నమును జేయుచు, పర్వతో యుఖ మగు నాంధ్రజాతీయ వికాసమును జేయుటకు బూనకొనఁచుండెను. కాని అపహాయోద్యమము రాజకీయ రంగమునకధికమైన ప్రయోజనము గల్గించినది. గాయకమహాసభయను, నితరాంధ్ర మహాసభలను ఒక్కచో జరుపుటవల నను జాతీయచైతన్యమున కుత్తేజము గలుగునను సంగల్పముతో ను వివిధపథముల నొకపథము నందు గూడుట శీర్షాలులు చేయబడినవి. దేశమంతా, రాజకీయ వాతావరణమునందు మునిగి యున్నపుడు సంగీతసాహిత్యములను తలచెట్టెనెవరూ లేకున్నార. అట్టిస్థితిలో, సంగీతమునదర్శించుట కాంధ్ర మహాసభలతో పాటు గాయకమహాసభయను శీర్షాలు చేయబడినది. సమీపరాయను వారలకు సంగీతపథల శీర్షాలుచేసి బలవంత ప్రోత్సాహార్థము చేయుండుట కొంత గొప్పవిషయమే. కాని నాయకులకు గౌరవ ప్రతికర్తలు లేకుండుట సంతాపకరము. గాయకులు, రాజకీయోద్యమములలో నిమగ్నులై యున్న జాతీయపద్ధతు వచ్చి వేధించి తమసంగీతమును వివేకింపవలసిన రోజు లివి. అరియగాక ఇకయువలెనే, గాయకులుగూడ జాతీయ విజ్ఞానక్రిసి, స్వాతంత్ర్యోద్యమమునకును, తోడ్పడుచుండవలెను. అంతవరకును గాయకులపై నితరులకు అభిమాన ముండుండుట కష్టము. సహాయ నిరాకరణోద్యమ రూపమునను జాతీయోద్యమము ప్రారంభమైన తరువాత, స్వాతంత్ర్యోద్యమమున గలిగించు సారస్వతము, కీర్తనలు, పద్యములు, గీతములకేము లాంధ్రావనిని వ్యాపించినవి. ఆంధ్రగాయకులు వీనిని గానమొనర్చి జాతీయ వికాసమును జేయవలసియున్నారు. గాయక శిఖాముఖులు జాతీయగీతముల గానమొనర్చి ప్రజలలో జాతీయోదేశమును గలిగింపనిది, దేశమంతా సర్వస్వేని బొంది గాయకులు స్వర్గస్థు నిర్వహణమును జేయవలరు. గానము జాతీయ వికాసమునకు తోడ్పడినపుడే సార్థకమగుచున్నది. ఆంధ్రగాయకులు జాతీయరంగమునప్రవేశించి ఆహ్వానములు పాటుకడ

వలెను. ఇందుకు గాయకులు కంకణముకట్టుకొని పాటుపడవలెను. అప్పుడు ప్రతిపక్షములలోను, పట్టుబట్టున సంగీత విద్యాంశములూదరింపబడుదును. రాజ్యాంగములకును సంగీత సాహిత్యములకును సమ్యేకనమేర్పర జాతీయప్రతిపార్థకమగును. విజయమున నరసింహారావుగారు గూడ ఒక స్థాయి సంఘముండవలెనను మాచనను బలపరచిరి.

సంగీతమును నేర్చుకొనగోరు విద్యార్థుల తరీఖండాల తరపున చెడుకునాడ నరసింహారావుగారు ప్రవేశించుచు రావలెను. పడుచున్న కష్టములవివరించి సరి. తగు సహాయముల తయారుచేయుటకు తగు ఏర్పాట్లూనరచవలసివచ్చు గోరె.

పిమ్మట అధ్యక్షులకు కృతజ్ఞతాపాఠములలో సభ ముగిసెను.

దాక్షర కామగార్ల కొలనుగారిని క్యాబిన్మెన్ ఆహ్వానించుటకు నియమించెదడు.

ప్రాసెనరు శంకరరావుగారి
కార్తీకార్థు గ్రాంథు సర్కీసు
విశాఖపట్నములో నేటినుండి
4 దినములు వరకు మాత్రమే
ప్రదర్శింతురు
సింహములు, పెద్దపులులు, చిరుగులు,
ఎలుగుబంటులు, వశువులు మున్నగు
జాతి ఆదృత పనులు చూడవలగినవి.
బి. వి. వెణుగోపాల్ నాయుడు, శంకర్ నునేజరు.

లాలాజీ నిర్వాణము

ఆంధ్ర దేశ విలాసము

భీనువరం

19 తేది సాయంకాలము 4 గంటలకు గాంధీ చౌకు లో మ. రా. రా. శ్రీ రాయసం వెంకట్రామయ్య వంతులు గారి అధ్యక్షతన భారతదేశ వీరాగ్రేసరుడు ప్రపంచ మందలి యన్ని జాతులవారితోను పొడవైన గొప్ప రాజ కీయత త్రయ, వరమభక్తుడు, త్యాగియు, గొప్పమత సంస్కర్తయు నగు లాలాజీని గౌరవించుటకు ఆకస్మికముగా లాహోరులో నిర్వాణము జరిగినందున వారి యాత్మకాంతి గలగజే యటము దేవుని ప్రార్థించుచు విచారసాగరమునయొన్న వారి కటుంబమునకు సానుభూతి చెల్పుటకుగాను పాఠజన మహా సభ యచ్చటి కాంగ్రెసుకమిటీవారిచే జలుపబడెను. వేలూరి సత్యనారాయణ, భమిటి సూర్యనారాయణ, సాగి నుబ్బరాజు గంధం వెంకయ్యనాయుడు, చందూరి రామమూర్తివరై రాఘవమూల లాలాజీపతిరామగారి జీవితశేషములను వారి దేశభక్తియు వారివలన దేశమునకు కలిగినలాభములను వారు ప్రస్తుతము దేశములో యొన్న స్వరాజ్యాందోళనాయుక్తులైనవయమున నిర్వాణమున చెందినకన దేశమునకు వచ్చే యనర్థమును గూర్చియు విపులముగా మాట్లాడి "స్వార్థత్యాగియు, దేశ భక్తాగ్రేసరుడు సరవరకర్మయోగి యు వంజులు కేసరి విరుదాంకితుడు యగు లాలాజీపతిరామగారి ఆకస్మిక మరణమునకు యాసభవారు తమ విచారము ను చెల్పుచు వారికటుంబమునకు తమ సానుభూతిని చెల్పుచు వారి ఆత్మకు కాంతినిచ్చుటకుగాను భగవంతుని ప్రార్థించుచున్నార" యనెడు తీర్మానమును ప్రజలందరూ నిశ్చయముగా రి నిమిషములు నిలువబడి దేవుని ప్రార్థించుచు పాల్గొనచేసిరి. ప్రజలెటువారు చివర మాట్లాడుచు లజపతిరామగారి యందు ప్రజల కేవలమైన సమృద్ధిగౌరవములైనా యొన్న యెడల వారి యనుచురై నడువవలసినదిగా కోరిరి. సభ ముగిసెను. వర్తకసంఘమువాడున్నూ, తాలూకా బోర్డువాడున్నూ వారిసానుభూతిని చెల్పుచు తీర్మానములను చేసిరి. వర్తకసంఘపువారి యేర్పాటుచే 20 తేదీన పాపులస్థియు లజపతిరామగారి మరణమునకు విచారసూచకముగా కట్టిబయలుదేసెను.

అత్తిలి సూర్యనారాయణమూర్తి.

Durga Medical Hall, Bezwada.

గనేరియామిక్చర్

గొప్పగొప్ప డాక్టర్లు చేసినట్లు యోగ్యతా శ్రమలుపొందినవి
(1) ఎటువంటి శరీరగమలను నివారించి మూత్రము విడుచుచున్న గలుగు మంట చురుకును యుజ్యకాలతోను పిచ్చికారిలతోను నిమిత్తము లేకుండా గ్యారంటీగా 8 రోజులలో పోగొట్టును జల సీసా 1-కి రూ 3.0-0.

(నాలుగు సీసాల కోస్తావారికి పోపు ఖర్చులు వుచితము.)

మూర్ఖరిషము

(2) ఈమందు యెటువంటి మూర్ఖులైనను యెన్నిసంఖ్య రుచులనుండియొన్న మూర్ఖులైనను గ్యారంటీగా జుడుచ్చును నెలకు సరిపోవునందు రూ 3.0-0.

పొడలకులైలము

(3) ఈతైలము తైలపొడలకేగాక యితరవిధములైన పొడలనుగూడ పోగొట్టును. ఇంకను తామర, గజ్జి, కర్పాటి మొదలుగాగల అన్ని విధములైన చర్మవ్యాధులను పోగొట్టి చర్మమును ముమూజునీరికి మార్చును. డబ్బీ 1 కి రూ 1.0-0.

శుక్లనష్టము

(4) ఈదోషధము శరీరములో జర్గించియున్న కాకలను, మేహవైర్ణవములను గలిగెడి సరముల బలహీనతను పోగొట్టి దేహమునకు నిలుమును గలగజేసి సౌఖ్యము నిచ్చును.

50 మాత్రలుగల సీసా 1 కి రూ 1.12-0

కురువర్ధని

(5) ఈనూనెవలన వెండ్రుకలు ఊడకుండా ఉండును, వెండ్రుకలు వృద్ధిచేయును. తైల వెండ్రుకలను నల్లబడునటుల చేయును. మంచినానగల నూనె ఉపయోగించినవారికే తెలియును. సీసా 1 కి రూ 1. క్యాటలాగు ఉచితముగ పంపబడును.

దుర్గా మెడికల్ హాల్, బెజవాడ

జ్వరము పోయినప్పటికి బలహీనము, అలసట ఆయాసము అవి ఏవి తగవు. జబారునకువెళ్లి, వాటర్ బెర్న్ కాంపౌండు సీసా 1కి కొనుడు. జ్వరపడి లేచినపిదప మరల పుష్టిని చేర్చుకొనుట కనువైన పదార్థములన్నియు వాటర్ బెర్న్ కాంపౌండ్ నందిమిడి యున్నవి. అందు జంతుచమురులెవ్వియు చేరవు. అంతయు యంత్రసహాయముననే తయారగుచు చేతులలో నంటబడదు. అందరు నేవించదగినది. గత 25 వత్సరములనుండి వైద్యులందరి ఆమోదమును బడయుచున్నది.

WATERBURY CHEMICAL Co.
PHARMACEUTICAL CHEMISTS
DES MOINES IOWA U. S. A.

WATERBURY'S
COMPOUND

ప్రత్యేకముగా హెచ్చు శీతోష్ణ నిర్మాణ గల ప్రాంతములకు తయారైన బడుటవల్ల ఎట్టి హరిశితులం దైనను చెడదు. మంచిగుణమివ్వ గలదు. 5268-1

నూజవీడు

నూజవీడు, నవంబరు 20:—ఈరోజున నూజవీడునందు ప్రాధున 10 గాలి లకు ఒక సభ జరిగినది. తర్వాత నూజవీడు లో ఉన్న కీర్తిశేఖరుని శ్రీ రాజా రంగయ్యప్పారావు బహద్రుగారి మూల విద్యార్థులు కొందరు ఊరిలో బయలుదేరి చందా వసూలుచేసి ఆనాటి సాయంత్రము 5 గంటలకు నూజవీడు పురమందిరమువద్దనుంచి బ్యాండు మేళముతో బయలుదేరి కీర్తి శేఖరులైన పంజాబుకేసరి లాలాజీపతిరామగారియొక్క ఛాయాచిత్రమును ఊరంతయును ఊరేగించిరి. ఆనాడు ఊరిలో ఉన్న కొట్లు, పావులు మొదలగునవి మూయబడినవి. తిరిగి 7 గంటలకు పురమందిరము చేరి అచ్చట నొక సభ జరిగిరి. ఆ సభకు ఊరిలోని జనలందరూ వచ్చిచేరిరి. ఆ సభకు ముఖ్యమంత్రి, రంగయ్యగారిని అధ్యక్షులుగ ఎన్నుకొనిరి. చాలమంది లజపతిరామగారిని గురించి ఉపన్యాసము లిచ్చిరి. సభలో మూల విద్యార్థియగు వైద్యుల శారదాచార్యుగారు శ్రీ యంత్ర వేడుకమూడి శేషగిరిరావుగారు కీర్తి తన పంజాబు సింహమును లాలా లజపతిరామగారి నిర్వాణమునుగురించి వ్రాసిన వద్యములు చదివిరి. అగ్రవర్ణాధ్యక్షులైన పిమ్మట, ఒక తీర్మానమును గావించిరి.

ఉత్కృష్ట దేశ శాయకుడును, పంజాబుకేసరి యను విరుదాంకితుడను, గొప్ప రాజకీయత త్రయ నగు కీర్తిశేఖరులైన లాలా లజపతిరామగారి ఆకస్మిక మరణమునకు, నూజవీడు విద్యార్థులు మిగుల వగచుచు, వారి యాత్మకాంతికి పరాక్రమని ప్రార్థించుచున్నారు.

(ఒకవిశేషం)

లజపతి స్మృతి
జరణ బోనాడి యంత్ర నిర్ణయవైది
వింక జెప్పడిదేవి నీకేయసాధ్య
కార్యతీయుండు నెపుడు నిష్కామడవుగ
తిరిగి జలపును నీశివ్య కేమిలను.

చిగురుపాటి అనంతపద్మనాభశర్మ

వేరవరం

వేరవరంగ్రామమున శ్రీ విద్యాభివర్ధన సంఘమువారు శుభవేది దేశభక్తుడగు శ్రీలాలా లజపతిరామగారి యాకస్మిక మరణమునకు విచారించుచు వారి యాత్మకు కాంతి కలుగు గాక యని భగవంతుని ప్రార్థించుచు సభ జరిగిరి.

అచంట నరసన్న

నెల్లూరు

మునిసిపల పాఠశాలల మూయుట
17-11-28 తేదికాటి వర్తిలను 18-11-28 తేది ప్రాంతమున చూచిన తక్షణము పురమంతయు ఆయిదు నిమిషములలోపల లాలాజీగారి నిర్వాణవార్త ఆల్లుకొనిపోయినది. సాయంకాలము జిల్లా కాంగ్రెసు సంఘమువారు సభ జరిపి ఆసభలో పాంచాల సింహ నిర్వాణమును గురించి విచారించుచు వారికటుంబమునకు సానుభూతి తీర్మానమును నిలువబడి యొక్క గ్రామముగ అంగీకరించిరి.

(20-11-28) తేది నెల్లూరు మునిసిపాలిటీ అధీనమున కల యావత్తు కార్యసానములు వినమంతయు లాలాజీ నిర్వాణమునకై మూయబడినవి.

గొట్టా ఆది శేషయ్య.

సత్య హరిశ్చంద్రీయము

(5-వ కూర్పు) 1-0-0

సాత్రాజితీయము (కొంగారసము) 0-12-0

(శ్రీకవిశాకానిధి బలిజేపల్లి లక్ష్మీకాంత కవి)

చిత్ర మాధవ నాటకము

(Comedy of errors) 0-8-0

వర్తకులకు కమిషను) సుబ్రహ్మణ్యభాగవతులు, 5146 12, పిలాతోపు మైలాపూరు, మద్రాసు.

వంగోలు

(స్వకీయవిలేఖరి)

దేశభాంధవ లాలా లజపతిరాయగారి ఆస్పత్రిమరణ వార్తను విని మా పురజనుల కుండదూఱుతే నీనున్న లగావించి నది. 19వ సాయంత్రం 6 గంటలకు కొండమీద దేవాలయమువద్ద శ్రీయంత్ర మేలవరం బావకిరామయ్య పంతులు అడ్డంకిలుగారి అధ్యక్షత క్రింద బహిరంగ సభ జరిగెను. ప్రప్రథమమున పమానేతలగు శ్రీయంత్ర చెరువు కుట్రవ్యాజ్య కాస్త్రీగారు, శీల శ్రీ లజపతిరాయగారి జీవితచరిత్రను గూర్చి చెప్పుచు వారియొక్క దేశసేవారాయలత్వము నిరుపమాన స్వాధ్యాయ గత్యైక్య కార్యనిర్వహణకు అనన్యసాహస్యమును రాజకీయ సుధవ పరిజ్ఞానముల నుగ్గడించిరి. తర్వాత శ్రీయంత్ర ధారా గోపాలకాస్త్రీగారు శీల శ్రీ లజపతిరాయగారి ఆస్పత్రిమరణమునకు దేశమునకు తీరనినష్టమువాటిని చింతించుచు ఈ సభవారు శీల శ్రీ లజపతిరాయగారి ఆత్మకాంతిక భగవంతుని ప్రార్థించుచున్నారు. ఆను ముఖ్యతీర్థావధును సుపపాదించుచు వారు హిందూమతసభ్యత్వమునకు చేసిన మహాసేవను కొనియాడిరి. పిమ్మట శ్రీయంత్ర గణియారం రాఘవయ్య ప్రిడ దగారు దేశభాంధవ లజపతిరాయగారి విజ్ఞాపకవిన్నామును నెలకొల్పుటకై ఒక ఉపసంఘమును ఏర్పరచుచు తీర్మానముపపాదించిరి. పై తీర్మానములు సర్వజనాంగీకృతములని అధ్యక్షుడు ప్రకటించిరి.

* * * * *

పునాదిపాడు

మాన్యులు భవనము 19-11-28 తేదీన చర్చాసంఘమున కీర్తిశేషులైన లాలా లజపతిరాయగారి యజ్ఞాల పాతాన్వరణమునుగూర్చి సాసభులని చెబుచు సభ జరుగజడెను. సభ ముగియనపు డీ క్రింది తీర్మాన మేకగ్రీవముగ అంగీకరింపబడెను.

దేశక్షేమకరుణను ముఖ్యముగ నిరుపమాన దేశీయ విద్యాభిమానియైన కీర్తిశేషులైన లాలా లజపతిరాయగారి పాతాన్వరణమునుగూర్చి సభవారెల్లరు గడు వ గ చు చూచారి యాత్మకాంతికారకు సర్వేశ్వరుని ప్రార్థించుచు వారి కుటుంబమునకు మాన్వరణపూర్వక సానుభూతి ఏకగ్రీవముగ చెబుచున్నారము:— (నె.కె.టి.సి.)

* * * * *

జిలా కో-ఆపరేటివ్ బ్యాంక్ లిమిటెడ్ - కాకినాడ

తీర్మానము:—

దేశభక్త ప్రేమకలన లాలాలజపతిరాయగారి మరణ వార్త ప్రతికలలో యజ్ఞుడేమాచి వారిగౌరవాదు 18 తేదీ సమానేతము ఆపుచేసి యా బ్యాంకినాడు వారి నిర్వాహమునకు దుఃఖించుచు వారి కుటుంబమునకు సానుభూతి చూపుచున్నాడు. లాలాలజపతిరాయగారి ఆత్మకాంతి యగుగాక శుభి ప్రార్థించుచున్నాడు.

కార్యదర్శి.

తెనాలి

మన దేశనాయకులలో అగ్రగణ్యులను పోషనమాన్యులను లాలా లజపతిరాయగారి స్వమించిరిని నివసితోడవ 18-11-28 తేదీ సాయంత్రం గాంధీచౌకలో ఒక బహిరంగ సభ జరపబడెను. శ్రీయంత్ర పిల్లలమర్రి ఆంజనేయలపంతులు గారు అధ్యక్షులనపించిరి. అ సభనుండి పురజనులు పభితు విచ్చేసిరి. అధ్యక్షులగు శ్రీ ఆంజనేయలుగారు లజపతిరాయగారి జీవితచరిత్రను వారియొక్క నిరుపమానమైన దేశసేవమును, నిమ్మబాత్తుధర్మకారకు చేసిన ప్రయత్నములను, సూర్యదేవస్వామిలత్వ పోరాటములో లాలాజీగారు వడిన పలుకష్టములను ఉద్గరించుచు, ప్రజలను లాలాజీగారి జీవితమును అదర్శముగా తీసికొని దేశస్వాతంత్ర్యమును బడసి వారి అర్హత కాంతి కలుగజేయువలసినదిగా నుద్ఘోషించిరి. ఇంకా యితరజాతీయులు, అంతా కిషియ్యగారు చింతించే భావయ్యగారు, శేషచార్యులుగారు, ఇన్నామత సాహెబుగారు మొదలైనవారు కూడా మాట్లాడిరి. చివరకు ఆనుహమహుని గోల్పోపుటలన తనుకు కలిగిన విచారమును తెలుపుచు లాలాజీగారి కుటుంబమునకు తెనాలి ప్రజలయొక్క సానుభూతిను తెలియబర్చుచు నెనదిగా అధ్యక్షునకు అనుమతి నొసంగిరి.

ధూళిపాటి సీతారామయ్య.

శ్రీకాకుళం (గంజాం)

నవంబరు 19:—శీల శ్రీ లాలాలజపతిరాయగారి మరణమునకు శ్రీకాకుళపురవాసు లెంతయు దుఃఖించుచున్నారో ఈ దినమున సాయంత్రం 6 గంటలకు సభాసన్నిధి పాతకాలయొద్ద పురజనులు శ్రీవారి ఆత్మకు పరలోకమున కారి నిచ్చుగాక యని దైవము ప్రార్థించుటకు గాన శ్రీయంత్ర ఎమ్మాడ మానుమంతరావు పంతులుగారి యధ్యక్షత క్రింద సభ జరిగెను. సభకు విద్యాధ్యక్షులు, ఉపాధ్యాయులు, యాజ్ఞికాంతి ఉద్యోగములు విచ్చేసిరి. అధ్యక్షులు సభలో లాలాలజపతిరాయగారి జీవితచరిత్ర యంతయు విపులముగ సభ్యులకు చెప్పిరి. వారి మరణమునకు కారణమును చెప్పిరి. పురవాసు లెంతయు దుఃఖించుచున్నారో మరలము వారి యాత్మకు పరలోకమున కారినిచ్చుగాక యని దైవప్రార్థనలతో సభ ముగిసెను. ఈ దినమున వారి గౌరవాదు పురవాసుల సందర్శనలతో పాతకాల, పురపాలక సంఘము, యింక నీసంఘములకింద నున్న గణకర అన్ని పాతకాలలు మూయబడినవి. పురవాసు లెంతయు, లాలాజీగారి మరణమునకు విచారమును వేసియున్నచున్నారు.

పురపాలక సంఘాన్నతపాతకాల

విద్యాధ్యక్షుల సభ

నవంబరు 19:—శీల శ్రీ లాలాలజపతిరాయగారి మరణమునకు వైసి చెప్పిన పాతకాల విద్యార్థులు తమ విచారములను సూచించుటకు గాను ఉదయము శ్రీమంత్ర సేవని సీతా గారుమూర్తి వంటలు వి. ఏ. ఎల్. టి. గారి యధ్యక్షత క్రింద సభ గావించిరి. సభలో సభ్యత్వము శ్రీ లాలాలజపతిరాయగారి మరణమునకు కారణములు పోయి, అపూర్ణతలకు ప్రతికల సాహాయ్యమున విద్యార్థులందరికీ విపులముగ చెప్పిరి. విద్యార్థులందరు శ్రీలాలాలజపతిరాయగారి యాత్మకు పరలోకమున కారినిచ్చుగాక యని దైవ ప్రార్థనలతో సభ ముగిసెను. పాతకాల మూయబడినది.

(స్వకీయవిలేఖరి)

వెద్దాపురం

ది 18-11-28 తేదీన శ్రీయంత్ర చల్లా దొరయ్యగారి ఆధిపత్యము క్రింద జరిగినసభయందు నీ క్రిందితీర్మాన మేకగ్రీవముగా సంగీకరింపబడినది.

లాహోరు సేనాపతి ప్రఖ్యాతిబడసిన శుభ్రసిద్ధ జాతీయ జాతీయకలన శ్రీ దేశభాంధవ లాలాలజపతిరాయగారియొక్క విచారకరమయిన ఆకాల చారుమరణమునకు వెద్దాపురవాస్తవ్యులు తమ మాన్వరణపూర్వక సానుభూతిని తెలియచుచున్నాడు.”

(ఒకవిలేఖరి)

విశాఖపట్టణము

(స్వకీయవిలేఖరి)

నవంబరు 20—శ్రీలజపతిరాయగారి నిర్వాణవార్త ఆస్పత్రిముగ విడుదలయెచ్చి పురమంతటిసావిజదమున మించెను. వెంటనే హిందూ పతన మందిరము మూసివేయబడెను. 19 తేదీన హిందూపతన మందిరములో శ్రీ బుద్ధునిపు వారాయణ మూర్తిగారి అధ్యక్షత క్రింద స్మారకసభ జరిగెను. అర్చన సమాజ ప్రచారకులగు శ్రీ పండిత శేషవేదాద్రిగారు లజపతిరాయగారి జీవితముగూర్చి విపులముగ మాట్లాడిరి. వారి ఆంగ్లోవ్యాధ్యపమునకు శ్రీయంత్ర దిగుచు క్రి. వెంకట స్వామిగారు ఆంధ్రమున అనుబంధించిరి. వారిఆత్మకు కాంతిగలుగుగా, యను తీర్మానము నామోదించుచు సభ్యులెల్లరు నిలుచు ప్రార్థించిరి.

విగ్రహారాధనము

తనవాని శ్రీయంత్ర మల్లిమడుగుని గోదం రామస్వామిగారి అధ్యక్షత క్రింద విగ్రహారాధననుగూర్చి సభ జరిగెను. శ్రీ శేషవేదాద్రిగారు విగ్రహారాధన సూర్తి ఆర్యము నొడ్రోముల నివరించుచు ఆంగ్లమున హావస్యపించిరి.

నూజివీడు

నవంబరు 20:—శీల శ్రీ లాలాలజపతిరాయగారి అకస్మాత్తు మరణవార్త తెలియజేయడంతో యా గ్రామ పౌరులందరు విస్మయము పురచుండిరి. గమానేతమై యాసభకు మ. రా. రా. శ్రీ భాగవతుల లక్ష్మీనారాయణ టి. యే. టి. యల్. గారు ఆగ్రాసాధిత్యమున నిలిపిరి. లాలాజీగారి జీవితచరిత్రనుగించిరి. వారు యెప్పుడూ పూర్వధూనికీ తనచరిత్రనుగించిరి. పురవాసులందరూ ఉదయముననినాడు సానుభూతి తెలుపుచు సభ్యులందరూ ఆనందపడిరి. సభ పూర్తి అగుటతోడనే విశ్లేషణ పునందిరము మూసివేయబడెను.

ఖద్దరుప్రభుత్వ సభాధ్యక్షు లగు “జేకోధారక” శ్రీ కాశీనాథుని నాగేశ్వరరావుగారికి స్వాగత పద్యములు

చా|| జననంబందినదాని కన్యకల రథమేకదీక్షించ

క్షుణ వస్త్రాభరణాంతరంగిణి శ్రీరాంభామణి విశ్వాత్మజే సమస్త భావంబు కల; కృష్ణిజేత! శ్రీరాగాధుని నాగేశ్వరరావు! నీవే నీవలెకల స్వాగతం విన్నవ

నీ! నీదేశభక్తి కలకంబుగా బాట

ఖద్దరు వస్త్రపంకజులె సాక్షి

నీయాంధ్రభాషాపాఠశాల ప్రతిభ చాట

స్థిరమైన యాంధ్ర తత్వ తికయెసాక్షి

నీదానధర్మకుల్యాదాబుల బాట

సురసేయు వందలకలతెనాక్షి

నీకీర్తి చంద్రికానికంబుల సాట

గోపచ్చ సుజలభాకంబె సాక్షి

గీ! పినువర్ణులు హూణవాణిసుఖంబు

సాట నీమృదువాక్కులెకసాక్షి సాక్షి

కాశీనాథునివంశసాధారణకాంక్ష!

స్వాగతం విడ! మామకస్వాగతంబు

చా|| కాశీనాథుని వంశసాగర కళాంబు! ఇంది బృందావనం;

వీరస్వామి కందియాలపుర మెంతలేనోపు ప్రేమలయై;

యాశోభాకరద తనండల జనంబు యాదవ శ్రేణి; యా

జేకోధారక! నీవే కృష్ణుడవు ప్రీతికా స్వాగతం బందునా

రామకృష్ణసీతారామ సోదరకవులు,

“కళావధూనలు”.

నర్సారావుపేట డి|| ము|| కోర్టులో

O. S. 158 of 1926, I. A. 216 of 1928.

వాది:—నూరె చిన అప్పయ్య చనిపోయినం

దున వార్సులు అవిభక్త కుమార్లు.

2 నూరె వెంకటసుబ్బయ్య, చనిపోయినారు.

3 యీ నారసింహయ్య.

4 యీ వెంకటనరసయ్య.

5 యీ బూశయ్య.

6 (మనము) యీ పిచ్చయ్య కుమారుడు పుల్ల

య్య మయినరయినందున నెట్లు ప్రండు పెడ

తొడి 4 వ వాది.

2 వ వాదికి వార్సులు, అవిభక్త కుమార్లు.

7 నూరె వెంకటప్పయ్య } మయినరయినందున

8 నూరె సుబ్బయ్య } నెట్లు ప్రండు పినలం

డి 4 వ వాది సా||

వినుకొండ తాలూకా

ముప్పాళ్ల.

ప్రతివాది కాకాని నణ్ణులుయ్య చనిపోయినందున

వార్సు అవి భక్త కుమారుడు 2 శుభ్రస్వామి మయిన రయినం

దున గార్డయ్యను, రల్లి మానుమాయయ్య సా|| కాకాని హాలు

మకాం గుంటూరు ఆర. డి. పేటలో యానెనుట్లు కుప్పా

రాణెడుగార్డయ్యలతో వున్నాడు.

ఈ సందర్భ. వాణిలయిన లేలు నూరెచిన అప్పయ్య

ప్రతివాది అయిన లేలు కాకాని నణ్ణులుయ్య మీద

31-8-1926 తేదీన పోలిన ప్రతిమిచరి డిక్రీబట్టి

I. A. 216/28 నెంబరు, ఫైనల డిక్రీ చేయించుమనిన్ని.

I. A. 217/28 నెంబరుకాదికి 2 మొదలు 8 వారులు గా

వాణ్ణులుగా చేయించుమన్నుమనిన్ని.

I. A. 219/28 నెంబరు ప్రతివాదికి వాణ్ణుగా చేర్చించు

మనిన్ని

I. A. 218/28 నెంబరు మయిన 2 ప్రతివాది రల్లి అ

యిన మానుమాయయ్య గార్డయ్యగా నీర్వర్తుమనిన్ని

10.2.28 తేదీన పిటిషన్లు దాఖలుచేసి, చాల పర్యా

యములు కోర్టువ్యాసా నోటీసు వారిచేయించిరను, తెలుగు

కొని చూచి పుండలేదనిన్ని రిజిస్టరు నోటీసుకూడా పుచ్చు

కొని యాంబనందున అన్ని పిటిషన్లు 21-11-28 తేదీ

నాడువాణివలసినవి, ప్రతివాది ఆరోజున వగలు 10 గంట

లకు నర్సారావుపేట డిస్ట్రిక్టు మేజిస్టరు కోర్టువారికో నునని

చేసుకొంటున్నది. లేనియెడల ధూమకో డిక్రీ చేయబడును.

ముప్పాళ్ల కోట్నారాయణ

5582 నాదులకరపు ప్రిడరు.

పై తీర్మానమును మనఃపూర్వకముగ నామోదించుచు
న్నా మని పట్టిరి. గత రాత్రి ఆంధ్రరాష్ట్రమున పథయం
దామోదించిన తీర్మానమునకును యద్దానికిని భేదమేమియు
లేదనియే తమ యభిప్రాయము అనిరి. కాంగ్రెసుకును అభి
వక్తు సమాజేశ్వరునకును ఎట్టిభేదము లేదనియు, కాంగ్రెస్ వా
రు చెప్పిన మాటలచే అభివక్తు సమాజేశ్వరువారు అంగీకరించి
నందున కాంగ్రెసువారి మాటయే సెగ్గెననియు, కాంగ్రెసే
గొప్ప పంపిణీనియు నాయభిప్రాయము. పంపూర్ణ స్వాతంత్ర్య
ప్రతిపాదన వాదమునకును యారాజీనామమును పరస్పరవై
బుద్ధివేషింపదు లేదనియు లెంటికిని అవకాశము లున్నననియు
చేసేవాడ నాట్రో నచేయు నవ్వనమాన్యురు. అందుచే మీరె
ల్ల తీర్మానము ఆమోదింపవలయు నని కోరుచున్నాము.

శ్రీ గాడిపల్ల నాగేశ్వరస్వామిరావుగారు — శ్రీరామ మను బలవరము దాక్షుడు అనిపించుటగారు పంపూర్ణముగ కాంగ్రెసుతో నేతృత్వమును వహించుచు, ఆయన నుండిన ప్రతి వాక్యమును పంపూర్ణ స్వాతంత్ర్యము మామై యున్నదనియు, దాక్షుడు బిసెంటుగా నిద్రవలో కాంగ్రెసు నుత్పాదించెనని కొంద రభిప్రాయపడుచుండిరిగాని అట్టి యభిప్రాయమున కెందున తావు లేదని వాగ్దేవతగారు వలన తేలినదనియు వల్లించిరి.

కా. నాగేశ్వరస్వామిగారు

శ్రీమతి బెజంతుమ్మగారు వారి యభ్యుత్థానము నందు పండిత మోతీలాలు సాహసాగారు రెండుగురములమీద ను సహాచార్యులను నిర్మించి యున్నారు. ఒకటి కాంగ్రెసు గురము. రెండవది పకలకత్తెయ్యము. వారికి కట్టిన దుఃఖము కాంగ్రెసు పథ్యుల కందరమున కట్టినది. ఆంధ్ర రాష్ట్ర కాంగ్రెసు సంఘమునకు కార్యదర్శియైన నాగేశ్వరస్వామిగారు సీటియలై యున్నది. కాంగ్రెసు నిర్ణయించిన పంపూర్ణ స్వాతంత్ర్యదర్శమును నిర్వహించుట కాంగ్రెసు పథ్యులతో పాటు నాకును ధర్మమై యున్నది. అందులనను దీర్చియందు కాంగ్రెసు కమిటీ యామోదించిన ప్రతిపాదనము నే సమర్థించుట నాధర్మమై యున్నది. పకలకత్తె సమాజము అట్టియందు పకలకత్తెములకును ననుకూలమైన ప్రతిపాదనము వంగిరించినది. శ్రీ ఆ. ప్రతిపాదనము కాంగ్రెసు శ్రీరామమున కభ్యంతరములను గల్గించునను పకల కత్తెములను దేశస్వాతంత్ర్యమును బడయుటకై పాటుపడగల విధానమును నిర్ణయించుచున్నది. అట్టి సమాజము అధినివేశ రాజ్యముల రాజ్యవిధానమును ప్రతిపాదించుచున్నది. పంపూర్ణ స్వాతంత్ర్యమునకును అధినివేశ రాజ్యముల రాజ్య విధానము నకును భేదము లేదనుట నిరర్థకము. రెండువిధానములకును భేదమున్నను ఆ భేదముతో మనకు ప్రస్తుతము వని లేదు. భారతీయులందరను వారేకత్తెములవలెనను స్వరాజ్యము నా రాధించుచున్నారు. స్వరాజ్యపరకత్తెములందరు సాధన సామగ్రియందును భేదమున్నను స్వరాజ్యము పంపూర్ణ స్వాతంత్ర్యమైనను అధినివేశ రాజ్యవిధానమైనను రాష్ట్రీయ స్వపరిపాలనమైనను, ప్రపాదనమునకు కొంత సాధనము గావలసియున్నది. మన ఆదర్శముతో పాటు మన సాధనయును నిర్ణయము గావలసియున్నది. శ్రీమతి బెజంతుమ్మగారు పంపూర్ణ స్వాతంత్ర్య సాధనమున కవసరమైన సైనిక నాకాడజ్ వైమానిక విజయ యువరములగురించి విశేషముగా తెప్పియున్నారు. కాని నా కా యవర మంతగోచరముగానున్నది. ప్రపంచమున తయైన సంగ్రామనివారణోపాయమును కాంతిని గోరుచున్నది. జాతీయవాదోపాయమును జన్మభూమియైన భారతదేశము కాంతి మార్గమునను స్వరాజ్యమును సంపాదించుటను పకలకత్తెములను తిరియున్నది. భారతదేశము కాంతిసందేశమును ప్రపంచమునందు సాపించుటకు కాంతిమార్గమును ప్రపంచమునకు వ్యక్తము చేయవలసియున్నది. ఆ మార్గమునను అధి నివేశరాజ్య విధానము వలెను స పంపూర్ణ స్వాతంత్ర్యమును సాధ్యమగుచున్నది. సహాయనిరాకరణోపాయమును 1920-21 సంవత్సరములందు గలగజేసిన శ్రీ స్వతంత్రతెలిసియున్నది. అక్రమి సంపాదించి స్వరాజ్యమును సాపించుట పకల జనులకును వలెప్రమేన ధర్మమైయున్నది. మన మాయధమున లేనది భయపడవలసిన యవసరము లేదు. ధర్మబుధులు మన జలము.

శ్రీయంతరంగకాథ మొదలగునగు స్వరాజ్య సంపాదనమునకు మంచి సాధనము గావలయు నని బోధించిరి. మంత్రాంతర విరతకాయలు రాలనని చెప్పిరి. ఆసాధనము విరత వస్తువునామగ్రహమునందు గలదని తెలిపియుండిరి. వారి యుపదేశమునే నేనును తోక విధమునను జేయుచున్నాను. ఆసాధన వక విరతవస్తువు బహిష్కార నామమును నిడివి స్వదేశీయ ప్రకాశముకరమును జేయ గోరుచున్నాను. గాంధీమహాత్ము డీ ప్రకల్పమునే మన కవసరమును నుపదేశించుచున్నాడు బహిష్కారం భావమునందు పరావలంబనము ద్వేషము స్ఫురించుచున్నది. స్వదేశీ ప్రకాశమునందు చాత్యవలంబనము ప్రేమ స్ఫురించుచున్నది. ముఖ్యముగాను ఖద్దరుదీక్ష స్వరాజ్య సంపాదనమునకు సాధనముగ నున్నది. మాటలతో ముతాత్కార్యములు సాధ్యములు గాజాలవు. తా మందరుకు వాత్సల్యేకా సాధనమున జేసి చేయవలయునో నిర్ణయించుకొనుట యవసరమై యున్నది. మిగిలినదగు యథాశక్తి మిగిలినదగును నిర్వహించవలసి యుండదు. ఆధర్మనిర్వహణమును కార్యరూపమున ముఖ్యముగా ఖద్దరు దీక్షరూపమునను తా మందరుకు నిర్వహించి స్వరాజ్య సంపాదనమునకు దోడ్పడుటకు వేరు చున్నాను.

డాక్టరు బి. పట్టాభిశేఖరాచార్యుగారు
శ్రీరామము ప్రేమపాతకులమును గలభీరమును దీర్ఘము నగు యువశక్తియు గావించిరి శ్రీరామమునకు ప్రతికూలముగ గాని అనకూలముగగాని తను శాశ్వత యువము దెలువక స్వాతంత్ర్యులత్వముగలవారలవాడనును జేరికరించిరి. ఉపశ్వాస మనాసాంతమును పథ్యులచే మిగుల తొనియడబడినను.

“ఈ శ్రీరామము ప్రతిఘటించునట్లేకగూని ఆమోదింపబడి తలంపుగాని నాకులేదు. ఈ శ్రీరామములో రెండు భాగములుగలవు. అందు మొదటి భాగమునుగూర్చి ఇంతవరకు ప్రసంగించినవా రెవ్వరను చర్చించియుండలేదు.” ఈ శ్రీరామ ముందు మొదటి భాగములో నోకమాట నాపలక ప్రస్తుతమున్న విధముగ సవరింపబడియున్నది. ఆ భాగమును గురించి కొలది మాటలు జెప్పటానికాదను. కొన్ని మరకులకులో బడి అభిలక్షన సమాజము నామోదించు శ్రీరామపు రెండవ భాగము లనుగూర్చి అందరను ముచ్చటించిరి. అవరకులు వ్యవస్థగ తెలిసికొనవలసినను. ఈ శ్రీరామము నామోదించుట పంపూర్ణ స్వాతంత్ర్యము లక్ష్యముగా గలిగిన కాంగ్రెసుకుగాని తదితర సంస్థల కెంతమాత్రమును భంగకరముగాదని తెలుపబడినది. పంపూర్ణ స్వాతంత్ర్యవాదల వాదమును గూర్చి తలంపుకు పలు విధములుగ నిరసనముగ మాట్లాడుటాచారమైనది. స్వాతంత్ర్యమును ప్రకటించుచున్నారనియు అది కేవలము ప్రస్తుతస్థితిలో సందేహమునందు చెప్పుచున్నారు. స్వాతంత్ర్య వాదులు తమ లక్ష్యము పంపూర్ణ స్వాతంత్ర్యముని ప్రకటించుచు న్నానుగాని స్వాతంత్ర్య ప్రకటన గావించుటలేదు. స్వాతంత్ర్య ప్రకటన గావించుటయైన దేశమునందును ప్రభుత్వమునకు ప్రతి ప్రభుత్వమును సాపించుటయు, సైన్యముయొక్క ప్రభుత్వ కని మరలబుటయు, దేశమందు నెకానియొన్న ప్రభుత్వమునై కత్తియాయుటయు నగును. కాని అట్టి కార్యరూపముమీదయు నుద్దేశించబడలేదు. శిఖ్రుముగనో, ఆంధ్రముగనో సాపాదించబడవలసిన స్వాతంత్ర్యోద్దేశమును ప్రబోధించుటయు ప్రస్తుతము తలపెట్టబడినది. వ్యాజ్యము జేయవలెదో రాజీనామామరకు లాలోచించుటెట్లు? వ్యాజ్యము జేయవలెదో మి అత్యుచు, మి తరిహారము చెప్పవలెను. ముందగనే రాజీనామా గావించుకొనవలసిన యవసరము ఎవరి లేదు.

స్వాతంత్ర్యవాదమును మి కార్యవిధానమేమి, మి “కాంక్షను” ఏమి అని ప్రశ్నించుచున్నారు. అడుగవలసిన ప్రశ్నయే, కాని కాంక్ష నులు కావలసినపుడు వానియంతట నవియు వచ్చును. 1906 సంవత్సరం బాదాభాయి నాతోటిగారు మొట్టమొదట కాంక్షనుల నాలోచించి పిమ్మట స్వరాజ్యమును గోరియుండలేదు. దాక్షుడు అనిపించుటగారు 1917 సంవత్సరం బాంక్షను నూరించి పిమ్మట హోమరూపు ఆందోళన గావించియుండలేదు. 1920 సంవత్సరం బాంక్షనుల ముందుగ కాంక్షనుల నాలోచించి స్వరాజ్య సంరంభమును సాగించియుండలేదు. మాండు ప్రజలయందెంతటి యావేశము గలిగినది ప్రజల మనస్సులందెంతటికావము జరిగిందో తెలిసికొనిన దానినిబట్టి అప్పుడే ప్రజలవలంబించవలసిన మార్గములుకూడ నేర్పడును.

కాంగ్రెసువారెల్లప్పుడును సైన్యమునందగ్రభాగమున నడుచుచువచ్చుచున్నారు. కాంగ్రెసువారెప్పుడుగాని తిలక జాతీయవాదులై అరణ్యమును ఛేదించి కలంకములను తొలగించి మార్గమును సుగమముగ జేయుచు ముందు నడచుచు వెనుకనున్న సైన్యమునకు మార్గదర్శకత్వముచేయుచున్నారు. సైన్యమున కగ్రభాగమున జనవారు కిరీతులై ప్రతిబంధకముల గల్గించవలయునో? ప్రస్తుతము మన మునభవించు సాకార్యములు, రాజకీయాభివృద్ధియంతయు కాంగ్రెసు వారు గావించిన సహాయోపాయముయొక్క ఫలితమే. కాంగ్రెసు వారొసర్పిన త్యాగమునైన నే మితవాదులు అధికార పదవుల నధిష్ఠించి కాంగ్రెసువారినే పలువిధవాధల లోను జేయుటకు తోడ్పడిరి. (అవమాన, అవమానము), కాంగ్రెసు వారు తోరడిదేమునగా “మొంతు మేమామలకుల మయ్యెదమన. మా శవములపై మీరు నీలచోదనముల నాలోపించువు” అని తీరకర మితవాద కక్షివాదలకు తెచ్చుచున్నాము. (వినుడు, వినుడు) స్వాతంత్ర్యవాదులగు శ్రీమంత్ యస్. శ్రీనివాసయ్యంగారు శ్యామలవాదస్థులైనందులందు దాక్షుడు పంపూర్ణము అధినివేశ స్వాతంత్ర్యమును తోరసింపనే విచ్చినవా? కనక వ్యక్తులతో మనకట్టి సంబంధముగాని లేదు.

రాజకీయములందు శ్రీవేదముగల పక్షముకట్టియుండుట లాభకరమని ప్రతిపాదించు అంగీకరించుచునే యున్నాను. శ్రీమతి బిసెంటుమ్మగారు ఆ విషయముననే నేను తెలియజేసితిని. ఆ పక్షమునను కాంగ్రెసువారును సీయు నెవరొక్కామనా మేము బాధపడుటకు సంబంధ మై యున్నాము. మాము

త్యాగము గావించినవని తోచుచున్నాము ఇ యే స్వాతంత్ర్య మొనర్చుచు. (వినుడు, వినుడు) ప్రజాశక్తి విజయము ప్రబోధము గావించవలెను.

1906 సంవత్సరం బాంక్షనుల మొట్టమొదట మనము భీరత్వము. 1917 సంవత్సరం బాంక్షనుల మొట్టమొదట మనము భీరత్వము. 1921 సంవత్సరం బాంక్షనుల మొట్టమొదట మనము భీరత్వము. 1928 సంవత్సరం బాంక్షనుల మొట్టమొదట మనము భీరత్వము. కాని ప్రతిపాదనము అభివృద్ధికరమును లక్ష్యమును ప్రబోధించుచు జేరికరించుచున్నాము. కాని ప్రతిపాదనము అభివృద్ధికరమును లక్ష్యమును ప్రబోధించుచు జేరికరించుచున్నాము. కాంక్షనుల నాలోచించి పిమ్మట స్వరాజ్యమును గోరియుండలేదు. దాక్షుడు అనిపించుటగారు 1917 సంవత్సరం బాంక్షనుల నూరించి పిమ్మట హోమరూపు ఆందోళన గావించియుండలేదు. 1920 సంవత్సరం బాంక్షనుల ముందుగ కాంక్షనుల నాలోచించి స్వరాజ్య సంరంభమును సాగించియుండలేదు. మాండు ప్రజలయందెంతటి యావేశము గలిగినది ప్రజల మనస్సులందెంతటికావము జరిగిందో తెలిసికొనిన దానినిబట్టి అప్పుడే ప్రజలవలంబించవలసిన మార్గములుకూడ నేర్పడును.

పార్లమెంటునందు 600 పథ్యులుగలను. అందరికీ పంభావము లేకవలెనందును అనామధేయము, తలదాచుకొనుట తదితర లి బరలు కన్న రేపిటి పుత్రము లకంటె ఉదార స్వభావులు గాదు. పిమ్మట పథ్యులుగల సైన్యము కమిషనువారిను మన మొప్పించ జాలవలెదో అమాంగర్యమును 600 పథ్యులుగల సభివారు తిరునోటికడ లిండినిపొగొట్టుకొని ఇంచుల కు గిరియెలరా? మనకు స్వరాజ్యమొసగుటయనియంగుండు దేశమునందలి రాజ్యములకు తన్ను. మన దేశమధినివేశముగనుండునో విజిత్త సమయ అత్యుచమునకు మార్చెట్టు. ఈ మార్చెట్టును తొలగివలె యుండగండు దేశమున కార్మికాత్మక మ్యాయుడియొక్కతలో దాక్షుడు వెనంటుమ్మగారు ప్రచురించిన జాబితాబట్టియే యంగుండు దేశపు వ్యాపార కంపెనీలందు ప్రభుత్వ పథ్యుల సంఖ్య 480, మంచి డైరెక్టరులెవరుల వ్యవస్థము కాగలరా. ప్రతి పథ్యునియొకటికొకటి పథ్యుల విరతో సంబంధమును గలిగి యున్నది. పార్లమెంటును ఇంచుల కు గిరియెలరా? కాత్వ దర్శి యగు బరెల్ గావో డే నక్షితాశ్రీకా గనుపరీక్షము నిర్వహించున కుండును. 63 సంవత్సరముల గవర్నరులను ఏకాధికారకత్వముతో సంబంధముగల వారే. అందుచే పార్లమెంటు ద్వారా భారతదేశములకు అధినివేశ స్వాతంత్ర్యము నొసంగెడి తప్పిదమును వారెవరొకటికొకటి గావించెదో.

మరియు ఇతర అధినివేశ రాజ్యములకును మనమను ఎంతయో అంతరము గలదు. వాదన, ఇంగ్లండు చేరవలెను ఒకజాతీకి, ఒకమతమునకు జేయవలెను. ఇటువుల చేరవలెను ప్రపంచము రక్తముకట్టియే, ఉభయముల చేరుకొన్నట్టియే. కన్యాయందు డిలీమేరు అవలె గవర్నరుతో యుద్ధము జేడదని బెదరించిన యంగ్లండులోని చర్యలులు, పార్లమెంటు అతనికి తోడుగ నిలుతును. కాని యంగ్లండు, భారత దేశముల కట్టి పాత్రు కుదురుజాలదు. మన యాశాముల పరస్పర విరతములు.

అధినివేశ స్వాతంత్ర్య ప్రభుత్వములందు మన ప్రతియులకు కుత్సిత సైనికోద్యోగములు అభించుననియు, సైన్యము లన్నియు మన పరమగునని తలంచుట కేవల భ్రమకల్ప వేషగాదు. రమ్యదేశమునది తొలగించు పదతిని బ్రటిషువారు తామే గురుకు నేర్పారా? ప్రాచీనకాలమునందు భుక్తులు తన్ను నిధించు మార్గమును దెల్పెను. ఈ కాలమునందు విజ్ఞానములో నట్టి భిక్తులు గలరని యూహించవలసినా?

అభిలషకు సమాజే రాజ్య ప్రజాశక్తియందలి 75 వ శాతము వివరమేమి? దేశ సంరక్షక సంఘమునందు గల తొమ్మిది ముగ్గులలో ఆంగ్లములు ఆంగ్లేయులును, మువ్వెము ఇతరులుగ నుండును. ఏకి గల అధికార, హక్కులు, నిరంజితములు, నిరహేలములట్టి యువమున కందరాలా కట్టుబడుట అందుచే వారి సమృద్ధిలేక అందరాలందు ఒక సైన్యాధ్యక్షును తగ్గించవలెదో. ప్రతిఘటించు వోటుజేయుటకు, నిరాకరించుట కలకారమున్న దనుట అత్యుచము గుర్తించి, చెప్పుచున్నారు. (పథ్యులు ఇంచుల కంగీకరించి, వోటుజేయక అత్యుచము లేదు వోటు జేయనివో సర్వనీకమును అభినివేశ ముంచి నిలుపుచు

కావున ఈ కమిటీయేదేగా నెనిక కా వికశితులను అలవరచు కొనవచ్చుననియు, వైదికశాస్త్రములు మనకేమనననియు దురక ప్రపంగించుటవలన ప్రయోజన వినుతులయ్యెను. అస్మి శ్వేత దేశమునందు దురాచారశాస్త్ర మును నిక్కమే గాని స్వరాజ్యమునకు ప్రతిబంధకము గాదు. ఆమెకా దేశస్వాతంత్ర్యమునకు నీగ్రోల సమస్య ఎట్లు ప్రతిబంధకము గానో అస్మి శ్వేతరము భారత స్వాతంత్ర్యమునకు కట్టె. కావున ఒక అత్యున్నత నిరూపించి ఒక చార్టరును త్రొక్కుచు. "యోవా-య్యోవా" అని పనిచేయుటకు మేము సంసిద్ధులము. "మనకంపెయిలుకు గుండు ప్రయోగము" ఏమో తెలుసువలెను. రెండవశత్రువు భారతీయ దావాజేసిన అపుడు లోకశాస్త్రమునకు, శ్రీతి ముందుగాని సమాజశాస్త్రము కావలెను. రాజీనామాను చేయవలెను. అప్పుడు రాజీనామాను అధినివేశ స్వాతంత్ర్యమును రాజకీయంగానుగలదు. కాని మిలట్రీ మేము ప్రతిబంధకము డెల్టరు ప్రశ్నించుచును మన యదార్థ కాంక్షను ప్రకటించవలెను. అదియే సంపూర్ణ స్వాతంత్ర్యము. (హర్షధ్వజము)

విమర్శకు డా॥ అనిలిసెంటుగాను తీర్మానమును పోటు కు తెల్లగ ఒక్కరు ప్రతిపాదనతో సభవారు తీర్మానము గాకాదించి.

అధ్యక్షుడు శ్రీ విసెంటుమ్యుగాను సభను ముగించుచు అందరేకము దక్షిణదేశమునకు మార్గదర్శకమై యుండగలదని తల్పిరి. హిందీభాషాశాస్త్రమును గూర్చి విసెంటుమ్యుగారు కొలది వాక్యములు మాట్లాడిన విషయ అధ్యక్షుడు శ్రీకి విందనములతో సభ ముగింపబడెను.

కృష్ణా డి॥ కోర్టులో

I. P. 1/27 I. A. 188/28

పిటిషనరు:—(శ్రీ) రాజా బామ్మదేవర నత్త నారాయణ వరప్రసాదరావు బహద్దరు జమీందారుగారు.

and

క్రీడిటర్లు:—(శ్రీ) రాజా బామ్మదేవర భాష్య కార్లు నాయుడు బహద్దరు జమీందారుగారు మై॥ గా॥ కోర్టు అఫ్ వార్డు మేనేజరుగారు వగయిరా.

యీ సెంటరులో పిటిషనరుగారు Absolute Order of Discharge నిమిత్తం పిటిషను దాఖలు చేసియున్నారు. యీక్రింద ప్రదహరించిన క్రీడిటర్లకు యెన్నిమారులు నోటీసులు చేయించినను జారీ కావడంలేదు. అందువలన వాగ్గి నోటీసునిమిత్తం, ప్రతికలో ప్రచురించవలసినదని కోర్టువారు ప్రత్యక్షమైనారు. యీక్రింద ప్రదహరించిన క్రీడిటర్లకు యేమయినా ఆక్షేపణలు యున్నయెడల బందరు జిల్లాకోర్టువారియెదుట 8-12-28 న వగలు 10 గంటలకు హాజరయి తెలియచేసుకొనవలెనని యిందుమూలముగా తెలియపరచడమయినది.

క్రీడిటర్ల పేర్లు

- పి. మార్కండేయలు
- పి. అప్పారావు
- పాతూరి అప్పయ్య
- యస్. కోభాదరంపతి
- బి. శివారామయ్య
- తాటికొండ శేషమ్మ
- యద్దనపూడి వాగేశ్వరరావు
- వారణాసి ఘంటయ్య
- యస్. సి. హెచ్. గంగభూషణం
- యమ్. పూర్వోత్తరాముడు
- బొల్లంపల్లి వెంకటేశ్వరయ్య
- పయిదా బొంబచ్చినది మమ్మ
- యమ్. చాళామయ్య
- కొమ్మూరు గంగయ్య
- శ్రీ. కాళామయ్య
- సోమ సుబ్బారావు
- బి. హెచ్. బాబురాజు
- బొల్లం వెంకటేశ్వరమంజులం
- యమ్. బంబయ్య
- యమ్. వెంకటేశ్వరం
- యమ్. కొండయ్య
- అశ్వలక్ష్మీరాంతుం

బందరు, 9.11.28. చావలి శంకరశాస్త్రి, రజేయ

లాలాజీ చిరజీవి యగుగాక

గాంధీమహాత్ముని వ్యాసము

నేను (22-వ తేది) వెలువడిన ఎంగు యిండియాలో ప్రకటింపబడెను.

"లాలా అజతీరా" ముద్రవేయబడినది. లాలాజీ చిరజీవి యగుగాక. భారతదేశ సభాసభలమున నూర్పు డుదయించు యందునంతకాలమును లాలాజీచిరజీవి యనవోత్తములకు మృతి కలుగజాలదు. లాలాజీయొక సగౌరవముగాని సామాన్య వ్యక్తి నుత్తము కాదు. యన్యవ్యక్తియందీ ము లాలాజీ చిరజీవీ నేమనే మతముగా భావించెను. అతని దేశభక్తి అధినికాలమునని. అతడు ప్రపంచమునంతట ప్రేమించెను గాననే స్వదేశమును గూడ ప్రేమించెను. అతని బాతీయాభిమానము అంతర్జాతీయాభిమానమే. అందువలననే పాశ్చాత్యులగుడ లాలాజీపట్ల నత్త ధికును గౌరవ మేర్పడినది. బ్రిటానిషా ఆమెకా ఖండములలో లాలాజీకిమిత్రులను పాశ్చాత్యులునిక్కిలిపాచ్యుగానున్నాడు. వా రతని ఘనతను గుర్తించగలిగిరి గాననే అతనిని ప్రేమించు చున్నాడు. ప్రజాసాహిత్యములలో లాలాజీకి సంబంధము లేనిదొక్కటియేను లేదు. ప్రజాసేవయందును మానవసేవయందును లాలాజీకి గల అసక్తి అపూర్వము. లాలాజీ పేక్కు విద్యా సంస్థల సేర్పాటుచేసెను. నిమ్నజాతుల కాదించెను. దక్షిణు తెలుగునడినను ఒక లాలాజీ చారిటీ తోడ్పడుచునే యుండెను. యానకలపై లాలాజీ ప్రేమ ఆధారముగా నెల్లప్పుడును ప్రస సించుచునే యుండును. లాలాజీ సహాయము నవేషించిన రమణులలో నెన్యొకిది యెన్నడునుగూడ అకాభంగము కలుగ లేదు. రాజకీయములందు లాలాజీ సంబంధము ముఖ్యమే. లాలాజీ తన భావమును నిర్భయముగా చెల్లించెను. దేశీయ యాచనల కొత్త నడకలందుట పరిపాలనకు అదియొక గౌరవముగా భావించబడుటకు పూర్వమే చాల లాలాజీ శిక్ష నడకలించెను. అతని జీవితమున రహస్యమునది లేనేలేదు. అతని కడ కొంచెమైన చాపకము లేకపోవుటచే తరువాత కడని మిత్రులను యెల్లంది కలుగుచుండెడిది. అతని విమర్శకులగుడ విప్రములు కలుగుచుండెడిది. కాని అతడు తనవద్దని మార్పు కొనలేదు. అత దేశీక బాతీయోద్యమముల విషయమున చాల ప్రేమగా పనిచేసెను. తత సాంఘిక సంస్కరణమునందే దేశీక తన శ్రద్ధను చూపుచుండెను. మతసాంఘిక విషయములందు లాలాజీకి అత్యధిక మగు దీక్ష యుండుట వలన నే మా లో చాల ముందుది వలె నతడు గూడ కాజకీయములందు ప్రవేశించవలసివచ్చెనని. భారత దేశమునందు విదేశీయల యాజమాన్యము తొలగివరకును తాను దేశీకనీయని సంస్కరణము కొనసాగజాలదని చిరకాలముక్రింద టనే లాలాజీ జపించెను. సరాధీనతలన బాతీయజీవితము నందలి ప్రతిభాగములగుడ నిమనుగుచున్నదని మా కందరి కని లోచనములే లాలాజీగూడ లోచనది. లాలాజీ మహా మృగీయ మతమునకు ప్రతిపాటును కాడని సేమ ధైర్యముగా చెప్పగలను. హిందూమతమును బహుళవిధ పరిశ్రమగా చేయుటకు లాలాజీ శ్రోతున్నంతమాత్రమున అతడు మహామృగీయ. అని పాఠిమతమును జ్యేష్ఠింపబడెనని యెవ్వరును దురభిప్రాయపడరాదు. హిందూమతము దీక్ష మైత్రి కలిగింప వలసినదే లాలాజీ మనఃపూర్వకముగా కోర్చుచుండెను. అతడు భారతీయుల రాజ్యమును కోరెగాని హిందూవుల రాజ్య మును కోరలేదు. భారతీయుల అజాతము పా రందరును సమాన స్వాతంత్ర్యములను కడగియుండవలె ననియే లాలాజీ కోరినది. లాలాజీ మృతివలననైన మనకు సరస్వత విశ్వాసము కలుగను గాక. మనము ధైర్యమును పరిత్యజింప గలిగినువో డి కడు అలభ్యముగానే చేయవలెను. లాలాజీకి దేశీయలందఱును కలసి

యొక స్వార్థకవిహ్నును సేర్పరచుటకొక సంకల్ప మవశ్యమ కలుగవలెనుగాన నది తప్పక కలుగగలదు. దేశస్వాతంత్ర్యము భారతీ లాలాజీ మొదటినుండియు పనిచేయుచుండెను. చివరక గూడ దానికొక శ్రమతముగా ప్రాణములర్పించెనుగాని స్వాతంత్ర్యమును బడయుటకు దృఢసంకల్పముగూడ జరగనివో యే స్వార్థకవిహ్ను మను సమగ్రము కావలెను. చివరక లాలాజీ అత్యంతాసనముగానే యని యేర్పడెనో దానినిగూర్చి మనము మోసించుచున్నాము.

భారతదేశ స్వాతంత్ర్యమును గౌరవమును రక్షించ భారతమును లాలాజీ లయవలెనని బడెను. వా రతని నిశ్వాస వలనకే తాము జీవులమని ప్రపంచరచెదరా? చిరకాలమునంద సెక్కుమంది దేశభక్తులచేతను ముఖ్యముగా లాలాజీచేతను కోరి బడిన స్వరాజ్యమును బడయుటకు లాలాజీ తకమునకు చేరి; నిర్దులభో యలకను యీ ప్రపంచమునందుండుట తలుగించి; మనము స్త్రీయను పురుషులను లాలాజీ మనదేశీయుడని చెప్ప కొనుటకు తగినఅర్హతను బడయుటకు మరీయొకసారి అందరను నేకీకరించి మారినోత్సాహముతో విక్కిలి గొప్ప ప్రయత్న మును చేయగలగుదుమా? తాను ప్రారంభించిన ఉద్యమము: నన్నిటిని కొనసాగించుటకును దేశాభివృద్ధికొరకు పనిచేయుట కును లాలాజీ యేర్పరచిన ప్రజాసంఘము (పీవీఐ-సానెటి) గూడ మనము మరుగుగూడదు. దానినిగూర్చి లాలాజీ అత్యధిక మగు నాశతో నుండెను.

దేశమునందు చాలమంది యీ వత్త లీసంఘమునందు చే: యొకమనములై దేశస్వాతంత్ర్యము కొరకు పనిచేయువలెనని లాలాజీ కోరుచుండెను. ఈసంఘ మేర్పరచబడి కొన్ని సంవత్సరములు చూత్రమే యుండగాన నది యొకను కైకవాపర్యయంద యున్నది. తా శేర్పరచిన యీ గొప్పసంస్థకు ప్రధమగు మూలాధారము సేర్పరచుటకు లాలాజీకి కొంచెమైన వ్యవధి లేక పోయినది. ఈస.స.స. పోషించవలసిన బాధ్యత దేశీయులదేయై యున్నది. దీనికి దేశీయులే పోషకులు." (ఆ.పె.)

ప్రకటన

ఈ సంవత్సరము అధికవర్షములచేత ఈజిల్లా లోని డెల్టాభాగములలోని రోడ్లు అన్నియు చెడి పోయినవి. చాలాసామ్మ్యోలో మరమ్మత్తు కాబడ వలసియున్నది. కనుక మరమ్మత్తుల సందర్భములో రహదారి ఆపబడవలసి యున్నది. కాబట్టి యింతటి నుంచి 1929 వ సంవత్సరము మార్చి 31 వ దీతే వరకు మోటారుబస్సులకు గాని కార్లకు గాని లైసెన్సులు యివ్వబడవు. (నెం. 1388)

జ్యోమగోదావరిజిల్లా } పి. వెదిరాజు,
బోర్డు ఆఫీసు } జ్యోమగోదావరిజిల్లా
ఏలూరు 19-11-28 } బోర్డు అధ్యక్షులు.

పార్వతీపురం డి॥ ము॥ కోర్టులో

O. S. 664/26 E. P. 282/28.
వాది:—గలావిల్లి అప్పయ్యపురపు అచ్చినాడు
ప్రతివాదులు:—కోలా అప్పయ్యపురపు అప్పయ్యయ్యమరీదు
వె 1 ప్రతివాది తా॥ పార్వతీపురం గ్రామంలోని పెంతుటియిల్లు పయికోర్టులో తే 10-12-28 దిన వేలం కాబ డును. కావలసినవారందఱు కొనకొనవచ్చునని యిందుమూలం గా తెలియజేయడమయినది. యిదియారు భోగట్లా కోర్టు జాబరును అడిగి తెల్పుకోవలెను.
(Sd) ఎం. సభాపతి, వాదితంపున వేయి.

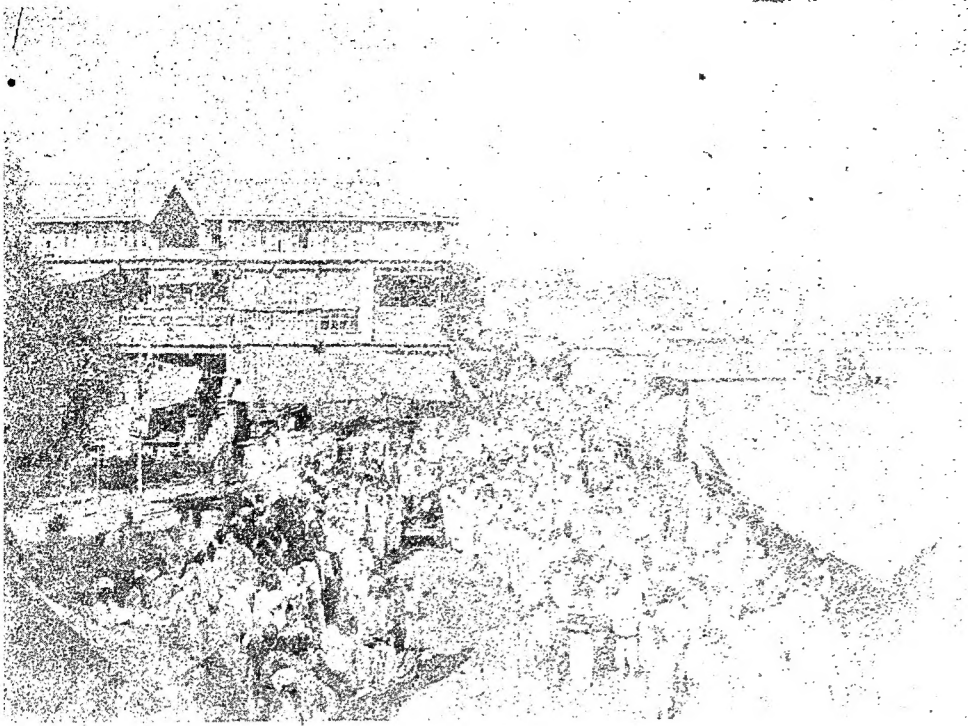
స్వాతంత్ర్యలక్షణము

దేశీక్విసి గారు వ్రాసిన స్వాతంత్ర్యలక్షణములు అను ఆంగ్లగ్రంథమునకు అనువాదము. దేశభక్తి గలవా రందరు తప్పక చదువవలసిన అపూర్వ ప్రచురణము. తనా ఖర్చు ప్రత్యేకము: వెల ప్రతి 1-కే రు 1-0-0. ఆంధ్రపత్రికా కార్యాలయము, మద్రాసు.

చర్మ వ్యాధులను గురుతుకూడ లేకుండచేయు
రధకృష్ణ తామరమందు వాడుడు
అన్ని పాపులలో దొరుకును 5135
V. S. SASTRY & Sons, Tenali, Guntur Dt.

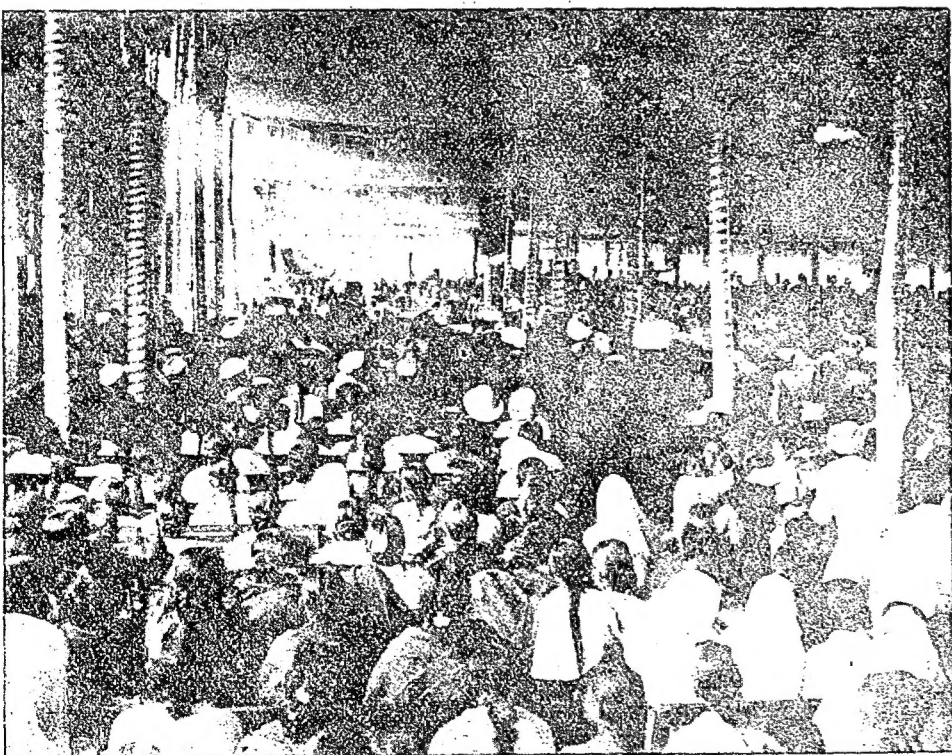

నంద్యాల నభలు

ఆంధ్రరాష్ట్ర సభాధ్యక్షుని ఆహ్వానసంఘమువారు ఊరేగింపుతో నభకు గొంపోవుట.

ఆంధ్రవిశ్వవిద్యాలయమునందు పట్టములు పొందిన కమ్యూనిస్టులకు బెజవాడలో విందు గావించుట.

ఆంధ్రవిశ్వవిద్యాలయ పట్టప్రదానోత్సవశాలయం దొకభాగము. (వె. పో. పి.)

మహర్షిదేవేంద్రనాథ తాకూర్ గారి స్వీయచరిత్రము

(గ్రంథకర్త: మొక్కపాటి రామమూర్తి నాథ)

ప్రతివ్యక్తియు ముఖ్యముగా చదువ దగినది. 214 పేజీలు

నిండురూపిగా బైండు ఫర్మ్ వెలు కాగితములు

పోస్టు ఖర్చులు ప్రత్యేకము

ఆంధ్రప్రదేశ్ విశ్వవిద్యాలయము.

ధర రు 2 8
పోస్టు ఖర్చులు ప్రత్యేకము.

7. తొలుత కట్టిపెట్టి, ముద్రాడు.

లాలాజీ నిర్వాణము

(జోశ్యుల నారాయణమూర్తిగారు)

20. పదునెనిమిదేడుల - ప్రాంతంబునకా శ్యామ

శాస్త్రపరీక్షలో - జయమునొందె

భగవదీశమాడవ-యేట నీ ప్రభులతో

అపహయయద్యమం-రావరించె

పాశ్చాత్యప్రభువులు - పరదేశములకంప

రెండేడు లచ్చట- నందీ, మరల

దేశమంతట నేవ, దీక్షగా నొనరింప

కరమున వీరకం-కణము గట్టె

గీ. భరతిమార్త ప్యరాజ్యము- బడయుకొరకు

ధనము, మానము, పౌఖ్యము- భారవోసి

యెన్నరానట్టి విపదబి- నీదియొడి

కడకు జీవము లర్పించె- ఘనయకుండు.

నీ! హిందూ ముసల్మాను- లేకమై వెలుగొందు

నటుల జేసినట్టి-తనఘమూర్తి

స్వారాజ్యమున గోరి-పర్యయ్య త్యజియించి

పోరాట సత్సన-వీరభవడు

రాత్రింబవళ్లు-ద్రావణములుతక

జనని సేవించిన-పదముగలుగు

పాశ్చాత్యప్రభులకు- ప్రక్కలో మల్లయి

దనరుమండినయట్టి-ధైర్యశాలి

గీ|| హైందవులకీర్తి ఖండఖం-దాంతరముల

చాటినచ్చినయామేటి-దనియె దివికి

జీవములబాసి "హించాల-సింహ"బువుడు

కావరాకుండబోయె, హా!కాలమహిమ!

నీ! లోకమాన్యుడు జైలులో - నుండి గూఁపుడు

కష్టము ల్వడినట్టి - కాలమందు

వజ్రాబునకొ - బసిపాపలు, వృద్ధులు

తరుణులు కష్టించు - తరుణమందు

మలబాగునందున్న - మాప్లాలు వేనవేలో

చనిపోయినట్టి యా - సమయమందు

చీరాలపేరాల - పౌరు లిండను బాసి

యనయలు దుఃఖించు - దినములందు

గీ|| నట్టిదఃఖాలి మున్సికో - అట్టిదుఃఖ

వార్షిధిని నిన్ను మంచి తా - స్వర్గపురికి

నరిగె లాలాజీ యెట్లొర్తు - వమ్మ నీవు!

చాచకోమలగాత్రి యా - భారతాంబ!

నీ. లోకమాన్యుడువోప - లోకమన్న దుఃఖాన్ని

అనంతయెవ చ-లారతేదు

దేశబంధుడు వోప - దీటుని శోకాల్లి

నిగునంత జలమైన - నింకలేదు

ఆంధ్రరత్నము వోప-సాంద్రమాకన్నీటి

ధారలకడియంక - ఆటలేదు

గోపబంధుడువోప-ఘోరశోకధ్వని

యించుకై నను విర-మి-చలేదు

గీ. అక్కటా యిప్పుడె లాలాజీ- యంతరించె

నన్న యా ర్రవంబులు- మిమ్ముమట్టె

పిడుగుబోలిన యానాగ్త - చినిపినదప

భోయముని యెడ్యపాగెను - భారతాంబ.

గీ|| వీరలకు బుట్టినెల్లని - పేరుగాంచి

నట్టి హించాలమన జన్మ-మండి మాతృ

దేశస్వారింత్రియను గోరి - దీక్షతోడ

నలువదేడులకాలంబు - తలువిధముల

బాములను జెరిగి స్వాతంత్ర్య-పవరమందు

ప్రాణముల గోలుపోయిన-భారతీయ

నాయకుండగు లజపతి-రాయవగుని

బోలువీరుండు పుట్టునే - పుడమిశోన!

కేవరిన్

గ్రంథకర్త:—శరణు రామస్వామి చౌదరి

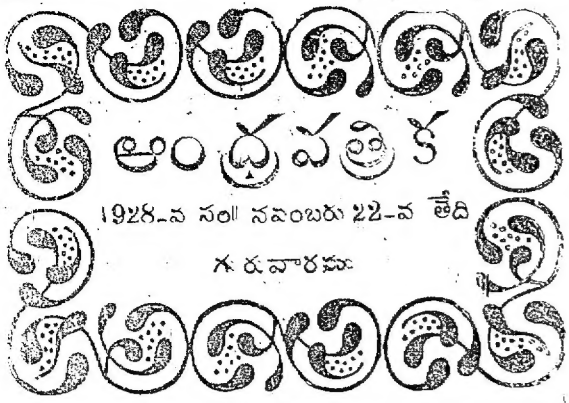
రామప్రసాద్ గారు వ్రాసిన హిందీగ్రంథమున కనువాదము

లోకప్రసిద్ధమున ఒకవీరమార్త చరిత్రము. అందరును చదువతగిన

శుభకృత్యము వ్రాయబడినది. ఉన్నన లక్ష్మీనారాయణాది

అమూల్యముల పీఠిక గలదు. ధర 0-4-0.

ఆంధ్రప్రదేశ్ విశ్వవిద్యాలయము, మదరాసు.

యూరపియనులు:

సంస్కరణములు

సంస్కరణములు

యూరపియను సంఘమువారికి సంస్కరణాభివృద్ధి కనికరముగా రాకబోయిననా, హిందూదేశమునకు వేలు గోరుచున్నవారివలె వీరు ప్రసంగించుచుండును. కలకత్తా యూరపియను సంఘసభయందు, భాంపుననుగారు ముచ్చటించుచు, సైమను కమిషను రాకవలన మిగిలినసంచలన మంతయు ఆగిపోయెనని, తెలిపిరి. ఇప్పటి పరిపాలనము జేయలేని కార్యములను కొన్నింటిని, జాతీయపరిపాలనము జేయగలుగునని, వీరంగీకరించుచున్నారు. జాతీయ పరిపాలనము సాంఘికపు చెడుగులను నివారించగలదనియు, విదేశపరిపాలన మీ సమస్యను సాధింపజాలదనియు, వీరితలంపు. విదేశ పరిపాలనము దేశభద్రతగూర్చియే పట్టుదల జూపును గాని, సంస్కరణములగూర్చి పట్టుదల నూపదు. లా ఆర్డరులను మంత్రులపరము జేయుట, కలకత్తా యూరపియను సంఘమువారికి బాత్తుగ బనికిరాదు. భాంపుననుగారు న్యాయశాఖవిషయమై గూడ పట్టుదల జూపుటలేదు. పోలీసు శాఖను, ఉద్యోగుల నియామకమును మంత్రులకు ఒప్పగింపగూడదని, వీరు వ్యప్తముగ తెలుపుచున్నారు. లా ఆర్డరులు మంత్రులపరము గానిది, రాష్ట్రములకు స్వాతంత్ర్యముబ్బుట దుర్లభము. ప్రతిశాఖను నెమ్మదిగ ట్రాన్సుఫర్ జేయవలయు ననియు, ఒక్కొక్క రాష్ట్రమునకే క్రమక్రమముగ నూతనాధికారముల నొసగవలయు ననియు, వీరు గోరుచున్నారు.

వీరు చెలిపినరీతిని జరుగుచో, స్వపరిపాలనము దేశమునకు లభించుటకు ఎంతకాలము పట్టునో చెప్ప వీలులేదు. అట్టి శుభదిన మెన్నటి కయినను తటస్థించినను, హిందూదేశమునందు కొంతభాగమును శాశ్వతముగ బ్రిటీషు వశమునందే యుంచవలయు నని వీరు గోరుచున్నారు. కలకత్తా, బొంబాయి నగరములను బ్రిటీషువారు నిర్మించియుండుటచే, ఆనగరములను వానిచుట్టునుండు ప్రదేశమును నెప్పటికిని ప్రజలకు వశపరచగూడదని భాంపుననుగారు గోరుచున్నారు. ఈ భాగములు స్వపరిపాలనము బడయుట కెన్నటికిని వీలుండదు. ఇట్టి విచిత్రాభిప్రాయములను యూరపియను సంఘమువారు సైమను కమిషనువారియెదుట నివేదించ నున్నారు. ఐర్లెండులోని అల్స్టరు బోలు భాగములను, వీరు హిందూదేశమున స్థాపించి, సంతతసంఘర్షణమున కెడమియ నెంచిరి. అట్టితర, హిందూదేశమునకు శాంతి యుండజాలదు. బొంబాయి కలకత్తాలుగాని, మిగిలిన హిందూదేశము గాని ఇట్టి ఏర్పాటు నెంతమాత్ర ముమోదింపవనుట తథ్యము. యూరపి

యనుల విపరీతస్వభావము తెలుపుట కిది పనికివచ్చును. స్వరాజ్యముకొర కాందోళనము నలుపువారికి పరిపాలనాధికారము ఒప్పగింపబడదని, ఛాటర్జినుగారు బెదిరించినటుల నిన్నటిదినము సూచించియుంటిమి. ఇట్టి బెదిరింపులు స్వరాజ్యాందోళన నలుపువారిని భయపెట్టజాలవు. యూరపియను సంఘములు ప్రజల దృఢసంకల్పము నరికట్టుట అసంభవము. ప్రజాభీష్టము నేడు గాకున్న రేపయినను సఫలము గాకమానదు.

దక్షిణాఫ్రికా : కొత్తి ఇండియా ఏజెంటు

దక్షిణాఫ్రికాలో జరిగిన ఒడంబడికకు ఫలముగ, ఇండియా ఏజెంటు ఏర్పడియుండెను. శా. శ్రీనివాసశాస్త్రిగా రీ పదవికి ప్రథమమున నియమింపబడిరి. వీరు తమసామర్థ్యము మూలమునన, నేర్పువలనను దక్షిణాఫ్రికా భారతీయులకు కొంతవర కుపశాంతి గలిగించిరి. కాని, వీరియననుభారతీయులకట్ల గల ఏవగింపును తెల్లవారి హృదయములనుండి తొలగింపజాలకబోయిరి. ఇప్పటికిని భారతీయులకు నష్టదాయక మగు ఏర్పాటులు గావించబడుచున్నవి. మ్యూనిసిపలు సరిహద్దులలో వీరికి నివాసము లేకుండ జేయుటకు ప్రయత్నింపబడుచున్నది. తెలుపు నలుపు విభేదము రానురాను అతిశయించుచున్నది. నల్లపనివారలకష్టములను నివారించదలచినందులకు, మంత్రి యొక్కరు పదభ్రష్టులు గావించబడిరి. హర్జిగాజ్ ప్రభుత్వము, రంగుభేదమును పూర్తిగ పాటించుచున్నది. కొంతకాలముక్రిందట, శ్రీనివాసశాస్త్రిగారిని కొట్టుటకు తెల్లవారు ప్రయత్నించిరి. భారతీయు లింట స్వాతంత్ర్యము బడసినగాని, వెలుపల గౌరవము బడయజాలరని తెలుచున్నది. భారతవర్షము, వెలుపలనున్న తనతనయులను రక్షించుటకు, ముందుగ స్వేచ్ఛ గాంచవలయును. అంతవరకు ఆధిపత్య రాజ్యములవారి దయాధర్మముపై నాధారపడి యుండవలయును. అనేక కష్టములమధ్య, ఈ మాత్రమయినను విజయము బడయగలిగినందులకు శ్రీనివాసశాస్త్రిగారి నభినందింపవచ్చును. శాస్త్రిగారు 1929 సంవత్సరప్రారంభమున తమపదవిని చాలింప నిశ్చయించిరి. వీరిస్థానమున, నౌకె. వి. రెడ్డినాయుడు గారిని ఇండియా ప్రభుత్వమువారు నియమింప నిశ్చయించినటుల, నిర్ణయింపవచ్చును. ఇంతకు పూర్వమే నౌకె. వి. రెడ్డి నాయుడు గారు నియమింపబడెదరని వదంతి ప్రబలియుండెను గాని, అది నిన్నటిదినమున నిశ్చయ మని వెల్లడియయ్యెను. నాయుడుగారు తమ నూతనపదవి సమర్థతతో నిర్వహించి, దక్షిణాఫ్రికాభారతీయులకు చేతనయిన నహాయము గావించెదరని నమ్మకము. దక్షిణాఫ్రికాలో ఆంధ్రులు పలువురు గలరు విశేషముమంది భారతీయులు దక్షిణాఫ్రికాలో నాయుడుగారు ఆంధ్రులగుటచే, దక్షిణదేశమువారి సడవడులను ఆచారవ్యవహారములను బాగుగ గుర్తెరుగుదురు. దక్షిణాఫ్రికాకును ఇండియాకును జరిగిన ఒడంబడిక సఫల మగునటులను, దక్షిణాఫ్రికాప్రభుత్వమువారు తమ వాగ్దానములను ఛల్లించునటులను జూచుట వీరి ప్రధానధర్మము. ఈవిషయమున వీరు జయము

గాంచెదగుగాక యని కోరెదము. ఎంతటి సమర్థులను ఏజెంటులుగ నియమించినను, హిందూదేశము స్వేచ్ఛ బడసిన గాని, దక్షిణాఫ్రికాప్రభుత్వగౌరవము బడయజాలదు. అందుచే, భారతీయులు దేశభివృద్ధికొర కేమి, విదేశములం దున్న తమ సోదరులను రక్షించుకొర కేమి, సాధ్య మగునంత ద్వారలో స్వరాజ్యమును సంపాదించుట యవసరమని, విదిత మగుచున్నది.

కృష్ణాగోదావరి రిసెటిల్ మెంటు

కృష్ణా గోదావరి రిసెటిల్ మెంటు కమిటీవారు ప్రభుత్వమున కంపినలేఖలో ఈ సమస్య గూర్చి బహిరంగవిచారణ జరుగవలయునని కోరిరి. వీరికోర్కె న్యాయమయిన దనుటకు సందేయము లేదు. బడ్జెట్ లోయితు లిట్టి విచారణ గోరియుండిరి. వారికోర్కె నెరవేరెను. కృష్ణా గోదావరిమండలముల రయితు లిట్టి కోర్కె గోరుట విపరీతముగాజాలదు. నిష్పాక్షికమగు బహిరంగవిచారణ కేర్పాటు జేయుట ప్రభుత్వవిధి యగుచున్నది. రిసెటిల్ మెంటు కమిటీవారు దెలిపినటుల, ఇంతకు పూర్వము రిసెటిల్ మెంటు ఆఫీసరుగారు జరిపిన విచారణ చాల లోపములతో గూడుకొనియున్నది. రయితు లీ విచారణలో పాల్గొన వీలు లేకబోయెను. ప్రజా ప్రముఖుల సాక్ష్యమును గైకొని యుండలేదు. ఇటుల జరిగిన విచారణను ప్రజలు ప్రమాణముగ నంగీకరింపజాలరు. ఆర్థిక విచారణ ఏయేగ్రామముల విషయమున జరిగెనో, నివేదిక దెలుపలేదు. ఆ గ్రామముల నేల ప్రత్యేకించి, తెలియదు. గ్రామముల విషయమై సంప్రదింపు జరిగియుండలేదు. రిసెటిల్ మెంటు ఆఫీసరుగారు విచారణ నలిపినస్థలములును కాలమును వివరింపబడలేదు. రయితులు తమకష్టములను తెలుపుకొనుట కందుచే నీలులేక బోయెను. రయితుల ఆర్థిక పరిస్థితు ను రిసెటిల్ మెంటు ఆఫీసరుగారు ఆమూల్యముగ పరిశీలించలేదనియు, తమ యిచ్చ వచ్చిన యభిప్రాయమును వారు తెలిపి రిసెటిల్ మెంటు ఛాన్సలరు పెరగెనని మాత్రమే గుర్తింపబడెను గాని, రయితులకు గావలసిన వస్తువుల ధరలుగూడ పెరగెనని గుర్తింపబడలేదనియు, రిసెటిల్ మెంటు కమిటీవారు తమ లేఖయందు తెలిపిరి. రయితు కుటుంబముల ఆర్థికస్థితిని లెస్సగ విచారించినగాని, విచారణ సమగ్రముగ నుండదు. ఈ కారణములచే, కమిటీవారు నిష్పాక్షికమగు విచారణ జరుగవలయునని కోరుచున్నారు. ఈ విషయమై రయితులలో నభిప్రాయభేదము లేదని చెప్పవచ్చును. ఒక్క ప్రభుత్వోద్యోగియొక్క విచారణ, వీరిలకు నమ్మకము బుట్టింపలేదు. అధికారులు అసభికారులు గల సంఘము నేర్పరచి, బహిరంగవిచారణ జరుగవలయు నని కోరుట కిదియే కారణము. బొంబాయి ప్రభుత్వమువారిట్టి కోర్కెను సఫలపరచిరి గాన, మద్రాసు ప్రభుత్వము వారు గూడ దీనిని సఫలపరచుట న్యాయము.

(७. ३.)

విదేశవార్తలు

లాలాజీగారి మరణవార్త

లండనులో ముఖసూచనలు

(బీమునర్వీసు)

దీ॥ బి॥ రామచంద్రరావుగారు

లండన్, నవంబరు 19. — ఇండియా వల్ల సానుభూతిగల వారము లాలాజీగారి పెళ్ళిండు వి. తులను లాలాజీగారి మరణమునకు చాల సుందరుకాదు. ఇట్టి పనులయిన లాలాజీగారి మరణము బాటియ పుష్కలముగాని వాతావరణము రామచంద్రరావుగారు ఫ్రెంచ్ విలేజ్ లో నెలకొని, ఆతఃకి ప్రాపంచిక రాజకీయములన్నియు కరతలామలకము. భారత పుస్తక లన్నిటిని ఎట్లు ప్రాపంచిక యభివృద్ధిని పునరుద్ధరించు శయనలెను తలంపుతోనే ఆతడు పుచ్చయ్యుండెను. ఆతడు చనిపోయిన పందర్బములచే ఇండియాను ఇతర చిహ్నములు రాకుండుగాక యిది.

పొలకుగాకు చిరకాలమిత్రుడు లాలాజీగారి మరణ వార్తచే తన మనసు దహించుకొనిపోవునట్లు దియ ఆయన ఎడల తన కత్తెలతో ప్రేమగలదనియు, భారత బాటియతకు గొప్ప సప్తమియు ఆతడు శ్రేయోపము తీర్చిది. అంతర్జాతీయ విషయములలో సేరెన్నికగాంచినవారి సంఖ్య చాల స్వల్పము. అందులో ఏర్పాడు, నిజమున ప్రజాసేవకు భావ కత్తెయ్యడు. ఆతడు బీదలబాటి కల్పకరపు, కాధితుల యిట్లు కొమ్మ. ఇట్టి జట్టుకొమ్మను బాధితులు గోల్పోయిరి.

మేజరు గ్రాహంపోలుగారు

లాలాజీగారు పాంచాళసీమాను. ఆతనిమరణముచే తీరిని భారతగతము. భారతీయులు ఎక్కువ ఆంగ్లేయమిత్రులు ఆయన కేగలరు. ఆమిత్రులలో ఇట్లు దుష్టతలు గలరు. సైనికుల కమిషను విషయములో వాని బ్రతికెనుత్రులు ఏకీకరించుకున్న ను వానియొడ గౌరవభావము ఎంతమాత్రము తగ్గలేదనిరి.

సర్ జాన్ నైమక

ఎన్నికలలో ప్రత్యర్థి యుండును

(బీమునర్వీసు)

లండన్, నవం 20: — రాబోవు ఎన్నికలలో నైమక బాటికి సర్ జాన్ నైమకగారికి ప్రత్యర్థిని నిలబెట్టుటకు కార్యక పక్షమువాడు నిశ్చయించిరి.

నకలత్పాలాగారు

నైమకగారికి ప్రత్యర్థిగా భారతీయుని నిలబెట్టలెను మున్నగు. మేజరు ఆట్లీగారి సానుభవముగూడ కార్యకపక్ష మువాడు భారతీయప్రత్యర్థిని నిలబెట్టుటకు ఆలోచించుచున్నాడు.

తుపానునష్టము

(ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రత్యేకతంతి)

రంగు, నవం 20: — 15,000 పౌనులను దోచుకొనిపోయి దివులకు మరల నిర్మించుటకు కామన్సువర వారు ఆమోదించిరి. 27000 పౌనులు సెప్టెంబరులో గల్గిన తుపానునష్టమును పూర్తిచేసికొనుట కిచ్చిరి ప్రభుత్వసామ్రాజ్యము 80000 పౌనుల ఒక్క డోచుకొనిపోయి నష్టముగలెను. వీరందీవులలో 150000 పౌనులను నష్టముగలెను ప్రభుత్వమువారి మొత్తమునిలన ఇన్వెస్టమెంట్. దోచుకొనిపోయిన 10,000 పౌనులలో పగ ముదితముగ నిచ్చిరి. పగము ఎడతేడండ బయలిచ్చిరి. మేమి నికా మంచినిలియం దున్నపుడు తిరిగి దాని నియమలెను.

కంఠముల పన్నుచే అక్టోబరు 21 తేదీకి 2279000 పౌ నుల ఆదాయము వచ్చెనట.

క్రాంతక పాన, 10 పిల్లలగుల నోట్లను ఇంగ్లండు క్లర్కు ప్రకటించుచున్నయిది.

ప్రీవీకృన్సిలు జడ్జీలు

“ఇండియా ఆచార సాంప్రదాయములను, శాస్త్ర మును తెలిసినవా రిద్దరు అవసరము”

(ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రత్యేకతంతి)

సాలు 1 కి 4 వేల పౌనుల జీతము

లండన్, నవం 20: — ప్రీవీకృన్సిలులో ఇండియను అపీల్స్ ఎక్సలెంట్. అందుచే జడ్జీలు శంకు దివిజనులందు విచారణ చేయవలయుండెను. ఇద్దరిని ప్రీవీకృన్సిలు జడ్జీ లుగ నియమించుటకు త్వరతో నిల్లును ప్రకటించెదరు. వీరికి భారత ఆచారసాంప్రదాయములు సాంమాధ్యకాస్త్రము బాగుగ తెలియవలెను. ఒక్కొక్కనికి 4 వేల పౌనులు సాలు 1 కి జీత ముండవలెను. దీనిని ఇండియా ప్రభుత్వమువాన బ్రిటిషు ప్రభుత్వమువారును బంతుకొనవలెను. 72 సంవత్సరములు వచ్చినదీత ఈక్రాంతజడ్జీలకు పించు నీయవలెనను చున్నాడు. ఇండియను అపీల్స్ న్యాయముగ పరిష్కారమున టకు ఇద్దరు జడ్జీ అవసరముని కామన్సువరలో ప్రకటించిరి. తీర్మానము సంగీతించిరి.

వాషింగ్టన్ కార్మిక బడంబడిక

(ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రత్యేకతంతి)

లండన్, నవం 21: — వాషింగ్టన్ లో 8 గంటల పని చేయవలెనను బడంబడికను ఎందులో మార్చవలెనో జనీవా అంతర్జాతీయ కార్మిక కార్యాలయమువారికి పుష్టముగ దెలుప వలెనని ప్రభుత్వ పక్షలో లిట్టుప్రభుత్వ తీర్మానము నువపా డించెను. వామరనకు 48 గంటల పని ఏర్పాటుకు భంగము రానీయదలంపదనియు, అందరును దీనిని ఒకేవిధముగ అమలు జరపుట కొకసాధన ముండవలెననియు ఈ సంవత్సరాంతమున

జరిగిన మార్పులను దెలుపవచ్చును గాన ఇప్పుడు తొందరపడ వలెదనియు లండన్ ప్రభుత్వ బులెట్ తీర్మానము వీరి

ప్యాంక్ష రక్షక సైనిక వ్యయము

(ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రత్యేకతంతి)

పాక్షలయినది. రక్షక సైన్యమునకు 4250000

రుమేనియాలో తొలగురిశీలనము

(ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రత్యేకతంతి)

లండన్, నవం 21: — గామేరియాలో నమూ, సైనికాధనములకు తొలగించి. ఒక పక్షిల తమలందుమాత్రము కొన్ని రక్షకసాధనములకు ప్రాం డిజంబరు 12 తేదీకి ఎన్నిక ప్రయత్నములు జరుగెను.

చీనా కాటకము

(ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రత్యేకతంతి)

లండన్, నవం 21: — ఉత్తరకొరియాలో 12000000 మంది కలపు సమభేదించుచున్నారట. ఇంకను 2000000 మంది ఎరకు సంఖ్య పెరుగు నుచున్నాడు.

చీనా ఓడదొంగలు

(ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రత్యేకతంతి)

లండన్, నవం 21: — 60 ఓడదొంగలు చీనానాకను ముట్టించిరి. 18 గురు సింగ్పిడిలో 15 గురిని జూపిరి. శవము లను సమద్రములో గలిపిరి. 16000 డోలరులనిచ్చి ఆనాకను ఎదలించిరి.

ప్యాంక్షులో పెన్సి సెనులో తూటాల్ ఫాక్టరీలో ప్రే లుచునే 12 గురు వాతులెరి. చాలు:ది మరగాతులెరి.

పిల్లల పిల్లల అను శామె ఎన్నికలకు ఈవర్గా యము నిలవలమకొనలేదట.

ఆంగ్లో-ఫ్రెంచి బడంబడిక

“భయమునకు అవసరము లేదు”

డాక్టర్ ప్రెస్టెగారు

(ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రత్యేకతంతి)

లండన్, నవంబరు 21: — ఆంగ్లో ఫ్రెంచి ప్రభుత్వ (ఆ సిధులు గావించిన ప్రకటనముచే ఇక నేమియు ఆంగ్లో ఫ్రెం బడంబడికను గూర్చి భయపడవక్కర లేదనియు యూరపీయాన విధానమునకు సెద్ద ప్రభుత్వముల సహకార మవసరముని బాల్టి నుగాడుగూడ ప్రకటించుట మరంత సంతోకకర మనిరి.

అమెరికా కీయువలసిన యుద్ధముగము

(ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రత్యేకతంతి)

రంగు, నవంబరు 21. — సాలు 1 కి బ్రిటను అమెరికాకు యుద్ధము: తీర్మానముక్రింద 88000000 పౌనుల నీయవలసి యున్నదని చర్చిలుగాగా కామన్సువరలో నుడివిరి. మిత్రముండ లినండి బ్రిటనుకు వసూలు 128000000 పౌనులు. నవ్వకరివార ములు 190000000 పౌనులు వచ్చును. 880000000 పౌనులకు 320000000 పౌనులు వసూలు. 1988 అయినపద అమెరికాకు 880000000 పౌనుల నీయవలసివచ్చును. మిత్రముండ లీయ వలసిన సొమ్ము, పరివారముల మొత్తముగూడ పొచ్చునట.

యలమంచిలి డి॥ ము॥ కోర్టు వైలు

O. S. 330 of 1928.

వాది: — మిస్సుల తల్లు దీక్షితులు

ప్రతివాది: — కారంచేటి సు బ్బా రా యి డు వగైరా.

యానెంబరు దావాలో 2 క్రతివాది కారంచేటి పత్తె శారాయగ యాదావాకు యేమైన ఆక్షేపణలు చెప్పుకొనె నిమిత్తం తే ర-12-28 దీకి వాముగా వేయబడినది. ఆక్షేపణ లు పుష్కయడల ఆలేదీరి అతిమ కర్దుకొని ప్లి డామాలముగా గాని కోర్టులో తెలియచేసుకోవలెను.

బీరుగంటి సోమసుందర

యలమంచిలి. వాదిష్టి పక్ష

మద్రాసు అందు నదరక్ మరాటా

రైల్వేకంపెనీ, లిమిటెడ్

నో టీ సు

(ఇంగ్లాండులో డిక్టేటర్స్ కు కాబడినది)

1928 సం॥ నవంబరు 26 వ తేదీన

తిరుత్తనిలో జరుగు కృత్తికా

ఉత్సవము

వాసుమంచి పదరు ఉత్సవమునకుపోవు ప్రయాణి బడి గము మద్రాసునుండి సాయంత్రం గం 5.45 నిశి 1928, 7-30 వేళ ఆగ్గొణం ప్యాసెంజరు మలంపు సెల 26, 26 వ తేదీలలో ఆది, సోమవార ప్రకారము. ఈగ్రుని తెలుజబడిన కాలకరిమిరి

సోమ, ము. తేదీలలో తిరుగు 7-40 తిరు ప్రేదెరుట రాత్రి 8-0 తిరు త్తని నుండి మద్రాసు, 26-11-28, 27-11-28 వ పోవును. 9 నెంబరు ప్యాసెంజరు

ఉదపారింపిన వేళలకు తిరు త్తనినుండి బయలుదేరుట 7-2 ఆగ్గొణం బయలుదేరుట 7-50 ఉదయం.

జనరల్ ట్రాఫిక్ } వ. డబ్బుట్ల 7-40 }
మేజర్స్ అఫీస్ } 9-45 }
మద్రాసు, 15-11-28 } అక్టోబరు జనరల్ ట్రా.

గర్భాధాన వయోనిరయ విచారణ

14 వత్సరములకు అనుకూల భావము

ఆచార్య పెంకటరమణ అయ్యంగారు, నరసింహాచారిగార్ల సాక్ష్యము

ఎం. కె. ఆచార్యగారి రీతినయిన మొదట సాక్ష్యమును చూచి ఇదివరకు దాఖలుచేసిన ప్రాతములను సాక్ష్యమునకుదోడు మరియొక ప్రాతములను గూడ అనమగా దాఖలుచేసిరి. ఏ రా వాక్యములందును దోషిరి. ఈ వివాహములగురించియు, గర్భాధానములగురించియు కాసనముగావింపబడునపుడు చాలాగ్రాత్య గావింపబడలేనని వాదించెను. ప్రస్తుత ముమారు విచారించుచున్న నిర్బంధ ప్రాధానివాహనముగాని, గర్భాధాన మయోగియ చట్టముగాని సంకల్పింపబడిన రచింపబడియుండలేదు. మీ యోగసూత్రము, పూర్వాచారపరాయణులయెడల నసహ్యభావమున వలె బుచ్చుచు నీటి వల నీ మూ యం దు పర్యవేక్షించు చాల విచారకరము. మీ సభములో నొక్కసభ్యుడైనను, ఇదివరకే యేదోయొక యభిప్రాయము నేర్పరచుకొనినవారు గలరాయని ఆక్షేపము గల గురువును. గర్భాధాన మయోగియ చట్టము పాశ్చాత్యభిప్రాయములతో రచింపబడినది. ఈ దేశమున, స్త్రీలు ఏయెన్నవలెనను తన భర్తతోదప్ప నితరులతో సంయోగమున కంగీకరించుట కధికారములేదు. పిమ్మట ఆచారిగారు, హిందూ, యూరిపీయను, వివాహములకు విభేదమును వివరించి, హిందూ వివాహములకు, ఇట్టి హిందూచట్ట మనవలెను. యెత్తవయసురాని భార్యతో సంబంధించిన భర్తకు భార్యకు 14 వత్సరము వయసుకు విడిపోదుగాని, జీవితాంతము యుండిన చాలను. ఇక భారతీయులందరూ, బాల్యవివాహముల గావింపుచున్నారని యూరపీయనులు, వారి ననుసరించి, చతురకపు సంఘసంస్కారమున దెలుపు విషయములు కేవల కల్పితములు. కారణగాని చట్టము చాల ఆక్షేపణీయమైనది. వివాహమునకు 2 లేక 3 సం॥ల వ్యవధి నిర్దేశించుట మంచిది. ఈ కాలమున భార్య భర్తల కరస్పర పరిచయ మొనర్చుకొనెదర. బాల్యవివాహముల శిశువరణము హెచ్చుటకు కారణమని చెప్పువాడన చాలవివాదాస్పదమైనది. ఈరెంటికిని సంబంధము లేదని చాలమంది శాస్త్రజ్ఞులు దెలుపుచున్నారు. 1. బాలికకు 14 వత్సరముల తర్వాత గర్భాధాన మొనర్చరాదని నిశ్చేదింపవచ్చును. 2. బాలికకు 10 వత్సరముల వయస్సులోపున వివాహ మొనర్చుటను గూడ నిశ్చేదింపవచ్చును. ఆచార్యగారు ప్రాత్యగా దాఖలుచేసిన వాక్యములను నందిట్లు దోషిరి 1 వత్సరముల తర్వాత బాలికలకు వివాహ మొనర్చుట గొప్ప నేరమని వాదించెను. కాని 18, 16 సం॥ల వయస్సులోగా బాలికలను వివాహమొనర్చరాదని నిశ్చేదింపగోరట విడి యిదివేకమని వాదించెను. ఆధునిక కాలపు విశోధనను ఆమోదమున శాస్త్రజ్ఞులు బాల్యవివాహంప యోగమును పర్యవేక్షించుట అంగీకరించి కొనియాడుచున్నారు. బాలిక ఋతుకు యగుట ఆమె మాతృపదవి కర్తవ్య సంపాదించుటకు సహజ నిదర్శనము బాలికలు అంతకుమును మాతృపదవి తిరియిండుటకాను ఋతుకుమరియైన కరువార నొకవత్సరము వరకు గర్భాధాన మొనర్చకండలు మంచిది.

కమిటీవారి యుదయము ఆచార్యగారి సాక్ష్యమును విచారించుటకు ప్రారంభమన అధ్యక్షుడు కొన్ని ఆహ్వానములతోగింపుటకు ప్రయత్నించెను. తాముకని కేసు సంఘమువారుగాని ఇదివరకే కొన్ని సభ్యులుగా నుండిన రెండుపుట నట్టి పాఠాటలు, తాను నిర్మాణముగానియైన యవస్థాసము సరిగా వార్తాపత్రికలయందు ప్రచురింపబడలేదు. తప్పుగ ప్రచురింపబడెను. సాక్షినిట్టి పద ప్రకటనతో తనవాదము దెలుపుచుండెనే విచారణ సంఘమువారుగూడ అట్టి పద ప్రకటనలతోడనే విచారించుచున్నారు.

ఎం. కె. ఆచార్యగారు వార్తా పత్రికలలోని నివేదికల నుప సటియ పోహలకముగలిగియు, ఆ నివేదిక ప్రయోజనముగాని మిథ్య దోషములకుండును సంతోషించుచున్నారు.

అధ్యక్ష—14 వత్సరముల పూర్వము గర్భాధానమును నిశ్చేదింపుటకు మీరంగీకరించిరి. ఇందుకు ప్రాప్తము లంగీకరింతురా?

సా—అందుకా షేరింపరనినా నమ్మకము. ఎందుకనగా సామాన్యముగ నీ పురావాయములో పలక గర్భాధానములు జరుగుట లేదు. కనుక అట్టి చట్టము ప్రజలకు బాధకరముగ నుండదు.

ప్ర—యొక్క వయస్సు 13 వ యేట వచ్చుననియు పిమ్మట ఒక వత్సరము ఆపవలెననియు మీరంటే ఒక వత్సరము నని నిర్ణయమేమి, రెండవవాడు వత్సరముల ఆపవలెనని యెందుకు చెప్పురాదు.

సా—ఒక వత్సరము చాలనని వాదించెను. పిమ్మట సహజమున ఆభిలాష నాపుకొనట కష్టమని నని వాదించెను.

ప్ర—కుమారుడు, చిరకడు మొదలగు వైద్యాధ్యక్షులు, బాలికలకు 16 వత్సరముల వయస్సున వివాహ మొనర్చరాదని చెప్పెను గదా. వారి నిర్ణయము శిరసావహించ దగినది గాదా?

సా—ఆకాలము లేదు. ఈ కాలము లేదు. ఈ దేశము లేదు. వారున్న దేశము లేదు. అందుచే అనిష్టము లీకాలమున ఈ దేశమునకు వర్తించునని చెప్ప బలలేదు.

ప్ర—బాలికలను 16 వత్సరముల వరకు నిలపియుంచిన యెడల, అదివీరి వ్యాపించునని మీకు భయము గలదా?

సా—వ్యాపించవచ్చును. అది, పరిస్థితుల పై కానిర పడి యుండును.

ప్ర—ప్రాప్తములలో, వైద్యమునందైన యెడల అదివీరి వ్యాపించియున్నదా?

సా—కొన్ని వైద్యులలో నటులు ఉండవచ్చును. కాని మొత్తముమీద నటులేదు.

ప్ర—వారు నీతియుతముగనున్నట్లే బాలికలనుగూడ నుండునని యెందుకు మీరంటారు?

సా—వారి జీవితపరిస్థితులకును, విధవరాండ్ర జీవిత పద్ధతులకును బాల్యేదము గలను. అందుచే ఇరుతరగులను పోల్చుటకు బలలేదు.

బాల్యవివాహములు మంచివంటకు ప్రమాదములను జూపవలసినదని అధ్యక్షుడు గోరగా, సాక్షి ఎల్లము హామీన పొదలగు పాశ్చాత్యప్రామాణికల ప్రాతల నుదాహరించెను.

పండిత కన్నయలారాగారి ప్రకటన సాక్షి ప్రత్యక్షత మొనరును శిశువరణమునకు కారణము దుష్కారముగాని బాల్యవివాహములు గావనిరి

మనవాన్ గోరకన్నకు ప్రత్యక్షత మొనరును వివాహవిషయములయందు బాలికలను తిరిగిండుట ప్రయత్నించును నేయున్నారనియు బాలికలను సంక్రమించినను వివాహాశ్రితు మొనర్చు సభికారము తిరిగిండుటకే యుండవలెననిరి. 18-16 సం॥లలోని బాలికలుగాని 18-25 సం॥లోని బాలికలుగాని, వివాహవిషయములందు వివేకముతో నిర్ణయించుకొన బాలరని నుడివిరి.

విచారణ సంఘమువారి కేటబ నల్పాచారములకు లేదిరి. మధ్యాహ్నము తిరిగి సమావేశమైనపుడు ఆచార్యగారి సాక్ష్యము ముగిసిన పిమ్మట, చెన్నపురి కాసనకర్తలగు సి. వి. వెంకటరమణ అయ్యంగారి సాక్ష్యము విచారించబడును.

భూపారాంధరము తిరిగి సమావేశమైన పిమ్మట ఆచార్యగారిని విచారణసంఘ సభ్యులలో, ఎస్. సి. మైత్రా, ఎ. రామ స్వామి మొదలయిరి, సెహ్నాసరిగార్లు విచారణ జేసిరి.

సి. వి. వెంకటరమణ అయ్యంగారు

చెన్నపురి కాసన సభ్యులగు సి. వి. వెంకటరమణ అయ్యంగారు పిమ్మట సాక్ష్యమునంగిరి. వాడు తమ ప్రాతములను వాక్యములను దిట్లు నడిపిరి.

ప్రస్తుత వైవాహికాచారములగురించి ప్రజలలో సహజస్థి వ్యాపించి యున్నదని నేనంగీకరింపను. కాని కొందరు సాంఘిక సంస్కారముల మాత్రము ప్రస్తుతాచారములలో మార్పు గలుగవలెనని గోరుచున్నారు. సాంఘిక సంస్కరణమునకు సంబంధించిన చట్టములంత త్వరితముగ సాగింపబడరాదు. ప్రజాభిప్రాయము మారినకొలది దాని నతపరించి చట్టరీత్యా మొనర్చవలెనని గాని, అంతకు మునుగ జనులకు కాసనముల నొనర్చరాదు. వైవాహిక విషయములయందు కాసన మొనర్చుట ఎంతయో కాలము గాలెదు. కనుక ఇంత త్వరలో తిరిగి చట్టరీత్యా మొనర్చ గడంబుల అనవసరము.

యోక్తవయస్సురాని బాలికల బలాత్కరించు నిదర్శనములు ఈ ప్రాంతమున బహుత్కరము అందుచే ఈ విషయమున ప్రస్తుతమున్న కాసనమును పరిపూర్ణముగ లేదు. సామాన్యముగా బాలికలు 14-16 సం॥ వయస్సులలో వ్యక్తిరాండ్రుడు. కాని కొందరు 18-16 సం॥ లలో గూడ వ్యక్తిత నొందెదరు. ప్రాప్తము బాలికలు, ముందు 18½ వయస్సునను పాటకజ నులలో 15 వత్సర ప్రాంతమునకు యుక్తవయస్సు నొందెదరని చెప్పవచ్చును. దక్షిణ ఇండియా యందు, యుక్త వయస్సు రాక పూర్వముగా సి. వి. వా

హత్యార్యముగా, గర్భాధాన మొనర్చు వాచారము లేదు. గర్భాధానమువరక, బాలిక అత్తగారింటికి కాపురమునకు జరుగు. బాలిక వ్యక్తులైన నవీదన ఒక వత్సరాంతరము గర్భాధాన మొనర్చవచ్చునని వాదించెను. బాల్యవివాహములను సంతానము దుర్బలగునను వాదన, ప్రపంచాభివృద్ధి నీరపరమబడలేదు. ఈ రెండుయు చాల వివాదాస్పదము చట్ట నిర్ణయవయసునకు లోపలను బాలికలను కలిపినర్హము. మే జన్మేటు ఆతమతి తేకయే ప్రాప్తికాటు యవచ్చునని వాదించెను.

వైవాహిక కర్మలో జోక్యము గలుగజేసికొను చట్టములు సాధ్యమైనవరకు లేకుండేయుట మంచిది. కాని గర్భాధాన మయోగియమున మాత్రము, ప్రభుత్వమువారు జోక్యము పుచ్చుకొని, బాల్యవివాహమున గర్భాధానము జరుగకుండ జేయవలెను. కాని ఈ విషయమునగూడ 8 వత్సరములవరకు చట్టరీత్యా మొనర్చరాదనియు, అందువలన ప్రజలలో అనవసరమున నుండే గలుగుననియు నుడివిరి.

మూలానాటిసాక్ష్యమునందు, అధ్యక్షుని ప్రకటనకు ప్రత్యక్షత మొనరును సాక్షి ఇటుల నుడివిరి. పెద్ద పెద్ద స్త్రీలు, చిన్న చిన్న బాలర వివాహములు వాచారము, ఇదివరకు లోయలవారు జిల్లా యందుండెడిది కాని ఇప్పుడు పూర్తిగా దృక్పథమై పోయినవని చెప్పవచ్చును. భర్తకుంటే ఒకటి రెండు సం॥లవరకు పెద్ద భార్యను వివాహమున నిదర్శనము లింకను కొన్నిగలవు. ఇవి బాల్యములలో, ఈ రాష్ట్రమున రజస్వల పూర్వము వివాహ మొనర్చు కులములు ప్రాప్తములు, వైద్యులు. కిర మొత్తము జనసంఖ్యలో నూటికి 20 వ వంతు ఉండును. సాధారణముగ వా కులములలో బాలికలకు 12 వత్సరములలోపున వివాహ మొనర్చుచున్నారు. గర్భాధానము 14 వ వత్సరాంతము జేయుచున్నారు.

ప్ర—16 సం॥ ప్రసవించిన బాలికల సంఖ్య ఎంత యుండును.

సా—ప్రాప్తముల వైద్యులములలో నూటికి 8 వంతులు ఉండును. మిగిలినవారిందరూ సాధారణముగ 16 వ యేట ప్రసవించుచుండురు.

ప్ర—బాలికల యోగ్యాధివిషయముల కొరకు 14 సం॥ లోపున వివాహమును నిశ్చేదింపుటకు మీరూక్షేపణ యేమి?

సా—రజస్వల పూర్వ వివాహము కొన్ని కాలములలో నిర్బంధాచారముగ నున్నది. కనుక వాకులనువారిలో సభికసంఖ్యలు అంగీకరించువరకును, రజస్వల పూర్వ వివాహముల నిశ్చేది పరాదు.

ప్ర—మీకు మరేసంబంధమైన ఆక్షేపణలు లేవా?

సా—శాస్త్రజ్ఞుల ధనము గురించి అనేక విభేదాభిప్రాయములు గలవు. కాని, ఆచారము, శాస్త్రము కంటే ప్రధమ గణనీయమని శాస్త్రమును విధించుచున్నది కనుక ఈ విషయమున శాస్త్రములవరకు పోవక్కరలేదు. చిరకాలాగతమున వాచారమును గమనింపవలసి యున్నది. అంతయుగాక, ఈ విషయమున సాంఘిక, మత నిబంధనలకు విభేదమును నిర్ణయించుట ఒక కష్టసాధ్యము.

ప్ర—ప్రాప్తములలో పురుషుల అభిప్రాయ మేమి? స్త్రీలు అభిప్రాయ మేమి?

సా—ప్రాప్తము లీరాష్ట్రమున నీచట్టమునకు ప్రతికూలముగ నున్నారు. అందోళన పడకుండాని స్త్రీలు ప్రతికూలముగ నున్నారు.

ప్ర—బాల్యవివాహములవలన గలుగు చెడు ఫలితముల గురించి, వైద్యశాస్త్రజ్ఞుల అభిప్రాయమును మీరు గమనించెదరా?

సా—ప్రాప్తముల అభిప్రాయమును నేనంతటివ్యక్తి తెల్పును. ఏవాదనకు హామీన, శాస్త్రజ్ఞుల ప్రమాద మావాదనకు లభింపగలదు. అది అంత గమనింపవలసినదిగాదు

ప్ర—18 ఏండ్ల బాలికలకు గర్భాధాన మొనర్చవచ్చునా?

సా—లేదు. 14 ఏండ్లుండవలెను.

ప్ర—ఒకవైపున ఆచారము రెండవవైపున వైద్య శాస్త్రజ్ఞుల అభిప్రాయము పరస్పర ప్రతికూలముగ నున్నపుడు జేయదగినదేమి?

సా—రెంటిని గమనింపవలసినదే కాని, ప్రజాభిప్రాయమునకు విశదముగ చట్ట మొనర్చరాదు.

ప్ర—14 వత్సరములకు లోపున గర్భాధాన మొనర్చరాదని కానించినచో చాలానా?

సా—ప్రస్తుతమునకు చాలాను. ప్రజాభిప్రాయము మారిన కొలదియును అవసరమునో నీ విషయమును హెచ్చించవచ్చును.

మరొకొక ప్రకటన సాక్షి ప్రత్యక్షత మొనరును ఈ చట్టము, రజస్వలపూర్వ వివాహ మచారముగల కులములకు మాత్రమే వర్తించుననియు, అందుచే ఆక్షేపణలలో సభిక సంఖ్యల అభిప్రాయమే గమనింపబడవలెననియు నుడివిరి.

మనవాన్ గారా—20 ఏళ్ల వయస్సును, వివాహముగల ముగ్గురు ముగ్గురు వంశకులు, సంభోగమునకా అనుగుణియైనందురా?

జ.—వివాహము సంభోగము కొరకేనని నేనెంచను. అటులైనచో 80, 40 వత్సరముల వయస్సువచ్చినచోడనే శ్రమి వారసు వివాహ లిప్యకొనవలసివచ్చే. (నవ్వు)

సాక్షి మరొకని ప్రశ్నలకు ప్రత్యుత్తర మొసగుచు తప్పెనను, ఒప్పెనను ఒక కులమువారుగాని సంఘమువారుగాని చిరకాలము ఒక ఆచారము నవలంబించినపుడు దానిని నిషేధించుట కెవ్వరిని అధికారము లేదని.

ప్ర.—సంఘములో కొందరు అనుకూలముగను, కొందరు ప్రతికూలముగను నున్నచో.

సా.—అప్పు డా సంఘములో సభికసంఖ్యలకు అభిప్రాయము ననుసరించి చట్టమొనర్పవచ్చును. కాని నేను చిరకాలముగలనగు సంఘాచారము నవలంబించినందుకు నన్ను జెయ్యవలెనని చెప్పరా?

ప్ర.—మరి రజస్వలసంకర వివాహములొనర్చువారికి తగిన పరిశ్రమమొనగు తెలుస?

సా.—వారి వివాహములుగూడ క్రాస్త్రీయములని కాననునదగును. అంతియగాని ఒకని రక్షించుటగాను పక్షినుండి కుత్తులగోరుతుడు.

మనవాన్ గారడిగిన మరొకని ప్రశ్నలకు ప్రత్యుత్తర మొసగుచు బ్రాహ్మణుల లభ్యసంఖ్యకుగలదాయని వారి యాచారమును నిషేధించుటకు చట్టమొనర్పబట్టె. ఈ రాష్ట్రమున మనాన పుట్టియు లభ్యసంఖ్యకుగలదాయని గోపాక్షినిషేధించువాడు నంటి దని నుడిసిరి

భాగ్యురదాన్ గారి ప్రశ్నలకు సాక్షి ప్రత్యుత్తర మొసగుచు సాంఘిక విషయములందు నిర్బంధకానముల తానేమాత్రము సంగీతించవలసి చెప్పిరి.

ప్ర.—వివాహ విషయములందు స్త్రీల యభిప్రాయము నెక్కువ గౌరవించవలె.

సా.—ఈ రాష్ట్రమున, భార్యయే భర్తకు యజమానురాలు. ఇంటిలో అంతా ఆమెదే రాజ్యము. మొగవారిమంట విషయము చెప్పుడు. అందుచే ఈ విషయమున తెండులు తెలుల యభిప్రాయములకు వ్యతిరేకముగ వర్తించుచున్నారనట కేవలము, నిరాధారము.

ప్ర.—ఇంటిలో, పరిపాలించునది భార్యయేనా, బడుట?

సా.—రామస్వామి మొదలియగుగారు — పర్కార.

(నవ్వు) సా.—రామస్వామి మొదలియగుగారి ప్రశ్నలకు సాక్షి ప్రత్యుత్తరమొసగుచు బ్రాహ్మణులలోగూడ కొన్నిరజస్వలసంకర వివాహములు జరిగెననియు కాని ఆచార తక్కువయినందునదని.

సాహసారి.—బ్రాహ్మణులలో రజస్వలసంకరము వివాహ మొనర్చునవార నూటికి 10 మందియైనందునకొనడు. వారి నీ పూర్వాచారల నిరంకుశత్వమునందీ కానదు తెలుస?

సా.—వారి వివాహములు క్రాస్త్రీయములని కానింపుడు. అప్పు డా వివాహము నెవరైన ఆక్షేపించినగాని సంఘ బహిష్కార మొనర్చినగాని శిక్షకులగుదురు. అంతియగాని ఈ పక్షినుండి కొరకును 90 మందిని పింపించకుడు.

టి. ఎం. నరసింహాచారిగారు

పిమ్మట టి. ఎం. నరసింహాచారిగారు విచారించబడిరి. వీరను సాంఘిక విషయములందు కాననుకూలమునందనిరి. కాని కానన మొనర్చబూనుచు గర్భాధానమునకు కాలి కలకు 14 వత్సరములు వివాహమునకు 12 వత్సరములు నిర్ణయించవచ్చుననిరి. వెనకటి సాక్షులవలె వీరుగూడ వ్యక్తులైన పిమ్మట నొకవత్సరముగడదిన పిమ్మట గర్భాధానమొనర్చవచ్చుననిరి.

సాహసారి 5 గంటల విచారణ నిలిపివేయవలెనని.

టి. ఎం. నరసింహాచారిగారు.

చిత్తూరులో ఖద్దర్ ప్రచారము

కారాయణపరము నందుండే ప్రచార ఖద్దరప్రస్తావన యందు 1928 సంవత్సరము నవంబరు నెల 22 తారీఖు మొదలు 25 వ తేదీవరకు చిత్తూరి మార్కెటును, అన్నికముల ఖద్దరు శ్రీయుతులు రా. బొ. రామకృష్ణమరాజులుగారి గృహము నందు ప్రదర్శించుదును. ఖద్దరుప్రచారకులమూలముగా ఇంటింటికి పల్లెపల్లెకవపి అపరధరకే అమ్మబడును.

సి. వి. రంగంశ్రేష్ఠి, గౌరవకార్యనియంత.

ఆంధ్ర హిందూస్థానీ సేవాదళము

16-11-28 తేదీన నంద్యాలలో కూడిన ఆంధ్రహిందూస్థానీ సేవాదళమువారు చేసిన తీర్మానములు.

హాజరు అయిన సభ్యులు

- 1 కేశవోద్ధారక కాశీనాథుని నాగేశ్వరరావుపంతులుగారు.
- 2 మకం బాలముబ్రహ్మయ్యగుప్తగారు
- 3 నూర్యదేవర పంజీవరాయణంగారు

తీర్మానములు

1 హిందూస్థానీ సేవాదళ చట్టప్రకారము యాదినవ పుడవారించిన అయిదునెలల ఆంధ్రరాష్ట్రమునందీ అభిలభ్యత హిందూస్థానీ సేవాదళమునకు సభ్యులుగా ఎన్నుకొనబడిరి.

ఎ. దండు వారాయణరాజుగారు

బి. నూర్యదేవర పంజీవరాయణంగారు

సి. కేశవోద్ధారక కాశీనాథుని నాగేశ్వరరావుపంతులుగారు

డి. మకం బాలముబ్రహ్మయ్యగుప్తగారు

ఇ. శిష్ట శివస్వామిశాస్త్రిగారు

2 అధ్యక్షునియొక్క ఎన్నిక నిర్ణయము అయిదు సంవత్సరముల కొకసారి జరగవలయునని అభిలభ్యత హిందూస్థానీ సేవాదళ సంఘమువారికి శిఫార్సుచేయడమైనది

3 సేవాదళసభ్యులు ఆకుపచ్చ కాకిరంగు దుస్తులనే వాడవలయు నని తీర్మానించడమైనది.

4 కలకత్తాలో జరగబోవు 43 వ అభిలభ్యత మహాసభయందు ఆంధ్రరాష్ట్ర హిందూస్థానీ సేవాదళ సభ్యులకు స్థాన మొసంగుటకు అవకాశ మొసంగవలయునని ఆహ్వానసంఘము వారికి శిఫార్సుచేయడమైనది.

5. ఆంధ్రరాష్ట్ర కాంగ్రెసు సంఘ మూడవ ఎన్నికల ప్రభుసమావేశము అనంతర హిందూస్థానీ సేవాదళ సంఘ మువారు ఒకదేవునైనను సక్రమ పద్ధతులతో తయారుచేయుటకున్న కార్యనిధానము నిర్ణయముచేసి తెలుపుటకన్న ఈ క్రిందివారిని ఉపసంఘముగా ఏర్పరచడమైనది.

1 మకం బాలముబ్రహ్మయ్యగుప్తగారు

2 శిష్ట శివస్వామి శాస్త్రిగారు

3 జి. వి. పున్నయ్యశాస్త్రిగారు

ఆయాజిల్లాలలోని ముఖ్యులను తీసికొనుటకు ఉపసంఘ మువారికి అధికారము యివ్వడమైనది. ఈ యుపసంఘము వారికి విరాళములు వసూలు చేయుటకు అధికారము యివ్వడమైనది

నంద్యాల మకం కాశీనాథుని నాగేశ్వరరావు అధ్యక్షుడు

16-11-1928

కా. వి.

లాలాజీగారి మరణవార్త విని కాశీపాఠులు చాల దుఃఖించిరి. కాశీ మునిసిపల్ విద్యాలయము లన్నియు మాయబడిన.

మునిసిపల్ బోర్డువారు ఏకగ్రీవముగా విషాదతీర్మానమును నిలువబడి యంగీకరించిరి.

కాశీకలెక్టరు సభ వారును, స్వామి వారుల సంఘమువారును విషాదతీర్మానముల నామోదించిరి.

కాశీపాఠుల వహాసభ పురమంజీరమున సమావేశమై మహాకాయకుని మరణమునకు విషాదము చెల్పుచు వాక్కులుం బునునకు సానుభూతి తెలియజేసిరి. (అ. ప్రె.)

విషాదసంభలు

మధుర కొచ్చిక కాలికట్, రంగూర్, బ్రహ్మద్రమ్ బెంగళూర్ డిల్లీ పురముల ప్రజలు లాలాజీగారి వరణమునకు దుఃఖించుచు తీర్మానములను చేసినటులవార్తలు తెలుపుచున్నవి.

పత్రికాసంపాదకుల తీర్మానము

లాహోర్, నవంబరు 20:—మొరగేటువద్ద పత్రికాసంపాదకులు సమావేశమై లాలాజీగారి మరణమువలన పత్రికాసంపాదకులకు గలిగిన నష్టమునకు దుఃఖమును వెల్లబెట్టిరి. (ఫ్రీ ప్రెస్.)

బెజవాడపట్టణ కాంగ్రెసుసంఘము

ఈ డింపు సాధారణసభ ఈనెల 25 తేదీ సాయంత్రము 5 గంటలకు గవర్నరుపేటలోని అరెండల్ సభనందు జరగును.

పొ. వెం. నాగభూషణం, కార్యనిర్వాహక.

ఆంధ్ర రాష్ట్ర హిందీపరమావేశము

దేశభక్తుని అధ్యక్షింపన్యాసము

సామాన్యదేశభాషావ్యవహారము

ఆంధ్రరాష్ట్ర హిందీపరమావేశము 18 వ తేదీన నంద్యాలవద్ద దేశభక్త కొండా వెంకటస్వయ్య పంతులుగారి యధ్యక్షతన సమావేశ మయ్యెను.

డా॥ బి.సెంటమ్మగారు

సర్వపక్ష మహాసభా కార్యక్రమము నంతన ముగించిన తోడనే హిందీపరమావేశము ప్రారంభించుచు తమప్రారంభోపన్యాసము నొసగిరి.

హిందీభాష భారతదేశమున కంతకు సామాన్యభాషయగు నుజ్జినము సమీపించు చున్నదనియు దక్షిణ భారతదేశ మందలి ప్రతిపాఠశాలలోను హిందీ నిర్బంధముగా నేర్పబడవలెననియు ఆంగ్లభాషకంటె సభిక ప్రాముఖ్యత హిందీభాష కొనగబడవలెననియు బి.సెంటమ్మగారు నుడివీరి.

పిమ్మట పండిత స్వామీకేశవర్య డాటూరు సత్యనారాయణగార్లు హిందీకేతవులను పాడుచు నానందింప జేసిరి.

ఆహ్వాన సంఘాధ్యక్షులగు శ్రీమతు జి. హరిసర్వోత్తమ రావుగారి రాసవ్యసించిన పిమ్మట దేశభక్త కొండా వెంకటస్వయ్య పంతులుగారు తమ

అధ్యక్షింపన్యాసము

ను హిందీభాషలో నొసగిరి. కొంతవరకు తెలుగు భాషలోగూడ నుపన్యసించిరి.

హిందీ ఉద్యమము యొక్క పుట్టుపూర్వోత్తర చరిత్ర ముగూర్చి చాలనేపు ముచ్చటించిరి. దక్షిణదేశములో హిందీ యుద్యమమును వ్యాప్తము గావించుచున్న గాంధీ మహాత్మున కిను జమ్మాలూ బజాజిగారికిని తమ కృతజ్ఞతను చెప్పిరి. ఆంధ్రరాష్ట్రములో హిందీయుద్యమము వికసించుట ఉత్తరదేశము నుండి ద్రవ్యసహాయము గోరవలదరయు, ఆంధ్రుల స్వకీర్తిమీదనే యాధారపడవలెననియు ఆంధ్రులు హెచ్చరించిరి. ఆంధ్రులూ కానొక సమయమున హిందీ యుద్యమమునకు నాయకత్వము గూడ వహించి యుండిరి, గావున ఆంధ్రదేశములో హిందీయుద్యమమును నూతన తేజము తో ప్రారంభించుట కష్టముకాదనియు, బాతీయభివృద్ధి హిందీభాషమీద సభికముగా నాధారపడియున్నదనియు, హిందీపరచారము ద్రవ్యసహాయము కొరకు దక్షిణదేశములో త్వరలో సంచారము గావించునన్న జమ్మాలూ బజాజిగారికి ఆంధ్రులెల్లరును తోడ్పడవలెననియు, దేశభక్తుడు నుడివెను.

లాలాజీని ప్రశంసించుట

అధ్యక్షింపన్యాసము ముగియగనే, అధ్యక్షుడు లాలాజీగారి యలయల యాత్మకు కాశ్యోతకాంతిని గోరుచు నొక పరామర్శ తీర్మానము నుపపాదించెను.

ఇతర తీర్మానములు

పిమ్మట, దక్షిణదేశములో హిందీ యుద్యమమునకు తోడ్పడుచున్న గాంధీమహాత్మునకును జమ్మాలూ బజాజిగారికిని కృతజ్ఞతను దెలుపుచు నొకతీర్మానము శ్రీయుత కె. నాగేశ్వరరావు పంతులుగారిచే నుపపాదించబడెను. శ్రీయుత సి. నూర్యదేవరాయణంగారు తీర్మానమును బలపరిచిరి. మూడవ తీర్మానము, ఆంధ్రదేశమునందలి లోకలబోధులన్నియు తమ పాఠశాలలో హిందీ విద్యను ప్రవేశపెట్టవలెనని శ్రీయుత కె. కొటిరెడ్డిగారిచే ప్రతిపాదించబడెను శ్రీయుత ఏ. కాశ్యోతకరావుగారు తీర్మానమును బలపరిచిరి. బెజవాడ మునిసిపలు పాఠశాలలలో తమప్రయత్నముల మూలమున హిందీవిద్య గత యయిదేడలో గాంచిన యభివృద్ధిని వర్ణించుచు అట్టి ప్రయత్నములను ఇతరలోకలు బోధులగూడ క్షిగావింపవలెనని గోరిరి. శ్రీయుతులు ఎన్. రామస్వామిగుప్త ఎం. సత్యనారాయణ గార్లును యామినీపూర్వ తిలకమ్మగారును గూడ తీర్మానము గూర్చి మాటలాడిరి.

పిమ్మట శ్రీయుత కె. నాగేశ్వర రావుపంతులుగారు దక్షిణదేశములో హిందీ ప్రచారార్థము రాబోవు శీఘ్రవరి నెలలో ఆంధ్రదేశములో సంచారము గావించునన్న జమ్మాలూ బజాజిగారికి విరాళములు విరివిగా నొసగబడ బోవని మురియుక తీర్మానమును ప్రతిపాదించిరి. దక్షిణ దేశీయుల కొరక ముఖ్యముగా నుద్దేశించ బడిన సంసయొక్క సాయము పైననే ఆంధ్రుల లాభారథులు నిస్సంగా నేర్పదనియు ఆంధ్రుల వీరిన యమున స్వకీర్తిమీదనే నిలువ ప్రయత్నింపవలె ననియు జమ్మాలూ బజాజిగారికి తగినభూమన విరాళముల నొసగి ఆంధ్రుల యాదార్య గుణమును బాగుగా తెల్లది చేయవలెననియు పంతులు గారు ఆంధ్రులను హెచ్చరించిరి. దేశభక్త వెంకటస్వయ్యపంతులుగారు తీర్మానమును బలపరిచిరి.

పిమ్మట శ్రీయుత ఓ. ముబ్రహ్మయ్యంగారు (నంద్యాల) అధ్యక్షునకు వందనము లర్పించుటతో సమావేశము ముగిసెను.

శ్రీశ్రీ హర్తాలవిజయము

సైమను కమిషనువారు
రహస్యముగ ఇంట్లకు బోవుట
లాహోరునుండి డిల్లీవరకు
చారిపాడుగున పోలీసుకాడలా

లాహోరు నవంబరు 21:— సైమనుకమిషను కేంద్ర సంఘముల ప్రత్యేకరైళ్లు శేకు లాహోరునుండిగా డిల్లీకి పోయినవి. చారిపాడుగున పోలీసు కావలా రుడెను. రైళ్లు ఉదయము 8.45 గల చాటిన పిదప లాహోరు నైపునకు వచ్చి పావుగంట సేపుండి వెడలిపోయెను. పి మ న ర కు సు డి లాహోరువార్తమునం దన్ని రైళ్లు మెయిల్స్ సహా పిక్ గంట వరకు నిలిపివేయబడెను. లాహోరు ప్లాటుఫారమునకు గల అన్ని ద్వారములు మూయబడినవి. (ప్రీ ప్రెస్.)

బహిష్కారసభ

డిల్లీ నవంబరు 21—కత్తివేల జనమునకు మించి అన్ని తరగతులవారు శేకు సాయంకాలము కీర్త్యు గార్తెన్సు నందు బహిరంగసభ బరిపిరి. లాలా కంకరలాలుగారు అధ్యక్షతనహించిరి. ప్రధానధర్మ ఇంద్రగారు ప్రభువునకు మాట్లాడిరి. ఈసారి గింపులవలన హర్తాలవలన డిల్లీపౌరులు ఇండియాకు కేంద్ర వట్టలపాడలయందుగల బాధ్యతను నిర్వహించి కమిషను బహిష్కరింపవలగదని నెట్లడించెరి. భారతీయు లెల్లరు తమకక్షికేం ద్రీకరించుకొని బాటియొక్క నిర్ణయమును నెరవేర్చుకొనుట కై తన ప్రభావశక్తి జూపవలెను- అని ఇంద్రగారు దెలిపిరి.

దేశబంధు గుప్తగారు యా దిగువ తీర్మానమును ప్రతి పాదించగ, శేకగ్రీవముగ నంగీకరింపబడెను. డిల్లీ పౌరులలో అన్ని వత్తుములవారు చేరియున్న యీ సభవారు సైమను కమిషను వారితో నెట్టి సంబంధము ఉంచుకొనరాదని నిశ్చయించిరి. ఈ దేశీయ రాజ్యాంగవిధానమును విదేశీయాలెవరు నిర్ణయించునట్లు లొకరిని నిశ్చయించుచున్నార.

బహిష్కారవాదులు పూర్తిగా దౌర్జన్యరహిత పదతులనే అనుసరింతురు. ఇతరులవల దౌర్జన్యము జరిగినచో శాము బాధ్యులుగారు అని కంకరలాలుగారు నడిపిరి.

లాల్ బజర్ తిరాయిగారిని ప్రశంసించుచు లాలా దేశ బంధుగారు ప్రశంసించిరి. కమిషను బహిష్కారముకొరకు ప్రాణముల త్యాగించిన నడిపిరి. బహిష్కారవిషయమున క్వరాజ్యము సంపాదించుటకును హిందువులు వహిష్కరియింపబడెను ఒకటే యని పేరు మహమ్మదు కక్కిగారు నడిపిరి.

కమిషనువారిని సత్కరింపబోయెడివారు డిల్లీపౌరుల ప్రతినిధులు కారని తీర్మానించబడెను.

నల్ల జెండాలు ఊరేగుట

సభవారందరు నల్ల జెండాతో నూతన డిల్లీ రైల్వే స్టేషనుకు ముఖ్యనిధులలోనుండి ఊరేగుచుపోయిరి. కొద్దిగ వహిష్కరియింప దుకాణములు తప్ప కక్కివన్నీయు మూయబడెను. హర్తాలు జయప్రదముగ జరిగెను. “సామ్రాజ్యవిరక్తు కళ్యణు నగించివేయవలెను” “సైమను వెడలిపోయి” అను తోరణములు వెంటగొని విశుగుచోప్పుల ఉత్సవమునాగెను.

స్టేషనువద్ద అనవసర అధిగుల రాక

డిల్లీ రైల్వేస్టేషనుకు శేకు సాయంకాలము సైమనుకమిషను వారు వచ్చినపుడు యెట్టి సంబంధిత కయం దెను. కొందరు ఉద్యోగియు, కొద్దియందిగువహిష్కరియింప ప్లాటుఫారమునకునుండిరి. రాత్రి 7 గంటలకు కమిషను సైమనురైలు వచ్చెను. సర్ సైమనుగారు సతిముందు రైలుడిగిరి. క్రేరాగుగారు యితర ప్రభుత్వసభ్యులు వారిని సత్కరించిరి. సైమనుగారు తమ ప్రయాణ మెంతయు వసోవారముగ నున్నదని చెప్పిరి. సైమనుగారు వైస్రాయిగారి కార్యదర్శి యింటికి బోయిరి. ఇతరులు ఇతర బంధువులతో బోయిరి. వారి మోటారుకార్లు స్టేషనులోనుండి రోడ్డుపొడనుండి బోయెనుగాని బయట రాజమార్గమున పోలేను.

బయట రోడ్డున ఇరువైపులను వేలకొలది బహిష్కారవాదులు

నల్ల జెండాతో అగభ్రాంగులవరకు నిలిచియుండిరి. పోలీసుజవానులు లాటిలతోగూడ నిలిచియుండి రోడ్డును భద్రముగ కాపాడుచున్నారు. మోటారుకారులవచ్చుచుండ శేకాధికమయ్యెను. మోటారు బండ్లు మూసివేయబడినవి. లోన దీపములుగూడ లేవు.

నాయకుకమిటీ రాక

రాత్రి 7-30 వేళ ను కేంద్ర ఉపసంఘసభ్యుల సైమనురైలు వచ్చెను. వారికిగూడ ఇట్టిహత్వానమే జరిగెను. విమ్మట బహిష్కారవాదులూక సభిజేసి. జయప్రదముగ బహిష్కారము

కొనసాగించినందుకు జరిగినందుచు లాలాకంకరలాలుగారు తన స్వసంచిత. విమ్మట ప్రజలు వెడలిపోయిరి.

రేపు సైమనుసభ విచారణ 2-15 గంట ప్రారంభమగును.

విద్యార్థుల ఉత్సాహము

శేకు హిందూకాలేజివిద్యార్థులెవ్వరూకాలేదు. సైమన్ హర్తాలు పాటిచిరి. ఇతరకాలేజీస్టులు నిర్వాహమునకు వుండెను. హిందూకాలేజి కేసుగ హిందూకాలేజి నిర్వాహమునకు బహిరంగసభ జరిపిరి. కమిషనుభర్తలు అనవసర. అధిగులక వచ్చికుండున ఎక్కడను బోయెను. దొంగలై. సైమనుగ వోలెననివచ్చెను. బహిష్కారప్రచారములకు వారి సహించ బాలకవి బాలకంకరలాలుగారు దురన్యసిందిరి. దేశస్వాతంత్ర్యము కొరకై భారతీయ విద్యార్థులు ఈజిప్టు చివా వారివలె ప్రవర్తించవలెనని జె. ఎస్. బహిష్కారు హిందూస్థాన్ టైమ్స్ పంపాదకులు హెచ్చరించిరి. విద్యార్థులు వేరొక నెట్ల జెండాలు ఊరేగింపు లేనడిసిరి.

హిందూస్థాన్ వర్తకసంఘమువారు తొలెరోజు తీర్మానించుకొని కేదన్నీ దుకాణములు మూసివేసిరి. మహమ్మదీయ దుకాణములగూడ చాల మూయబడినవి. (ప్రీ ప్రెస్.)

ప్రభుత్వప్రకటన, మోటారులకు హాని

డిల్లీ, నవంబరు 22:—ప్రభుత్వప్రకటన యిట్లు వెలువడెను.

సర్ బాను సైమనుగారు యితరసభ్యులు రాత్రి 7 గం. ప్రత్యేక రైలుపై డిల్లీ స్టేషను చేరిరి. వారి బయట కేంద్ర ఉపసంఘ సభ్యులు రైలు గూడ వచ్చెను. సర్ బాను సైమను గారిని వారివహోద్యోగము ఉద్యోగులు కొందరు ఉద్యోగే తరులు కొందరు స్టేషనువద్ద సత్కరించిరి. కమిషను వారి యిష్టానుసారము సత్కరింపవలెనని ప్రకటన జరిగెను. ఇండియా ప్రభుత్వ కార్యదర్శి చీఫ్ కమిషను, డిల్లీ ఉద్యోగులు స్టేషనువద్ద వచ్చి సత్కరించిరి. ప్రకటనకుడ బాగుగ వచ్చిరి. బయట ప్రజలు చాలమంది సంతోషముగ నిలిచి కేంద్రసంఘసభ్యులు బోవుచుండ, వారి మోటారుకారుల నెడకొనిరి. ఒకబండికిటికిలు విరిగెను. అదృష్టవశాత్తము లోనున్నవాకి అసాయము కలగలేదు. (ప్రీ ప్రెస్.)

రామలింగారెడ్డిగారి బంధువు

కనబడకుండుట

150 చూరాయలు బహుమానము

పూర్ణ, నవంబరు 17:—డిక్టేటర్ జిల్లా పరిషత్తులో రామలింగారెడ్డిగారి బంధువులకు బహుమానము కల్పించుచు రామలింగారెడ్డిగారి బంధువులకు అనుచు. రామలింగారెడ్డిగారి కనబడకుండుట. అత్యధికరమగా నున్నది. అతడు నవంబరు 1 తారీఖు స్టేషను ఇంకాబాదుబర్తన కొంటకు బో. చారు నెట్ల. బాగ్డిమండి బాయిలర్లు అత్యధికమునకు దొంగలొన వాలా అడవిల్లెగొనకు నెట్ల. అప్పటినుండి అతనికై తెలియలియు. అతని ఉత్తరములో మాత్రము తాను నవంబరు 8 తారీఖున నెట్ల చేరకపోయిన యెడల ప్రాణములకు హానిగలగునని. వాసెను అతని పంపి తెలియజేసినవాకి 150 చూరాయలు బహుమాన విచ్చెదమని యతనిబంధువులు తెలియజేయుచున్నా.

(ప్రీ ప్రెస్.)

తైమ్సు ముద్రాకారులయొద్దను

ప్రాయశ్చిత్తము

బొంబాయి కార్పొరేషనువారు తమ ముద్రాకార వ్యవహారమును తైమ్సు ఆఫ్ ఇండియా పత్రికా కార్యాలయమువారికి బహిష్కరించుటకు నిరాకరించి ఖాతా ఎత్తివేసిరి

బొంబాయి, నవంబరు 22:—హిందూదేశ ప్రజల యభీష్టమున స్వరాజ్యము వారికి ప్రాప్తి చేయవలెనై. అబద్ధపచారమును తైమ్సు ఆఫ్ ఇండియా పత్రిక చేయవలెనని గమనియిన పత్రికా ముద్రాకారులు వారిపై బొంబాయి కార్పొరేషనువారు ఖాతాపెట్టి చేయించుకొనుచున్న అబద్ధపచారము ఇకకంటియు చేయించగూడదు” అను తీర్మానమును బొంబాయి కార్పొరేషను సభలో దాఖలు బోక్సింగునపాడింది. తీర్మానమును ప్రతిపూరురు మున్దర యగుటనల్ల తీర్మానము మోపించబడెను. (ప్రీ ప్రెస్.)

మహాత్మా గాంధీగారి తత్వము

సి. ఎఫ్. ఆంధ్రాసుగారు
(బీ ము స ర్వి సు)

అంతా, నవంబరు 21—హిందూదేశలో ఆంధ్రాసుగారు గాంధీగారి తత్వమును గూర్చి యుపన్యసించుచు మొదట లాలాజీ 20 గూడ ప్రశంసించిరి.

హిందూదేశ లాలాజీగారు బోవుట చాల విచారకము. ఆయన నిర్భయము, ఆధ్యాత్మికభక్త్యను నిష్కాపమును వ్యక్తపరిచెను. అందుచేతనే ప్రాచ్యుల తత్వమును పాశ్చాత్యులకు దెలుపగల్గిరి. అందుల కాకడే తగినవాడు.

గాంధీగారు

యెదమును నైతిక సైన్యముతో పోరి. అనగా ప్రముఖతనము, భక్తియు బలము ఆధునికరాజ్యములనేవకం తె బలమైనవి. గాంధీగారు ప్రభుత్వమును నైతికబలముతోనే పోరెను. ఒక ప్రభుత్వముపట్లనే గాక తన ప్రజలపట్లగూడ అనైతికబలమునే ప్రయోగించిరి. అస్పృశ్యులను బ్రాహ్మణులు రోడ్డుపొడకు రానియ్యవలెను అస్పృశ్యులు ప్రారంభించిన సత్కారమును గాంధీగారు బలపరిచిరి. గ్రామములందు అందరూ రాట్లమును వగ్గము నుకయోగించుటయే గాంధీగారి ఆశయము. క్రమముగ ఇవి యభివృద్ధి గాంచుచున్నవి. గ్రామజీవనము జీవకళను గాంచుచున్నది.

యాజ్ఞవల్క్య మహాసభ

కోడూరి దక్షిణామూర్తిశాస్త్రిగారు అధ్యక్షత వహించిరి

ఏలూరు నవంబరు 22—శ్రీగంగా కర్మగారు ఏలూరు కండి యిట్లు తిరిగివార్త వెలిపిరి.

ఆంధ్ర కర్మ యజ్ఞవల్క్య మహాసభ యేలూరులో జరిగింది. గత సోమవారమునాడు యజ్ఞవల్క్యగారి జయంత్యుత్సవము జరుపబడినది. మహాసభకు బి. శ్రీ కోడూరి దక్షిణామూర్తిశాస్త్రిగారు అధ్యక్షత వహించిరి. అనేకమంది సభలో మహోజ్జముగా నుకన్యసిందిరి. యజ్ఞవల్క్య మహాసభ యువదేశములను గూర్చి ఆచారాయణ శాస్త్రీయ (తేనాలి) సభలో నివరించి చెప్పిరి.

మహాసభము జరిగిన సభలో వివాహములు, మేళ, జయంతి సమయ, డి. హిందూదేశము సంస్కృతి విద్యభ్యాసము, శివభక్త్యయము వాత్సల్యంవలయునునయిన యాత్యవసానాధికము చేయవలయు నయిన బాల బాలిలను 16 సంవత్సరములకు బ్రాహ్మకర్మ వశానైవేద్యముతో నుంచవలయునయిన తీర్మానములు చేపట్టినవి.

సభాకర్మకార్యములను తాత్కాలికముగా (తెలిపార్త)

కాకినాడ నలుకొర్లు

ఫయలు అఫలు 24/1928

వాది:—శేకు బాలకినన్ దాసు మోతీలాల్
ప్రతివాదులు:-పుష్పరత్నయ్య, 2 A. B. Naidu
3 గుప్త వెంకయ్య, 4 యీ రామయ్య
యీనవంబరు దావాలో 2, 3, 4 ప్ర. వాదుల ఆక్షేపణలు తెలియచేసికొనుటకుగాను ది. 5-12-1928 నం|| రం తేదికి వాయిదా అయియున్నది గాన సైకోర్టులో వాయిదానాడు ఆక్షేపణలు తెలియపర్చుకోవలసినదని యిందుమూలముగా ప్రకటనచేయడమయినది. వై. కామేశ్వరరావు, స్లిడరు.

బాపట్ల నలుకొర్లులో

వి. పి. 63/28

సిటిఫికేషను:—తమ్మా వెంకటరెడ్డి
రెస్పాండెంట్లు:-చవాకుల శ్రీకృష్ణయ్యవగైరా
పై నవంబరు సిటిఫికేషను 1 లో రెస్పాండెంట్లును యాసాలో వెంటుగా యెడ్డి చేయించమని పిటిషన్ దాఖలు చేసిగాడు. గమక ది. 29-11-28 వాయిదా అని యిందుమూలముగా తెలియచేయబడినది.
(Sd) వేదాంతం లక్ష్మీనారాయణ,
నం 5887 సిటిఫికేషనుతరపు జరిజు.

ది మద్రాసు ఆండు సదరన్ మరాటా రైల్వే కంపెని లిమిటెడ్

(ఇంగ్లాండులో రిజిస్టర్డ్ కంపెని చేయబడినది)

నో టీసు

తిరు త్తణియుందు గొప్ప కార్తికి కృత్రిక మహోత్సవము

25-11-28 తేదినుండి 27-11-28 తేది వరకు

ముఖ్య దినము 26-11-28

పై ఉత్సవమునకు పోను ద్వేషించిన ప్రయాణీకుల సౌకర్యార్థమై ప్రత్యేకముగా ఎక్స్ ప్రెస్ బండ్లు మద్రాసునుండి తిరు త్తణికి 25-11-28 తేది ఆదివారమునాడును, మరల తిరు త్తణినుండి మద్రాసుకు 26-11-28 తేది సోమవారమునాడును పోవునట్లు యేర్పాటు చేయబడినది. నడరుబండ్లు తిరువళ్ళూరు, అర్రోగిము స్టేషనులవద్ద ఈ దిగువ తెలుపబడిన కాలపరిమితి ప్రకారము అగును.

మద్రాసునుండి తిరు త్తణికి

25-11-28 ఆదివారము

	గం. ని.
మద్రాసునుండి బయలుదేరట సాయంత్రం	5-30
తిరువళ్ళూరు చేరట	6-28
తిరువళ్ళూరునుండి బయలుదేరట	6-31
అర్రోగిము చేరట	6-57
అర్రోగిమునుండి బయలుదేరట రాత్రి	7-10
తిరు త్తణి చేరట	7-28

తిరు త్తణినుండి మద్రాసుకు

26-11-28 సోమవారము

	గం. ని.
తిరు త్తణినుండి బయలుదేరట సాయంత్రం	5-45
అర్రోగిము చేరట	5-47
అర్రోగిమునుండి బయలుదేరట	6-0
తిరువళ్ళూరు చేరట	6-27
తిరువళ్ళూరునుండి బయలుదేరట	6-30
తిరువళ్ళూరునుండి మద్రాసు చేరట రాత్రి	7-30

మద్రాసునుండి సాయంత్రం 5 గం. 45 ని. బయలుదేరి అర్రోగిము 7 గం. 30 ని. పోవు నెం 17 ప్యానెజరుబండి 25-11-28 తేది ఆదివారము 26-11-28 తేది సోమవారము తిరు త్తణివరకు పోవును. అర్రోగిమునుండి మామూలుగా ఉదయము 7 గం. 50 నిమిషములకు బయలుదేరి పోవునట్టి ప్యానెజరు 26-11-28, 27-11-28 సోమవారము మంగళవారము లందు తిరు త్తణినుండియే బయలుదేరును.

ప్రత్యేక బండ్లు 26-11-28 తేదులందు కాట్వాడినుండి అర్రోగిమునకు

ఈదిగువ తెలుపబడిన కాలపరిమితి ప్రకారము పోవును:

25-11-28,

చేరుట బయలుదేరుట

	గం. ని.	గం. ని.
కాట్వాడినుండి	...	సా 8-15
తిరువలం	8-28	సా 8-30
ముకుందరాయపురము	8-57	సా 8-39
వాలాజాపాడ్	8-49	సా 8-55
తలంగై	4-8	సా 4-14
పూరింగర్	4-20	సా 4-28
మన్నార్	4-35	సా 4-37
అర్రోగిము	4-55	సా ...

26-11-28

చేరుట బయలుదేరుట

	గం. ని.	గం. ని.
కాట్వాడినుండి	...	రాత్రి 12-55
తిరువలం	1-8	రాత్రి 1-10
ముకుందరాయపురము	1-17	రాత్రి 1-22
వాలాజాపాడ్	1-22	రాత్రి 1-35
తలంగై	1-46	రాత్రి 1-48
పూరింగర్	1-54	రాత్రి 1-56
మన్నార్	2-8	రాత్రి 2-10
అర్రోగిము	2-25	రాత్రి ...

ప్రత్యేక బండ్లు అర్రోగిమునుండి కాట్వాడికికూడ ఈ దిగువ తెలుపబడిన కాలపరిమితి ప్రకారము పోవును.

25-11-28

చేరుట బయలుదేరుట

	గం. ని.	గం. ని.
అర్రోగిమునుండి	...	సా 6-10
మన్నార్	6-25	సా 6-23
పూరింగర్	6-40	సా 6-48
తలంగై	6-49	సా 6-52
వాలాజాపాడ్	7-5	సా 7-18
ముకుందరాయపురము	7-30	సా 7-33
తిరువలం	7-39	సా 7-42
కాట్వాడి	8-0	సా ...

26-11-28

చేరుట బయలుదేరుట

	గం. ని.	గం. ని.
కాట్వాడినుండి	...	రాత్రి 8-30
తిరువలం	8-45	రాత్రి 8-48
ముకుందరాయపురము	9-0	రాత్రి 9-2
వాలాజాపాడ్	9-8	రాత్రి 9-10
తలంగై	9-28	రాత్రి 9-35
పూరింగర్	9-47	రాత్రి 9-54
మన్నార్	10-0	రాత్రి 10-8
అర్రోగిము	10-20	రాత్రి ...

మామూలుబండ్లు యందు గుంపు అధిభూతములనుండియును, ప్రయాణీకులు ఈ ప్రత్యేక బండ్లలో ప్రయాణముచేయి ప్రార్థనలు.

మామూలుబండ్లు:—సులభముగా తెలియగలందులకై మామూలుగా పోవుచున్న బండ్ల కాలపరిమితి ఈ దిగువ తెలుపబడియున్నది:—

మద్రాసునుండి తిరుత్తణికి

తిరుత్తణినుండి మద్రాసుకు

గం. ని.	గం. ని.
మద్రాసునుండి బయలుదేరుట ఉదయం 7 — 5 తిరుత్తణి చేరుట ఉదయం 9 — 27	
“ “ “ 8 — 40 “ “ పగలు 11 — 56	
“ “ సాయంత్రము 6 — 20 “ “ రాత్రి 9 — 34	
“ “ పగలు 12 — 45 ఆస్కానము చేరుట పగలు 1 — 44	
ఆస్కానమునుండి “ “ 2 — 10 తిరుత్తణి “ “ 2 — 31	

గం. ని.	గం. ని.
తిరుత్తణినుండి బయలుదేరుట ఉదయం 5 — 22 మద్రాసు చేరుట ఉదయం 7 — 35	
“ “ “ 8 — 26 “ “ పగలు 12 — 0	
“ “ మధ్యాహ్నం 1 — 8 “ “ సాయంత్రము 4 — 50	
“ “ సాయంత్రం 6 — 44 “ “ రాత్రి 9 — 30	
“ “ పగలు 11 — 5 ఆస్కానము చేరుట పగలు 11 — 26	
ఆస్కానమునుండి బయలుదేరుట “ “ 11 — 40 మద్రాసు “ “ 2 — 10	

రిటరక్ టికెట్లు:—ప్రయాణీకుల సౌకర్యార్థమై ఉత్సవకాలమునందు రానుపోను కి వ తరగతి రిటరక్ టికెట్లు యివ్వబడును. ఇచ్చిన తేది మినహా యింది కి దినములవరకు దీని నుపయోగింపవచ్చును.

జనరల్ ట్రాఫిక్ మేనేజరు ఆఫీసు, పార్కుచాను, మద్రాసు, 11-11-1928.

సి. డబ్ల్యు. పార్సన్న, అక్కింగు జనరల్ ట్రాఫిక్ మేనేజరు.

మదరాసువార్తలు

రాకపోకలు:—సర్ రాబర్టు స్టేన్ గౌడగర్లా మద్రాసు విడిచి కోయంబత్తూరుకు తిరిగి.

దక్షిణ భారత సంఘ సంస్కారాల సమావేశము:—ఇదివరలో ప్రకటించబడిన 25, 27 తేదీలలోగాక 25, 26 తేదీలలో జరుగును. (ఆ. ప్రె.)

ప్రె. ఎం. సి. ఎ. హిందీక్షాసు:—ఈ నెల 26 తేదీనండి ప్రారంభ మగును. సోమ, బుధ, శుక్రవారములందు సాయంత్రము 6 మొదలు 6-45 గంటల వరకు పాఠములు కన రామకృష్ణగారిచే చెప్పబడును.

భగవత్కథా ప్రసంగసభ:—ఈసభనా యజమాన్యమున లొండ్రుండలం స్కూలు హాలునందు ఈ నెల 24 తేదీ సాయంత్రము 5 గంటలకు బ్రహ్మశ్రీ మాంగుడి చిదంబర భాగవతాధికారు మయూరధ్వజోపాధ్యక్షమున 25 తేదీ సాయంత్రము 4-15 గంటలకు దక్షిణకల్యాణమును చెప్పెదరు.

మాంబళం ఆంధ్ర సభ

మల్లారా శ్రీచంద్రాను యూనివర్సిటీ తెలుగు రిసెర్చ్ ఫెలో శతావధాని పింగళి లక్ష్మీకాంతవిగాడు బి. ఏ. సై ఫస్ట్ యాజమాన్యమున ఈ నెల 25 వ తేదీ ఆదివారము ఉదయము 8 గంటలకు మాంబళం “చాదరీలాడ్డి”యందు “భారత విశేషము”ను గూర్చి ఉపన్యసింతురు. మల్లారా శ్రీ అల్లాడి కృష్ణస్వామయ్యగారు బి. ఏ. డి. ఎల్. హోల్డర్ల పరీక్షగాదు సభాధ్యక్షతన వహించుటకు దయతోనం గీ కరించిరి. (కార్యదర్శి)

మోటారుబండి ప్రమాదము:—నిన్న సాయం కాలమున మన్రోస్టామ్యూర్ల నోక మోటారు సైకిలుబండిచే ప్రొక్కబడి యొక మహమ్మదీయ బాటసారి తక్షణమే మరణించెను. మోటారు సైకిలుబండిమీదబోవుచున్న మరొకరినొక బాటసారిలకు తీవ్రముగా గాయములు తగిలెను.

నైడుకాకతో గూడిన యామోటారు సైకిలుబండి కోటా మైగి బోవుచుండగా నోక చేతిబండి యెదురుగా వచ్చుచుండెను. అసహాయమున నోక మోటారుబండి నెనుకనుండి క్వీరముగా వచ్చుచు మోటారు సైకిలుబండిని మొదలు దీక్షాని ఆపెంటే చేతిబండిగూడ దీక్షాని మరియొక రెవ్వరూకాలములో చేతిబండి నెనుక నడుచుచున్న మహమ్మదీయును ద్రొక్కెను. ఇతడు తక్షణమే మరణించెను. ఈవిషయము జరిగినపుడు అప్పటి లోడ్లు నిర్మాతవ్యయముగా నుండుటచే మోటారుబండి డ్రైవరు యెవరిని గావించుకొని దప్పించుకొని పోగలిగెను. మోటారుబండి ఆకుపచ్చని రంగుతో పూయబడియున్నదని మాత్రము యంతరంగకు దెలిసినదిగాని అంతకంటె సభికులుగా మోటారుబండిగూర్చి యేమియు నింకను తెలియుటలేదు. పోలీసు పంచాయితీ జరుగుచున్నది.

ప్రేమరైగాముగాడు సి. బి. డి. అధికారిగ నియమింపబడిరి.

డా॥ అన్నారీగారికి యాకుబ్ హుస్సేన్ గారు విందుజరుపుట

మస్లిము భారతీయ విశ్వవిద్యాలయమునకు 40,000 రూప్యములు చందా యెత్తబడుట గతరాత్రి యాకుబ్ హుస్సేన్ దంతులు మైలాపూరు లో తమ స్వగృహమున దా॥ అన్నారీ, మాలావా అబ్దుల్ కలాంజిద్, జకర్ హుస్సేన్ గార్లుకు విందుజరిపిరి విందున కాన్వీనియెంబడిన వారిలో నెక్కువమంది మద్రాసునగర మహమ్మదీయ పర్యవ్రాములు లయ్యుండెరి. విందు జరుగుచుండగా అబ్దుల్ హుసేన్ గారు మస్లిము జాతీయ విశ్వవిద్యాలయమునకు 40,000 రూప్యము లొక్కసారిగా చందాయెత్తబడెనని ప్రకటించిరి. విరాళములలో నందరికంటె సభికులొత్తము 15,000 రూప్యములు జనూర్ మహమ్మదుగారిచే చందావేయబడెను. (ఆ. ప్రె.)

అఖిల భారత మస్లిమ్ సమితి

డిసెంబరు 26 తేదీని ప్రారంభమగును కలకత్తా, నవంబరు 20:—అఖిల భారత మస్లిమ్ సమితి మహాసభ కలకత్తాలో డిసెంబరు 26, 27, 28, తారీఖులను జరుగును. తెంగాల్ రాజధాని మస్లిం సమితి అఖిల భారత సమితి కాన్వీనియెంబి ఆహ్వాన సంఘమును స్థాపించెను, ప్రజాపీఠజీవనమున పాల్గొను కలకత్తా మహమ్మదీయులు చాలమంది ఆహ్వానసంఘములో చేరినారు. సభజరువులకు ప్రయత్నములు తీవ్రముగా జరుగుచున్నవి. 24 తారీఖున ఆహ్వానసంఘసభ జరుగును. కాకర్నీర్యావాజు తిన్నుకొనబడుదురు. ఇతరవిషయములుగూడ చర్చించబడును. (ఆ. ప్రె.)

ద. ఇ. సంఘసంస్కర్తల సభ

మద్రాసులో సమావేశము దక్షిణ ఇండియా సంఘసంస్కర్తల మొట్టమొదటి సభ యీ నెల 26, 27, తేదీలను విల్లింగ్టన్ పబ్లిక్ హాలునందు ఇ. వి. రామస్వామి నాయకగారి యధ్యక్షత క్రింద జరుగును. గా॥ ఎన్. మ. క్రియ్య మొదలి యార్ ఆర్గ్యకాళానుంగ్రహించు సైఫర్ల 26 తేదీని సాయంత్రము 6 గంటలకు తెలుచెదరు. ఆసాయంత్రము 5-30 గంటలకు దేవి కమలాక్షి పాండలె గారు పతాకారోహణమును గావించెదరు. 6-30 గంటలకు ఆహ్వానసంఘాధ్యక్షు లుపన్యసింపెదరు. 7 గంటలకు అభ్యుత్థు లుపన్యసింపెదరు.

ఈనెల 27 తేదీని

ఉదయము 8 మొదలు 9 గంటలవరకు సాయంత్రము 6 నుండి 8 గంటలవరకు తీర్మానములకు గావించుటకు సభ జరుగును. రాత్రి 9 గంటలకు వర్ణ వివరణలేరి విందు జరుగును. ప్రతినిధుల టికెట్లు 8 అణాలునూ, ఆహ్వానసంఘాధ్యక్షుల టికెట్లు ఒకరూపాయయును నిర్ణయించిరి. టికెట్లు అమ్ముటకు స్థలములు నెన్నటికైనా ప్రకటించబడెను.

భగవంతుని కిరీటమునకు 5 లక్షలు ఖర్చు

శైవులదేవుడు అభీష్ట భగవానకు చేయబడినది ఆహువాబాద్, నవంబరు 21:—నేకు కస్తూరీబాయి లాల్ బాయి గారిభవములో శైవులముఖులు పాలిటానా థామార్ సాహెబుగారికి యాహుంగ్రహ విందు నిర్వహింపదర్శమున 5 లక్షల విలువచేయు విశిష్టమును ప్రదర్శించబడెను. హిందూ దేశమంతటిలో ప్రకృష్టమైన వజ్రముల శిశి ఆంబాజీ కల్యాణజీ కంఠెనీవాన యా కిరీటమును తయారు చేయుటకు 10 సంవత్సరములపట్టె. శైవులపాలిటానా తగాదా కరిపెనైవైది. గతక స్వామియొక్క అభరణములను ఏర్పఱపైన పన్న వినిపబడెను. కనుక ఈ కిరీటము స్వామికి సమర్పింప నున్నాడు. (ఆ. ప్రె.)

శ్రీ విద్యాసంస్కరణ మూడవసభ

శ్రీమతి రుక్మిణి లక్ష్మీవతిగారు ఇట్లువాయుచున్నారు:—ఈ నెల 24 తేదీని ఉదయము 10 గంటలకు హార్ ఎక్స్లెన్సి వై కాంటెన్ గోమనగారి యధిపతావరణములక్రింద నెనేలుమండలమున జరుగును. ఈసభను వార్త తెచ్చెదరు. శ్రీమతి రాధాబాయి నుబ్బరాయనుగారు అధ్యక్షత వహించెదరు. వివిధసంస్థలందుగల విద్యార్థికులకు ప్రతినిధుల సంఘముకటి ఏర్పరుపబడెను. సంఘముచేతనే ఆహ్వానము లంపబడెను. శ్రీమతి ఉచితమును విద్యార్థిధానము సేర్వరము నవసరము శ్రీమతి గ్రహించిరి. కావున యీసభకు అత్యున్న హాజరై సభ జయప్రదముగ జరిపెదరని కలయచున్నాము. సభ ఉదయము 10 గంటలకు ప్రారంభింపబడి 1 గంటకు ఆంతముగును. పిదప మధ్యాహ్నము 2-30 గంటలకు తిరిగి ప్రారంభింపబడి 4-30 గంటలవరకు జరుగును. శ్రీమతి అందరూ ఉచితముగ హాజరకావచ్చును.

కాశీ విశ్వవిద్యాలయమువారి పండితసత్కారము

కాశీ, నవంబరు 21:—కాశీ హిందూ విశ్వవిద్యాలయము వారు సర్ పి. శివస్వామియ్యర్ గారికి డాక్టర్ అఫ్ లాస్ అఫ్ అను బిరుదమును, బాబు భగవాన్ చార్ గారికి (కాశీ) డా॥ తెలుగ్కు అను బిరుదమును యిచ్చి పత్కరింప నిశ్చయించినారు. డిసెంబరు 1 తారీఖున జరుగు పట్టపదానసభలో నీసత్కారములు చేయబడును. (ఆ. ప్రె.)

మహదాలీగారు

పలస్తయును, జెహూనలం పోరాదు పోయినచో జాతి ద్వేషము మరింత ప్రజ్వలిల్లుననుభయము జెహూనలం, నవం 21:—భారత మహమ్మదీయ నాయకులు మహమ్మదాలీ గారు పలస్తయును జెహూనలం ప్రదేశములకు బోయి యివివరక విషయమును జాతిద్వేషము మరింత ప్రజ్వలిల్లునను భయముతో ప్రభుత్వమువారియనను ఆతడేములకు పోరాడనిరి.

హంబర, హిల్పాక్ గొమర మోటారుబండ్లు వాగు
కలిసి ఒక కంపెనీని ఏర్పాటుచేసెదరట.

ఫోర్టు సెంటుజారి గెజిటు
(20-11-28)

తదివకాళి

కె. అప్పారావుగారు తాత్కాలికముగ కర్నూలు జిల్లా జడ్జిగ నియమింపబడిరి. డి. హెచ్. బొల్లెగారు నెల్లూరు జిల్లాలో గూడూరుదివిజన పబ్లికల్స్ కు నియమింపబడిరి.

స్థానికాళి

బాబాబ్ కాడి కరుణాధర్ సాహెబ్ గారు బల్లారి జిల్లాలో రాయడ్రుగ్ నందును, సి. హెచ్. చిన్నయ్యగారు ధర్మపురిలో, కె. శేషగిరిరావుగారు రాజమహేంద్రవరమునందును ప్రత్యేక మేజిస్ట్రేటులుగ నియమింపబడిరి.

వివాహాల సెక్షన్లు

మద్రాసులో సాత్యవతి అమ్మమ్మ అలెగ్జాండర్ కన్వింగ్ హామెగారి కొనగిన వివాహాల సెక్షన్ కౌన్సిలు చేయబడినది.

రివ. సామెస్టి వెన్నున గారికి మద్రాసు నందు ఒసగిన వివాహాల సెక్షన్ లింగి యివ్వడమైనది.

అధివృద్ధి కాళి

డి. పి. రాయు చాదగారు రూ 250 తీరముపైని మద్రాసులో ఆర్డర్స్ క్రాఫ్ట్స్ స్కూలునందు అసిస్టెంటు గూవర్సింట్ గా నియమింపబడిరి.

సి. రామస్వామిగారు రూ 2 వ పర్మిట్ గుంటూరు నందు వ్యవసాయ అసిస్టెంటు డైరెక్టరుగ నియమింపబడిరి.

ఇ. ఎం. క్రాధర్ గారు చిత్తూరు జిల్లా ఫారెస్టు ఆఫీసరుగ నియమింపబడిరి.

పత్రికపత్రిక కాళి

ఆర్. ఎల్. లాజర్ గారు మద్రాసు పర్మిట్ నకు రాయలసీమ ఇన్ స్పెక్టరుగ నియమింపబడిరి.

స్థానిక పరిపాలనా కాళి

ఎం. సామ్యూల్ గారు పెద్దాపురం మ్యునిసిపల్ కౌన్సిల్ సభ్యులుగ నియమింపబడిరి. ఎస్. జి. మాదెగారు 22-8-28 తేదీనుండి 21-8-28 తేదీ వరకు మద్రాసు మెడికల్ కాలేజీలో లెడీస్ ట్యూటరీగా తాత్కాలికముగ నియమింపబడిరి. బి. వెంకటరామయ్యగారు మదనపల్లి తాలూకాలో చిత్తూరు జిల్లాలో నవ వ పర్మిట్ గా నియమింపబడిరి. ఎం. కుబ్జరావుగారు పెద్దాపురం వెంకటగిరి తాలూకాలో చిత్తూరు జిల్లాలో సభ్యులుగ నియమింపబడిరి.

నోటిఫికేషన్లు

చామర్తి మల్లికార్జునరావుగారు బెజవాడ మ్యునిసిపాలిటీ 10వ వార్డునకు సభ్యులుగ నియమింపబడిరి.

బాబాబ్ పి. ఎస్. మానమయ సాహెబ్ గారు కడప మ్యునిసిపాలిటీ నైనుచేర్లకుగ నియమింపబడిరి.

కె. శ్రీనివాసరావుగారు హిందుపురం మ్యునిసిపల్ చైర్మనుగా నియమింపబడిరి.

రా. సా. వి. శ్రీరామలక్ష్మణయ్యగారు ఒంగోలు మ్యునిసిపల్ చైర్మనుగా నియమింపబడిరి.

రా. సా. ఎ. గోవిందురెడ్డిగారు నెల్లూరు మ్యునిసిపల్ చైర్మనుగా నియమింపబడిరి.

ప్రొద్దుటూరు మ్యునిసిపాలిటీకి చైర్మనుగి. వనంత్ రావుగారు నైనుచేర్లకుగ కె. ఎస్. కుబ్జయ్యచెట్టిగారు ఎన్నికైనారు.

తాడిపత్రి మ్యునిసిపాలిటీకి చైర్మనుగా బాబాబ్ మహతర్ అబ్దుల్ కాదర్ సాహెబ్ గారు నియమింపబడిరి.

జ్యూడిషియల్

చిలకమర్తి నరసింహాచార్యులుగారు గూటి డిస్ట్రిక్టు మాన్యుగా నియమింపబడిరి.

ఎక్సైజు

ఎస్. అరుణాచలయ్యగారు జమ్మలమడుగు పర్మిట్ ఇన్ స్పెక్టరుగ నియమింపబడిరి.

ఫారెస్టు

ఎం. అమీర్ షాహ్ సాహెబ్ గారు ఈ నెల 20 తేదీ నుండి ఆల్మోరా కరింగారు చార్జ్ తీసుకొనువరకును ఉత్తర, దక్షిణ కడపలకు జిల్లా ఫారెస్టురుగ నియమింపబడిరి.

ఆల్మోరా కరింగారు చార్జ్ తీసుకొనిన పిమ్మట వీరు ద. కడపకు మాత్రమే ఫారెస్టు ఆఫీసరుగ నుందురు.

పబ్లిక్ వర్క్స్

నారాసమ్యలక్ష్మరం అప్పయ్యలయ్యగారు రామమల్లియ్య ర్ గారు మద్రాసు పర్మిట్ నందు ఒక పబ్లిసిటీను నూతనై జరుగ నియమింపబడిరి.

నర్ బి. ఎల్. మిత్రుగారు

కలకత్తా అడ్వకేటు జనరలుగారు. ఈమధ్య మదరాసు వచ్చియుండిరి. ఇండియా ప్రభుత్వ లా మెంబరుగ సూచించబడిన అభ్యర్థులలో వీ రొకరు. (ప్ర. ఫో. బి.)

వాతావరణ స్థితి

1928 సం॥ నవంబరు నెల 21 తేదీ బుధవారము

మామిడిపల్లెలు	మరి 24 గంటలలో అత్యధిక వర్షము	మరి 24 గంటలలో అత్యల్ప వర్షము	మరి 24 గంటలలో వర్షము	అగ్రోమెటరు 1.5 మీ. నుండి వర్షము	సాధారణముగ సంవత్సరమునకు వర్షము
గోపాల్ పూర్	28	66	...	14.8	+ 3.4
వికాపురము	55	72	...	25.0	+ 14.9
కాకినాడ	85	71	...	18.9	+ 1.3
మచిలీపట్టణము	86	78	...	14.0	+ 1.0
కర్నూలు	92	67	...	8.0	- 1.4
బల్లారి	90	67	...	4.0	- 1.6
అనంతపురం	...	...	...	8.4	- 1.8
కడప	90	71	...	6.5	- 1.0
నెల్లూరు	88	74	...	15.2	- 1.4
మద్రాసు	87	76	0.1	27.5	+ 5.5
కడపూరు	88	75	1.4	33.2	+ 11.1
నీలమ	90	75	...	8.1	- 1.6
కోయంబూరు	86	72	1.8	7.7	- 1.7
తిరుచనాపల్లి	90	75	...	13.9	+ 3.0
నాగపట్టణము	85	77	0.8	15.7	+ 12.8
మధుర	90	77	...	10.6	- 1.4
పొంబన్	86	79	...	19.1	+ 1.5
పాంశోట	...	...	...	10.5	- 1.8
తిరువేండ్రము	88	77	+	21.2	+ 5.2
కొచ్చిన్	84	76	0.1	20.1	+ 1.4
కాలికట్టు	89	75	...	15.4	+ 0.8
మంగళూరు	87	76	+	14.4	+ 4.1
తెంగళూరు	84	66	...	17.1	+ 8.7
మెర్కాట	75	64	0.8	8.7	+ 2.8
కొడైకనాల్	68	58	0.8	22.1	+ 6.8
మామూర్	70	58	1.1	31.9	...

పక్కా-కులు:—ఆకము నిర్మలముగ నున్నది. గోపాలపురంలో పగటివడివి 5 డిగ్రీలు ఎక్కువ.

డక్కన్:—పగటి రాత్రివడివి 2 మొదలు 5 డిగ్రీలు ఎక్కువ.

కర్నాటకము:—కడపూరులో 1.4" వర్షము పడినది. కడపూరులో మల్లుపట్టణముగ నున్నది.

వీ. వ. నారాయణలయ్య, సహాయ వాతావరణాస్త్రజ్ఞుడు.

చెన్నపురి బజారు ధరలు

1928 సం॥ నవంబరు 22-వ తేదీ గురువారము

- ధాన్యములు**
రియ్యముపస్తాలు
మను తెనాలిది ,, క 42 కంది 18 0 0 18 8 0
నెల్లూరిది ,, డిల్లో ,, 18 8 0 14 8 0
శీల్లి ,, డిల్లో ,, 15 8 0 17 8 0
రాగులు ర. 164 బస్తా 1-కి ,, 11 0 0 12 0 0
నవ్వులు ,, ,, 21 0 0 24 0 0
- ధాన్యముపవ్వలు**
కందులు బస్తా 1-కి ర 205 ,, 15 0 0 17 0 0
పెసలు ,, డిల్లో ,, 15 0 0 17 0 0
పెసలు ,, డిల్లో ,, 16 0 0 17 8 0
మినుములు ,, డిల్లో ,, 15 8 0 17 8 0
ఉలము ,, ర 195 ,, 10 8 0 11 8 0
- నూనెపస్తువులు**
నవ్వులనూనె కా 1-కి ,, 145 0 0 150 0 0
నెయ్యి మ 1-కి ,, 14 0 0 21 0 0
తేరు పెసగవత్తు కా 1-కి ,, 49 0 0 50 0 0
తేరు పెసగనూనె గానుగ కా 1-కి ర 115 మినుమునూనె 167
అమడము కా 1-కి 98 0 0 101 0 0
- చిల్లరపస్తువులు**
చాయవత్తు కా 1-కి 105 0 0 106 0 0
కూరకనుపు ,, 75 0 0 88 0 0
మిరకకాయలు (గుంటూరుది) కా 1-కి 70 0 0 84 0 0
దనియాలు ,, కా 1-కి 70 0 0 84 0 0
గుంటూరుపాయకట్టు నీలిమందు ముసుగు 1-కి ర 40, 45
కాళహస్తీపాయకట్టు ,, ,, 50, 55
తెల్లము కా 1-కి ర 28 0 0 49 0 0
అస్కాచక్కర బస్తా 1-కి ,, 25 12 0 26 0 0
చింతమందు కా 1-కి ,, 35 0 0 70 0 0
- ఇనుము**
కట్టారకం కా 1-కి ,, 82 0 0 84 0 0
చదరం ,, 29 0 0 35 0 0
రత్నం ,, 27 0 0 35 0 0
- నూలు**
నెం 20 దెన్ని సింహం యాజ్జి ర 8 2 0
నెం 6 ,, కట్టారి ,, 5 8 0
నెం 24 ,, లాకి ,, 6 0 0
నెం 20 1/2 రెట్టెమ్మెలు ,, 7 7 0
నెం 40 బామ్మరు 10 పా ,, 12 0 0
నెం 44 సాందో ,, 6 2 6
నెం 40 రాడి ,, 10 12 0
నెం 4 దెన్ని మసీదు ,, 4 12 8
- దూది**
బోండాపట్టు బాదం 1-కి ర 356 0 0
- లోహములు**
నెం 100 కులం 1-కి ర 61 8 0 ర 61 12 0
బంగారుకులం 1-కి ,, 21 0 0 21 2 0
సవరణ 1-కి 18 6 0
ఇత్తడి కా 1-కి ,, 280 0 0 284 0 0
రాగి కా 1-కి ,, 280 0 0 282 0 0
- రంగులు**
అలిమేలు స్వీట్లరలాండు అలిమరంజి సింహం
నీసా 1-డిగ్రీలు 200 కి ర 58 0 0
,, నీలిరవ 1 రతి 1 10 8
,, 14 రకులు 1 10 0
,, 28 రకులు 1 9 6
,, 56 రకులు 1 8 6
,, 1 అందరు 1 8 0
తేర్కటు పాన్సుస్కా బోలెడ్ అనసా (బర్మి-రెడ్డు) 8 4 0
కాంగో కి 1 0 0
నవర 4 కి 1 7 0

వృత్తాంతలేఖలు

కాకినాడ

(స్వకీయవిలేఖరి)

మునిసిపల్ ఎన్నిక

కాకినాడ, నవంబరు 21-నన్నటి దినమున కాకినాడ మునిసిపాలిటీ 5 వ వార్డు ఎన్నిక జరిగెను. చేతిదినమున వోట్లు లెక్కచేయగా, చల్లా సుబ్బారావుగారికి 108 ను, మా. వి. వి. కె. రంగారావుగారికి 143 ను వచ్చెను. రంగారావుగారు ఎన్నికైనవని.

గ్రీకు ఆటలు

తూర్పు గోదావరి గ్రీకు క్రీడల సంఘమువారు యీసంవత్సరమున గ్రీకు జ్ఞాపకార్థపు క్రీడలను ఆంధ్రప్రదేశ్ ముగాను ఆర్యజీయముగాను ఏర్పాటుచేసిరి. 14 వ తేదీనుండి 17 వ తేదీ వరకు చామర్ల కోటలో జరిగెను. సుమారు 400 విద్యార్థులు లెండు పాల్గొనిరి. మునుపటికంటె ఎక్కువ బహుమతులు, పతకములు, పీల్చులు, కప్పులు అధికముగా చేర్చబడినవి. ఉదాహరణకు లిండల పాల్గొని తన సహకారము చేయటం ఎంతయు సంతోషకరము. 17 వ తేదీ నీ చామర్ల కోట బోర్డు ప్రాన్సును నందు మహాసభ జరుపబడెను. దివాకరుబద్దరు దుర్రేటి శేషగిరిరావు పంతులుగారు సభాధ్యక్షులుగానుండిరి. మిస్సెస్ విల్లెక్ అనుగామె బహుమతులన్నిటిని పంచి పెట్టెను. కాకినాడలోని శిశువులరక్షణ కళాశాల విద్యార్థియైన ఎం. నూర్యసారాయుగారు ఎక్కువ గెలుపులను పొందుటచేత గ్రీకుపతకము యీ సంవత్సరమునకిది లభించెను. అందుమాలమున కళాశాలకు గౌరవము కలిగినది. ఆ రోజునుండి కాకినాడ వచ్చెను.

బందరు

(స్వకీయవిలేఖరి)

లాలా లజపత్ సాయుగారి మరణము

నవంబరు 18-న లాలా లజపత్ సాయుగారి మరణము వలన ఆ బాలగోపాలమును విచారించుచున్నాడు. పత్రికలలో వారి మరణవార్త తెలియగానే, పట్టణ కాంగ్రెస్ సంఘము వారు లిల్ చాతులో సభ యేర్పాటుచేసి శ్రీచారి జీవితమును వివరించుచు దేశమువారై వారు కావించిన త్యాగమును వివరించిరి.

కృష్ణా-కో ఆపరేటివ్ బ్యాంకు

శ్రీయుత రావుసాహెబు లోట పేరయ్యసాయుడు గారు రాజీనామయిచ్చినందున వారిస్థానే పురాణం కృష్ణమూర్తిగారు అధ్యక్షులుగ నెన్నుకొనబడిరి. ఈ బ్యాంకు కింకను నుడివములు ప్రాప్తించినట్లు కన్పించును. బిల్లింగ్ రాజీవియమై రీత్యానము అమలు జరుగగలదుటకై తిరిగి బందరు దిస్ట్రిక్టు మన్యులు కోర్టులో ఇంజక్షన్ పొందబడినది.

నోటిల్ కళాశాల

వైకళాశాల పూర్వవిద్యార్థుల సహకారము గలరేనివారము మ. రా. శ్రీ శేమారి గుండలరాజ్ క్వి నర్సింహారావు పంతులుగారి అధ్యక్షతక్రింద జరిగినది. వింపివివములలో వ్యవహారములను గురించి ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రభుత్వమునకు, కాని నెంటునే ఆంధ్రప్రదేశ్ ఉపసంహితలనుబట్టి సహకారము సామరస్యముగ ముగిసినది.

ప్రాధానర్ రాధాకృష్ణగారు

నిన్నటి దినము పురమండలములో జరిగినదిగను సంతకరావుగారి అధ్యక్షతక్రింద ప్రాధానర్ రాధాకృష్ణగారు ఫిలాసఫీని గురించి గ్రంథిరాశిగాను నొసంగిరి. పురమండలము జనసమగ్రముతో క్రిక్కురికిపోయినది.

1. సహకారపాపన, నిర్దుష్టపాపన రు. 0-8-0
  2. జీవన్ముక్తి, విజేతముక్తి రు. 0-4-0
  3. ప్రవలము (భక్తి ప్రధానముగిచ్చిన వ్యక్త్యావ్యయము) రు. 0-6-0
- (ఈ ప్రవలములను కావలసినవారు ఈ క్రిందివిరుసానకు వ్రాయవలె)
- 5044 అవ్వారి సుబ్రహ్మణ్యశాస్త్రి, హిల్లూరు, తల్లిమగోదావరిజిల్లా.

ఆంధ్ర యిన్ స్యూరెన్సు కంపెనీ లిమిటెడ్, మచిలీపట్టణము.

మేనేజింగు డైరెక్టరు:— శోకా అహోబలరావు నాయుడుగారు ఎం.బి.సి. హెచ్.డి. (ఎడింబర్గ్) డి. డి. (లివర్ పూల్.) ఆంధ్రదేశమునందలి ప్రముఖులెల్లరు నిండు డైరెక్టుగా నున్నాడు. ఆంధ్రదేశమునందలి ప్రతిసామున శోకా రూపాయలకు పైగా యితర భీమాకంపెనీలకు ప్రీమియములగా పోవుచున్నది. యాదన ప్రవాహము నరికట్టి ఆంధ్రదేశముయొక్క ఆర్థికభివృద్ధికి తోడ్పడుట ప్రతి ఆంధ్రునియొక్క విద్యుక్త ధర్మమని గమనించి ఆంధ్రులెల్ల నిండే తపశ్చింతములను భీమాచేయుదురుగాక!

ఆంధ్ర యిన్ స్యూరెన్సు కంపెనీ లిమిటెడ్, మేనేజింగు డైరెక్టరుగారికి—బందరు.

అయ్యో, మారమ్మడు గుండు సత్యసారాయుగారి సత్కటుంబముగ గడచిన శ్రీరామనవమి సత్కటుంబముగ భద్రాచల యాత్రకు వెళ్లి దైవసేవను అచట కలరాతిగిలి ఆకస్మికముగ కాలధర్మము నొందెను. అతని మరణపు రిపోర్టు క్లయిముఖ్యములు పూర్తిచేయించి పంపగానే మీరెట్టి ఆతేవల కాలయాపన చేయకుండా అతని 862 సంబర పట్టాతాలాకు భీమాముత్తము రు 8000/-లు వెంటనే అతని భార్యకు అందచేసినందులకు మేమెంతయు కృతజ్ఞులము.

చిత్తగింపుడు. ఇట్లు విధేయులు.

బందరు } 29-8-28	(సం) గుండు వెంకటలింగం వ్రాలు (సం) గుండు మృత్యుం జయుడు వ్రాలు
--------------------	---

వివరములకు యీ దినపత్రికామాత్ర వ్రాయవలెను. యర్రమిల్లి మంగయ్య బి. యె. బి. యల్. శక్రబరీ

గట్టి చాయ రంగు నూలు

పూర్వమునుంచి తయారుచేయబడిన గట్టిచాయ లోగురుమరుచాయ నూలురకమున్ను నూతన పలురకముల కలరు నూలున్ను, నెం 20 మొదలుకొని నెం 150 బరు నూలువరకు తయారుచేయుచున్నాము. కావలయువారు ఆర్డరు వ్రాయించితే ధరలు సరసముగాను గట్టి చాయలుగాను పంపించబడును. శాంపిల్ ఆర్డరుకు వ్రాయుడు. 5196

యల్. కే. మినాక్షి అయ్యర్,

గట్టిచాయనూలు జపులివ్యాపారం, మహల్ పేథి, మధుర.

చిత్తూరుమండల వార్తలు

యువజనసమితి

నవంబరు 20:—కవారమున శ్రీ యువజనసమితివారి యాజమాన్యమున శ్రీయుతులు రావుబహదూరు బొల్లిలి మను స్వామిసాయుడుగారు “విద్యార్థులు-రాజకీయములు” అను విషయమునుగుర్చి చక్కని యువశాస్త్ర మొసంగిరి. విద్యార్థులు రాజకీయములందుగూడ విద్యార్థులుగ నుండవలయుననియు పక్షముల కలహపంచలనములో ముడగరాదనియు నుడివి, రాజకీయరంగమునమాత్రము ప్రత్యక్షపాత్రములను గైకొనవలసిన యువదేశ మొసంగిరి.

సహకారసంఘశాఖా సంస్థాపనము

గత 18 తేదీన తిరుత్తూరు పురమున సహకారసంఘ శాఖ యొకటి ప్రతిష్ఠింపబడెను. శ్రీయుతులు దావులూరు మునిరత్నము సాయుడుగారు రధ్యక్షులుగను, మునిరత్నము వెట్టిగారు కార్యదర్శులుగను దొరస్వామిసాయుడుగారు రుకకార్యదర్శులుగను, ఎన్నుకొనబడిరి.

శ్రీ జీవకారుణ్య సంఘము

తిరుత్తూరునుండి జీవకారుణ్య సంఘమున పేరుతో నొక సమితి నెలకొల్పబడినది. శ్రీ సరస్వతీనిలయ మను పేర నొక పరసాలయమును గూడ నిసంస్థ పోషించుచున్నది.

మండలమునకు నూతన భాగమును జేర్చుట

ప్రస్తుతము ఉత్తరాగ్రాదు “కంగుండి కుప్పము” గలదును దాని పరిసరప్రాంతములందును తెలుగునా రెక్కలకు విసిరియటచే బరిపాలకాసాకర్యార్థ మాభాగమును చిత్తూరు మండలమునకు జేర్చుటకు ప్రయత్నములు జరుగుచున్నట్లు న వ పం తి గ ల దు. కుప్పము ప్రాంత్యములందు నివసించుచుండు ఏ కొండలవారాకో కొలలెగ ప్రతికూలప్రచారము సల్పుచున్నాడు. వారి ప్రభుత్వము వారు కుప్పమును చిత్తూరుమండలమునకు జేర్చుటయే యుత్తమమని అధిక సంఖ్యాకల యభిప్రాయముగ నున్నది.

తిరుపతి సంస్కృతకళాశాల

శ్రీ మహామారు యాధీనములోనుండు సంస్కృత కళాశాలయందు బ్రాహ్మణేశ్వర విద్యార్థులకు వ్యాకరణశాస్త్రము నేర్పుటకు పండితులు నిరాకరించిరి. ఇందువిషయమై గౌరవ లభింపజేయుచున్నది. మహామారుతో రాయశ్రావణ జరుపుటకు ప్రయత్నములు జరుగుచున్నవి. (స్వకీయవిలేఖరి)

ఆంధ్ర

భాషావిషయక మానవత్రిక-చందా|| సం॥ రు 3-0-0
పరిశోధించి భాషావిషయములను శాస్త్రునివయములు ను బ్రకటింతుము. వలయునా క్రింది విలాసమునకు వ్రాయుడు, 1/8 డిబ్బి. 40 పుటలు. 5889
ఆంధ్ర, చంద్రగిరి, చిత్తూరుజిల్లా.

మహాసూర్యావర్తి

ప్రకృష్టమైన యోగము. ప్రతివారికి ఆవసరమయినది. తంతుగుట్ట, నోటసీరూరుట, కాళ్ళచేతులు మంటలు, నోటి పూత, గుండెలలోమంట, మొదలగు వైద్యవికారమునకు వక్షాయంధము. శ్రీ ముక్త్యాలరాజావారి సంస్థానమున తయారయి 2-వల రు 1-కి రు 5/- 2128
ఆర్డరసాయనశాల, ముక్త్యాల(కృష్ణా).

గుణములేదని ఋజువుచేసిన రూ 100

5865 బహుమానము
అద్భుత మూలరోగనివారిణి
మందునెల రూ 10-0-0 పోస్టుఖర్చు పేరు
ఆత్రేయ ఫార్మశీ, బాపట్ల (గుంటూరుజిల్లా)

ఆయుర్వేదాపధ రత్నాకరము రు. 3-0-0
చరక చికిత్సాస్థానము రు. 6
అంధ్రవైద్యరత్నావళి రు. 2, భస్మప్రకాశిక రు 1 (2/4) కాళ్ళర శ్రీపాద కృష్ణమూర్తి శాస్త్రి, బెజవాడ

దంతచూర్ణము

డబ్బీ 1-కి హా 0-2-0; 12-కి 1-4-0
ఈ దంతచూర్ణములో పండ్లతోమలులను విగుట్టు గట్టి పడెను. ఇగుళ్లనుండి రక్తముకాంతుండును. నోటదుర్బంధము లేకయుండును. నెండ్లు ముక్త్యములవలె తెల్లగా నుండును. అమ్మరాంజనం దీప్, బొంబాయి మృదాను.

డా॥ అన్నారీగారి హెచ్చరిక

నెహ్రూ రిపోర్టుపై తగవులాట కిది సమయముకాదు
ప్రస్తుతము మద్రాసు నగరమున కే తెంచుచున్న కాంగ్రెసు అధ్యక్షుడు డా॥ అన్నారీగారికి స్వాగతము పంపింపుట మొన్నటి దినమున గోకలేపాలనంద్ర నోకబహిరంగపథ జరిగెను. పభోధ్యక్షులగు డా॥ బిశంతుమ్మగారు అన్నారీగారికి స్వాగతము పంపినవిషయము అన్నారీగారి క్రింది విధమున నువ్వనవలసింది:-

మన స్వాతంత్ర్యసమరములో నిష్ఠుడు మన పరిక్షాపకుడు మరుదండవీడు. నెహ్రూ కమిటీచే తయారుగావించబడిన రాజ్యాంగవిధాన మొకటి కొన్నిమానములనుండి మనదేశము నెదుటబెట్టబడియున్నది. భారతదేశముందలి వివిధపక్షముల నాల్గురు దీనిపై తీవ్రపర్యవసానమును వహింపగలరు. మంగ, బహిర, పాంచాల, రాష్ట్రముల ముఖ్య మహమ్మదీయసంఘము అన్నియును నెహ్రూ రిపోర్టు నామోదించి యున్నవి. ఇప్పుడు ఆఖరు భారత మహమ్మదీయ సంఘము సభ గూడ దీని నామోదించి యున్నదిగావున, కలకత్తాలో మహమ్మదీయ సమితియొక్కవారు మనపక్షముననే నిలిచియుండునని నమ్ముచున్నాము. సైమను కమిషనుతో సహకారము చేయుచున్న వారెల్లరును నెహ్రూరిపోర్టు ధ్యోనముగావించిన దల పెట్టియున్నారగావున పిన్నవర్గమున మనపక్షమున చేరబోడు. కాని, ప్రస్తుత మెన్నిభేదములున్నను రాబోవు కొద్దివారములలో మనము కలకత్తాలో సమావేశమగునపుడు యీ భేదము అన్నియు సంతరింపగలవని నేను నమ్ముచున్నాను. నెహ్రూ విధానము కలకత్తా సమావేశము నెదుట బెట్టబడిన విషయము కాంగ్రెసుయొక్క బెట్టబడును. కాంగ్రెసుయొక్క గమ్యస్థానము సంపూర్ణ స్వాతంత్ర్యమున మన కందరికిని దరిద్రము యున్నది. నేను కాంగ్రెసుయొక్క కార్యనిర్వాహక కమిషను కధ్యక్షుడ నగుటచే, నై యాదర్శమునందే నాకు సహజముగా నమ్మకము గలదు. దానికొరకే నేను పనిచేయుచున్నాను. అయినప్పటికిని, నెహ్రూ విధానము గూర్చి తగవులాడవలసిన యవసర మేదియును నాకు గాన్పించుట లేదు. మన స్వాతంత్ర్య పోరాటమునకు సంబంధించినంతవరకు, జోషియనురాజ్యాంగము సంపూర్ణ స్వాతంత్ర్యము యీ రెండును సమానములే యున్నవి. ఈ రెండింటియందును సమానమున నమ్మకము గలగుటకు కష్టమెప్పుడు నున్నదో నేను గ్రహింపజాలకున్నాను. దీనిగూర్చి తగవులాట కిది సమయముగాదు. మనస్వల్పభేదములను ప్రవచనమునకు నెట్టిచేయుట కిది సమయముకాదు.

ఈ తగవులాట పాలు, నెన్న, వ్యవహారము చేయుటకు గోవులు సంపాదించుటకు పూర్వమే పాలము కావున కనుక భార్యకును జరిగిన తగవులాటను బోలి యున్నది. కాబట్టి, స్వాతంత్ర్యము లేక జోషియను రాజ్యాంగమును సమస్యతో మన కిప్పుడు బనిలేదు. ఈ రెండింటి భేదములు అధికముగ, జూపబడినకొలది, దేశవిమర్శనకొరకు మనము గావించవలసిన పని యసాధ్యముగ నున్నది. స్వేచ్ఛాసంపాదనమే మనయందరియొక్క యాదర్శముగావున అందుకొరకే మన మందరము నేకీభవించి పనిచేయువలసి యున్నది. భారత దేశముయొక్క గమ్యస్థానము స్వాతంత్ర్యము యైనను లేక జోషియను రాజ్యాంగమునను, మనమిప్పుడు ముఖ్యముగా పరిష్కరింపవలసిన సమస్య సాంఘిక సమస్యయే యున్నది. ఈ సమస్యను నెహ్రూకమిటీ కడుసమర్థతతో పరిష్కరిం చెనదనియు నాయభిప్రాయము. ఈ సమస్య కరిష్కరము విషయముననే మహమ్మదీయులలో నేడు భేదాభిప్రాయము బుట్టి యున్నది. కాని, నెహ్రూరిపోర్టులో మైనారిటీ కొనగబడినసంఖ్య, ప్రపంచములో మరెవ్వరినైనను గూడ నొకగడతనని నేను జెప్పదున్నాను. ఇందరితోయొక్క యేమియును నేను జెప్పట లేదు. మైనారిటీ సంఘమును మహమ్మదీయులను నెహ్రూ రిపోర్టు పకలవిధములకు సంతకముల నొసగియున్నదనియే మిత్రులకు నెప్పుడు తెలుపుచున్నాను.

కాబట్టి, కాంగ్రెసువాదులు, బ్రాహ్మణేతరులు, వితవాదులు, మహమ్మదీయ సమితిపక్షమువారు, యెవరయినను గూడ ప్రస్తుత మివిషయమున తగవులాడుట కిది సమయము కాదనియు, తమతమ విభేదముల నొకమూలబెట్టి నెహ్రూ విధానమునకు మనస్ఫూర్తిగా కృషిపలి పెడరుగాక యనియు మిమ్మెల్లరకు నేడుకొనుచున్నాను.

బొంబాయి పశుసంరక్షణ మహాసభ

సర్ మన్మోహనదాసు రాంజగారి
అధ్యక్షతోపన్యాసము

అమరావతి, నవంబరు 20:- బొంబాయి రాజధాని పశుసంరక్షణ మహాసభ నిన్నటిదినము సర్ మన్మోహనదాసు రాంజగారి అధ్యక్షతన పూజేమయ్యెను. పరిసిధులకు స్వాగతము పంపిన సభాసన సమూహ్యులగు నేరు మంగర దాసు భరేకుగారు ఉపన్యాసించిన విషయము సర్ రాంజగారు అధ్యక్షునిన ముంకరించి ఇట్లు చెప్పిరి. వ్యవసాయ వృత్తికి అవసరమైన పశువులను సాడి ఆవులను సంరక్షించుట ఒక్క హిందువులదగ్గర మని చెప్పట తప్పు. భారతీయులకు వ్యవసాయమే ప్రధానవృత్తి కావున హిందువులే కాక అన్ని సంఘములవారు పశువులను సంరక్షించు బాధ్యతను వహించవలెను. పశుసంరక్షణపోషణపై వ్యవసాయ వృత్తియే ప్రధానముగా గల దేశపు సాభాగ్యము ఆధారపడియుండును. ఆమెికా ఇంగ్లండు మున్నగు దేశములు ఈసమస్యవిషయమై శ్రద్ధతో పనిచేయుచుండ భారతీయులు ఈవిధమున నిర్లక్ష్యముగ నుండుట ఆశ్చర్యకరమును విషయము. పశుసంరక్షణ అవశ్యకతను గురించి ముచ్చటించి అధ్యక్షుడు తన ఉపన్యాసమును ముగించెను.

తీర్మానములు

అమరావతి, నవంబరు 20 - కేటికనము బొంబాయి పశుసంరక్షణమహాసభయందు ఈ క్రింది తీర్మానములు ఆమోదించబడినవి. సభాగ్రహ ఆశ్రమమున గాంధీగారు తోగముతో బాధపడుచున్న దుడబు విషయము పెట్టుట ఆహింసా సాంప్రదాయములకు విరుద్ధముగ నుండుటచే గాంధీగారు రక్తు చేసినందులకు సభవారు చింతిల్లుచున్నారు. కింజరుపోలు సంఘములు, గోరాలలు అభివృద్ధి చెందవలయుననియు, ధనికు లొక్కొక్కరు ఒక్కొక్క వాడియై పోషించవలయుననియు కాభావ్యురేవుదినములది నిశ్చేధింపవలయుననియు, ఎముకలకు తోలుకు కొవ్వుకు కనువులకు చంపుటకు నిశ్చేధింపవలయునని ప్రభుత్వమువారిని కోరుచు తీర్మానములు గావించబడినవి. (అ. (నె.)

ప్రాఫెసర్. కే. యన్. శింగ్, దైవజ్ఞులు

ప్రేమ

రేపు జనగభావు దానిని గుర్తించి ప్రవరించుట తేలుకరమని మహాభావులు కావ్రుతుల రవించిరి. ఆట్లు గురై రగుటవలన కార్యములను ధైర్యసాహసములతో చేపట్టవలసి కలకాళియందును. మీ శ్రేష్ఠములుకావలసినను, ప్రాఫెసర్. కే. యన్. శింగ్, గారి సహాను బొందుడు. పుట్టినదేదీ, కాలము, లేక ఉత్తము వ్రాయకాలము, తేదీ, మీతోచిన రోదోయికసంఖ్య నోటుచేసి స్వదస్తూరితో వాకిన్ని, వది వస్త్రమునకు కాటుకరాచి కాలిముసుబ అద్దిన్ని సంపాదించు.

వికసంకల్పర ఫలమునకు 2-0-0
అంతర్గతతో అనగా ప్రతి 2-3 సం॥ రకుల 10-0-0
ఫలము జీవితం ఆఖరురకు
వికలతో అనగా ప్రతి 3-4 మాదముల ఫలం 25-0-0
జీవితం వ్రాయుటకు
వికలతో నూత్నకళతో పక్షవారి 100-0-0
మరా : శుక్లనామ సం॥ గుంటుల వందాంగములు
అచ్చయన్నది, సం॥ 0-2-0 బిల్లుల వందనచో పంపబడును.
5319 ప్రాఫెసర్. కే. యన్. శింగ్.
ప్రాప్రయటర శ్రీ కృష్ణాశోభిర్యద్యాయం; కంపం.
పశ్చిమ గోదావరిజిల్లా.

శ్రీలక్ష్మీ శిల్ప-ఫేక్టరీ

వెద్దాపురము

వెద్దాపురములో శిల్ప-వస్త్రములను తయారుచేయు ఫేక్టరీ మాదితప్ప ఇతరులకు ఫేక్టరీలేనే లేదను విషయము మన ఆంధ్రులకందటకును తెలిసిన సంగతియే, మాయొద్ద అందటకును పనికివచ్చు శిల్ప-వస్త్రములు అన్నిరంగులలోను సాదా అంచులు, సాదా కమ్ములు, జరి అంచులు, జరి కమ్ములుతో సిద్ధముగానున్నవి. మా సరకులు ఇండియాలో అన్నిచోట్లను దొలకును. మా సరకులకు మా ప్రేమమూర్తు ఉండితిరును. మా ప్రేమమూర్తులులేని బట్టలు అనగా వస్త్రములు మావికావని తెలియవలెను. కావలసినవారికి స్వాంపుల్లు ఉచితముగా పంపబడును.

మువ్వన సోమరాజు అండ్ పీర్సజు,

ప్రాప్రెటరు: శ్రీలక్ష్మీశిల్ప-ఫేక్టరీ
టెలిగ్రాఫ్ ఆఫీసు. } వెద్దాపురము
"శిల్ప-గుర్తు" }

జ్యోతిష కళా పాఠశాల

పుస్తకములలో శాస్త్ర పాఠమును దశాశ్వాసాయము అచ్చు పూర్తియై సిద్ధముగా నున్నది. యిందు ప్రతిమహాదేశక ప్రతి అంతర్గత వివరముగా ఫలములు వ్రోక్కార్థ సహితముగా వ్రాయబడినవి. ఇవివలన అచ్చుబడిన 1, 2, 3 భాగములు కూడ ఇరవీదవలసి సిద్ధముగాయున్నవి. జ్యోతిషవిద్య 6 మాసములలో పాఠ్యద్వారా శీర్షమును. వివరములకు వ్రాయును. ఆకెల్ల వెంకటేశాశ్రమి, గోపాలపురం, 8-49 కొత్తపేటపాఠ్య, గోదావరిజిల్లా.

ఆంధ్ర మహాభక్తవిజయము

ఆంధ్రభక్త పురపురా !

ఇది అంతర్గత ముద్రాపత్రము భక్తవిజయముల ప్రకటింబియన్నను ఆంధ్రాంధ్రభక్తుల చరిత్రముల కేర్పియుండమి మన యాంధ్రదేశమున నివసించి భక్తిజ్ఞానయోగ మార్గములవ్వారా కృత్యములైన (1) శ్రీ. నాగేశ్వరదాసు, (2) శ్రీ. శోభిశ్యం రాష్ట్ర, (3) గుంటూరు మహాకవి, (4) మం. బుచ్చయ్య, (5) బ్రహ్మచారి, (6) శివయ్య, (7) ప. వెంకటరమణదాసు, (8) మా. నరసింహదాసు, (9) మ. నుబ్బదాసు, (10) ఆ. వెంకట్రామదాసు, (11) పం. వాగదాసు, (12) నరవరదాసు, (13) వీరకవియోగి, (14) శం. శరత్చయ్యదాసు, (15) గోశ్వదాసు, (16) కా. శోభయ్య, (17) పా. రామయోగి, (18) గోవిందు, (19) నలంభాదర్, (20) భాదర్ మహాకవి, (21) ఆ. అప్పయ్య, (22) దా. కృష్ణదాసు, (23) బి. శోభదేవరామదాసు, (24) వరకృష్ణ, (25) వై. జగదాసు, (26) నం. కృష్ణయ్య, (27) నం. శ్రీ లక్ష్మీయ్య, (28) ని. ప్రకాశం, (29) దే. రామనందయోగి, (30) మాల వీరేశం, (31) ఆ. కృష్ణయోగి, (32) తూ. రామబొట్ల, (33) పేతు మహమ్మదు, (34) బృం. లక్ష్మీదాసాచార్యులు, (35) బుద్ధిరాజు, (36) మువ్వయ్య కవి, (37) పా. వెంకటకృష్ణయ్య, (38) కా. నాయనప్ప, (39) కృష్ణారెడ్డి, (40) రామదాసు మొదలగు నూరుగురు మహాభక్తుల జీవితములను సంగ్రహించి ప్రకటింబుట మిక్కిలి యవసరముగ టచే నీ గ్రంథము ప్రారంభింపబడినది.

గ్రంథముందెయు నొకేవర్ణాయము ప్రకటింబుటకు ప్రజాస్వామ్యముధికమగుటచే భింపవారక భక్తిలతా గ్రంథముల ద్వారా ఇలకొక కథకు తెచ్చువలెనంద ప్రత్యేక ప్రత్యేకముగా గాని అయిదాన కథలజేర్పిగాని ప్రకటింబుటకుదేశింపబడినది గాన శాస్త్రజ్ఞులక మీ గ్రంథములకు చేదోడు వాదోడు నై సాయమునకొరవదిని నిర్వహించుచున్నాడు.

చం దా ల ని వ ర త మ		
రాజభోజనము సం॥ 1-3	10	0 0
ప్రధాన పాఠములు	5	0 0
పాఠములు	2	0 9
240 పుటలగుల గ్రంథమునకు చందా	1	8 0
చందాదారులకు ప్రత్యేకము	0	4 0

5321 శ్రీలక్ష్మీ శంపాదకుడు
పంగులూరి వీరరాఘవుడు
అప్పికట్ల-బాకట్ల తాలూకా గుంటూరుజిల్లా

ప్రకటన

ఆంధ్రపత్రిక - భారతి

నిజాంరాష్ట్రము నందలి ఆంధ్రజిల్లాలలో నుండువారికి పి. పి. లు పంపుట సామ్యు వసూలు చేయుట మొదలగు సాకర్యములు తేనందున దక్షిణ హైదరాబాదు 566 రెసిడెన్సి బజారులో నుండు నామపల్లి గౌరీశంకరవర్య అండ్ కో., ఆంధ్రబుక్ డిప్లొ వారిని మా ఏజంట్లుగా నేర్పరచినాము. అంగ్రేజీ పోస్టు సాకర్యములు తేనివారు మా ఏజంట్లుగా వ్రాసి పత్రికలు వగైరాలు తెప్పించుకొన వచ్చును.

చందాలవివరము

ఆంధ్రపత్రిక సంవత్సరచందా (ఉస్మానియా)	28-8-0	కల్వారు	24-0-0
అరమాసములకు	14-4-0	"	12-0-0
మాడుమాసములకు	7-7-0	"	6-4-0
మాసమునకు	2-9-0	"	2-2-0
ఆంధ్రవారపత్రిక సంవత్సరచందా ఉస్మానియా	4-12-0	"	4-0-0
సంవత్సరాది సంచికలు			
చందాదార్లకు	1-4-0	"	1-0-0
చందాదార్లకానివారికి	2-6-0	"	2-0-0

భారతి (సచిత్రమాసపత్రిక)

రంగుల చిత్రపటములు, విద్వాంసులచే వ్రాయబడిన గద్య, పద్య, చారిత్రక, గాన, చిత్రకాది విషయములను చర్చించు వ్యాసములు, కథలు కలిగి అతిసుందరముగ ప్రకటితముగు చున్నది.

సంవత్సరచందా ఉస్మానియా	7-2-0	కల్వారు	6-0-0
అరసంవత్సరచందా	8-9-0	"	8-0-0
విడిపత్రిక	0-12-0	"	0-10-0

భారతి వెనకటి నాలుగు పంపుటలు (1924 సం. మొదలు 1927 సం. వఱకు) క్యాలిఫోర్నియా విక్రయమునకు సిద్ధముగ నున్నవి. ఒక్కొక్క పంపుట (రెండుభాగములు) వెల రు. 6-0-0. పి. పి. చార్జీలు వగైరాలు ప్రత్యేకము

మేనేజరు, "ఆంధ్రపత్రికాకార్యాలయము" 7, తంబుచెట్టి వీధి, మద్రాసు.

నిజాంరాష్ట్రప్రతినిధి:-- నామపల్లి గౌరీశంకరవర్య అండ్ కో.,

566, రెసిడెన్సిబజారు, హైదరాబాదు, దక్కన్.

ఆంధ్రగ్రంథమాల

నెం. 7 తంబుచెట్టి వీధి, మద్రాసు.

ఈ గ్రంథమాలయందు విజ్ఞానాభ్యుదయమునకు సాధనములై వివిధవిషయములకు సంబంధించిన గ్రంథములు రెండుమాసముల కొకగ్రంథమువంతున బ్రచురింపబడును.

వెలువడిన గ్రంథములు

- 1 శతమంజరి (భక్తిసంపుటము): వృషాధిప, సర్వేశ్వర, దేవకీనందన, ఒంటిమిట్టరఘువీర, కనారాయణ, కాళహస్తీశ్వర, దాశరథి, రంగశాయి, రామతారక, రామచంద్ర శతకములు పది యిందు గలవు. ఒక్కొక్కశతకమునకు పీఠికయు, పాఠభేదములును గలవు. (ఈ శతకములు విడిగను దొరకును.) ౧-౮-౦
- 2 బసవపురాణము (ద్విపద): పాల్కురికి సోమనాథుడు. అనేక తాళపత్రమాతృకలను బరిశీలించి కూర్చిన మూలము. పాఠభేదములు సూచింపబడినవి. శ్రీ వేటూరి ప్రభాకరశాస్త్రిగారు వ్రాసిన విపుల మగుపీఠిక గలదు ౨-౮-౦
- 3 గాంధీమహాత్ముని జెల్లాము కాంగ్రెసు అధ్యక్షోపన్యాసము ౦-౮-౦
- 4 కమలాక్షి (చిన్నవిచిత్రకథ): శ్రీ రాయనం వేంకటేశుడుగారు, యమ్.ఎ., యల్.టి. ౦-౮-౦
- 5 నీలినిధి: ఇది యొక యత్కృష్టనీతిగ్రంథము. ఇది తొలుదొల్త రెండువేలేండ్లకు ముందొక భారతీయ పండితునిచే తిబేతుభాషయందు రచియింపబడి పదపది యనేకభాషల బరివర్తితమై వ్యాప్తిని గన్నది. అనువాదకులు: శ్రీ వేటూరి ప్రభాకరశాస్త్రిగారు ౧-౮-౦
- 6 త్యాగరాజస్వామిచరిత్రము (పద్యకావ్యము): శ్రీ సనుమర్తి కృష్ణమూర్తిశాస్త్రి కృతము. శ్రీరామభద్రాగణియు, గాయకపితామహుడు నగు శ్రీత్యాగరాజుగారి చిత్రమిందు సరసముగ వర్ణింపబడినది. సందర్భానుసారముగ త్యాగరాజుగారు రచియించిన కృతులును నిందు జేర్చబడినవి. ౦-౧౦-౦
- 7 ధన్యుడను (వచనము): పాదమత ధర్మప్రబోధకగ్రంథ మగు 'త్రిపిటకము' నందలిది. పాదమతధర్మతత్వము లిందు జక్కగా ప్రతిపాదించబడినవి. అనువాదకులు: శ్రీ కిళాంబి రంగాచార్యులుగారు, యమ్. ఎ., యల్. టి. ౦-౧౦-౦
- 8 భీష్ముడు (అయిదంకముల నాటకము): నాన్యేదేశపు కవిశిఖామణి యగు ఇబ్నెను గారి వ్రాండు అను నాటకమున కనువాదము. అనువాదకులు శ్రీ పొణకా పిచ్చిరెడ్డిగారు. బి. యే. (ఆనర్సు) ౧-౦-౦
- 9 జీర్ణవిజయనగరచరిత్రము: శ్రీ కుందూరి ఈశ్వరదత్తుగారు, బి. యే. శ్రీకృష్ణదేవరాయ సామ్రాజ్యలక్ష్మీవీర మగు విద్యానగరము (హంపిశిలిములు) యొక్క ప్రాచీనచరిత్రము, ప్రకృతజీర్ణనీతియు నిందు వర్ణితము లైనవి. ౧-౮-౦

కాశీనాథుని నాగేశ్వరరావు, భూషణపాఠకు.

నిజాంరాష్ట్రప్రతినిధి:-- నామపల్లి గౌరీశంకరవర్య అండ్ కో., 566, రెసిడెన్సిబజారు, హైదరాబాదు, దక్కన్.

శ్రీనాగేశ్వర జ్యోతిర్విద్యాలయము

5320

వవరుపేట, ఏలూరు. ఎం. ఎస్. ఎం. రైల్వే

దీక్షితులకు ముఖ్యోద్దేశమేమనగా గ్రంథశాలలు చేత నన్ను విద్యార్థుల కుచితముగ నీవిద్యను నేర్పుట, వేదశాలల నేర్పరుచుట, వలయువారల కి కాస్త్రమునుగూర్చి యుపన్యసిం చుట, జాతక, గోచార, ప్రశ్న, మహూర్త, వాస్తు, కేతున, స్వప్నాది సమస్తవిషయముల గూర్చియు ఫలములు తెలుపుట, ఏటేట వంచాంగాదుల రచించి కాలజ్ఞానమును, సప్త్య, అర్చ, అరిష్ట, వాత, ఆతపాదులగూర్చి తోకమున వ్యక్తీకరించుటయు ముఖ్యోద్దేశములై యున్నవి. ఇందులకు ధన మవసరముగటచే జాతకాదులగు ప్రత్యేకవ్యవస్థయొగములకు రేణ్లేర్పర్యయం టిని.

వలయువారు:-- కుష్టు విశ్వపరిశాస్త్రి శ్రీ నాగేశ్వర జ్యోతిర్విద్యాలయం, ఏలూరు.

ప్రతాపకస్తూరిమాత్రలు (75-8851)

4 మిక్కిలి ఘాటును నువ్వనగలది

1-2 మాత్రలను పుచ్చుకొనిన ఆనందముగా నుండుటయే గాక అజీర్ణము, వాయువ, జలంబు, జ్వరము, దగ్గు, ఉబ్బునము, కఫము, చిన్నబిడ్డ గుర్రము, కలరా, ప్లేగు మొదలగు అనేకముగ వ్యాధులను హరించుటయే గాక బలమును, శీర్ష క్షేమి, ఆరోగ్యమును గలిగించు వరప్రసాదము.

తరి గృహముం దుండవగనది. 250 మాత్రల సీసా 0-4-0
11 సీసాలు 2-8-0. డి. పి. చార్జీ ఎన్నిటికైనా 0-6-0.
పి. డి. పి. ఆంధ్ర కో., ఆయుర్వేదసమాజం, తెలిచేడి, నెల్లూరుజిల్లా.

వెలువడినది! నూతనముగా!!

పేక్ స్పీయర్సు ఒకెల్లో అను

విషాద విజయసేన

(నవరసభరితముగు 5 అంకముల నవీన నాటకము)

గ్రంథకర్త - కీర్తి శేఖరులు (జి|| శ్రీ|| వీరభట్ల సవాళివరావుగారు, యీ నాటకము పేక్ స్పీయర్సు కవివ్రాసిన (ఒకేప్లా) నాటకమున కనువాదముగా గ్రంథకర్త కర్తగారికి గల రంగస్థలాభివృద్ధిమును బట్టి రసవంతముగు పాత్రప్రవేశముతో, మృదుమధురపద లాల్లిత్యములతో, మధులాలకు పద్యములతో ముచ్చటగు శృంగారరసములతో ప్రదర్శనయొగ్యముగను, శతసయోగ్యముగను రచియింపబడెను. వంద షామరు లెల్ల రీ నాటక మొకసారి క్రొడానందముగ జరిగి యానందింపును. కొలది ప్రతులు మాత్రమే గలవు. త్వరపడుడు, ఆలస్యమాభాదంగమే, వెల ప్రతి 1 కి రు 1-0 0 మాత్రమే, పోస్టుఖర్చులు కొనువారే.

వలయువారు:-- 5840

వీరుభట్ల భాస్కరరావుగారు,

జగన్నాథపురం, కాకినాడ, ఆంధ్రప్రదేశ్.

అత్యద్భుత కుష్టుకులధ్వారా భాస్కరం

సమస్త కుష్టువ్యాధులకు అమోఘప్రక్రియ గుణములేదని దిజావుచేయువారికి రు 1'16 బహుమానము కుష్టుకోసం పాలిటి పంజీరిగా వక మిశ్ర తుక్కుపల్ల మా సంస్థానమునకు సమర్పించబడి అపంభ్యాకములైన కుష్టుములను నశింపజేసి, మా ఆశ్రమమునకు కీర్తిదచ్చిన యోగ్యతా పత్రములకు

వివరములకు నేడే వ్రాసిన మా అత్యద్భుత కుష్టుకులధ్వారా భాస్కరమును కేటలాగును ఈ చిత్రిముగా కలపబడును. దానికి ప్రకటనలకు మోసపోకును.

టి. వి. రాఘవాచార్యులు, జమిందారు,

శ్రీరాఘవాచార్యుర్యేదాశ్రమం,

5240 కడలి-రాజ్ లోకాలాడు, కూర్మ గోవావరజిల్లా.